

- UVODNIK 186 **Franc PERKO**
Gozdarsko načrtovanje moramo korenito spremeniti
- ZNANSTVENA RAZPRAVA 187 **Matija KLOPČIČ, Tina SIMONČIČ, Andrej FICKO, Andrej BONČINA**
Pomen in zasnova gozdnogospodarskega načrtovanja: presoja in prednostne naloge
The Relevancy and Framework of Forest Management Planning: Evaluation and Priority Tasks
- STROKOVNE RAZPRAVE 197 **Veronika VALENTAR**
Koristi gozdnogospodarskega načrtovanja za lastnike gozdov
Benefits of Forest Management Planning for Forest Owners
- 203 **Egon REBEC, Miha KOPRIVNIKAR**
Gozdarsko načrtovanje z vidika lastnikov gozdov
Forest Planning from the Perspective of Forest Owners
- 209 **Jože STERLE**
Problemi z nastajanjem in izvajanjem gozdnogospodarskih načrtov
Problems of Creation and Execution of Forest management Plans
- 214 **Tadej KOGOVŠEK, Denis ŽITNIK**
Gozdnogospodarski načrti in Natura 2000
Forest Management Plans and Natura 2000
- 217 **Andrej STRNIŠA, Rok HAVLIČEK**
Gozdnogospodarski načrti kot podlaga za presojo posegov v gozd in gozdni prostor
Forest Management Plans as the Basis for Evaluating Interventions into Forest and Forest Space
- 222 **Aleš POLJANEC, Dragan MATIJAŠIČ, Zoran GRECS, Jurij BEGUŠ, Živan VESELIČ**
Posodobitev in prenova gozdarskega načrtovanja
Updating and Renewal of Forest Planning
- DRUŠTVENE VESTI 231 **Jože FALKNER**
Poslovno poročilo Zveze gozdarskih društev Slovenije (ZGDS) za leto 2014
- 235 **Janez KONEČNIK**
Gozdarske smučarske prireditve v zimi 2015
- 235 EFNS- Lenzerheide
- 236 Slovensko gozdarsko smučarsko prvenstvo – Kope nad Slovenj Gradcem
- 238 Alpe Adria- Ravascletto-Zoncolan (Furlanija - Julijska krajina, Italija)
- STROKOVNO IZRAZJE 240 **Vasja Leban** Javna razprava strokovnih izrazov

Gozdarsko načrtovanje moramo korenito spremeniti

Ta številka Gozdarskega vestnika je posvečena referatom s posvetovanja *Načrtovanje v gozdarstvu – nujno orodje za usmerjanje razvoja in rabe gozdov*, ki ga je lani jeseni pripravila Zveza gozdarskih društev Slovenije.

V Sloveniji ima načrtovanje dolgo in uspešno tradicijo. Začelo se je z Flameckovimi in Lesseckovimi načrti za Trnovski gozd ter bovške in tolminske gozdove v letih od 1769 do 1771, katerih namen je bil zagotovitev trajnih donosov lesa. Gozdovi so bili že takrat razdeljeni glede donosnosti, glavna usmeritev je bila zastorno gospodarjenje, poudarjali so njihov varovalni pomen, načrtovali evidenco posekanih količin lesa. Pomemben del načrtov so bile tudi gozdarske karte.

Sredi 19. stoletja (1859) je Karl Seitner pripravil načrt za poključke gozdove, ki je temeljil na gozdnem zakonu iz leta 1852, Omenjeni zakon je predpisoval ohranjanje gozdne površine s prepovedjo spreminjanja njene namembnosti, obveznostjo pogozdovanja posek, izločanje varovalnih gozdov na izpostavljenih predelih in organizacijo gozdne uprave, ki je imela politično in strokovno oblast nad gospodarjenjem z gozdovi.

Dr. Leopold Hufnagl je po odpravi servitutov na Kočevskem že v prvem načrtu za gozdove Goteniškega pogorja leta 1892 začel utemeljevati in uveljavljati prebiralno gospodarjenje. Schollmayer pa je pri gospodarjenju z veleposestniškimi gozdovi na Notranjskem uveljavil ob prebiralnem gospodarjenju še samoniklo kontrolno metodo (1906).

Medtem ko so bili za veliko gozdno posest gozdnogospodarski načrti pravilo, se je s pretežnim delom gozdov na Slovenskem, ki so bili v lasti kmetov, gospodarilo brez načrtov.

Sredi leta 1953 je bila uzakonjena izdelava gozdnogospodarskih načrtov za vse gozdove, ki so jih s fitocenoškimi raziskavami postopno postavljali na rastiščne osnove. Gozdnogospodarsko načrtovanje je doseglo velik premik po letu 1964, ko je nastalo skupno gospodarjenje z vsemi gozdovi v okviru gozdnogospodarskih območij. V okviru območij se je zagotavljala trajnost donosov lesa; to je bilo potrebno zaradi trajnega zagotavljanja sredstev za vlaganje v gozdove in oskrbo porabnikov lesa. V teh okvirih so nastale tudi potrebe po območnih gozdnogospodarskih načrtih, ki so bili prvič izdelani za obdobje od 1971 do 1980, ko so bili konec šestdesetih z gozdnogospodarskimi načrti gozdnogospodarskih enot zajeti vsi slovenski gozdovi. Še nekaj velja zapisati: izvajanje načrtov gozdnogospodarskih enot (tako v državnih kot zasebnih gozdovih) je bilo obvezno. To obdobje je trajalo do sprejema Zakona o gozdovih (26. maj 1993) in leto pozneje (1994) do ustanovitve Zavoda za gozdove Slovenije. Dosedanjim nivojem načrtovanja – območnim načrtom, načrtom gozdnogospodarskih enot in gojitvenim načrtom – je dodan še program razvoja gozdov na državnem nivoju. Poleg tega je prešlo v pristojnost javne gozdarske službe tudi lovskogojitveno načrtovanje.

Novi gozdarski zakon je zadolžil lastnika, da sam gospodari s svojim gozdom, strokovno usmerjanje razvoja gozdov pa je za vse gozdove poveril javni gozdarski službi, katere glavni del je Zavod za gozdove Slovenije. Gozdnogospodarsko načrtovanje in strokovno usmerjanje razvoja vseh gozdov financira država, sofinancira pa gozdnogojitvena in varstvena dela ter vzdrževanje gozdnih cest in dela za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali v zasebnih gozdovih. Pri sofinanciranju država sledi načelu, da je vsak ukrep v gozdu, ki je obvezen in določen z gozdnogojitvenim načrtom, namenjen tudi zagotavljanju ekoloških in socialnih funkcij gozdov, ki so v javnem interesu vseh prebivalcev in ne le lastnikov gozdov.

S poudarjanjem pomena splošnokoristnih vlog gozdov in varstva narave se je spreminjalo in dopolnjevalo tudi gozdnogospodarsko načrtovanje. Svoje so prispevale tudi nove možnosti zajemanja (vzorčenje) in neomejene tehnološke možnosti obdelovanja ter prikazovanja podatkov in v načrtih se je znašlo vse več in več informacij. Podatki v obliki preglednic, grafov, slik so se v gozdnogospodarskih načrtih območij in gozdnogospodarskih enot v zadnjih dvajsetih letih le še kopičili, načrti so vse bolj postajali zbir številnih statističnih podatkov, tako da so se med njimi kar izgubile temeljne podmene gozdnogospodarskega načrtovanja: analiza minulega gospodarjenja ter cilji, usmeritve in ukrepi za usmerjanje razvoja gozdov v prihodnjem ureditvenem obdobju. Načrti so počasi izgubljali svoj glavni namen in postajali vse bolj le še zbir številnih informacij.

Potreben je temeljit razmislek za vsak nivo načrtovanja posebej, mogoče in potrebne so številne spremembe, racionalizacije in poenostavitve. Če smo doslej v načrte le dodajali in jih širili, bo potrebno vnaprej tudi kaj odvzeti, spustiti, spremeniti. Čeprav so lahko uporabljani tudi za druge namene (prostor, varstvo narave) v gozdnogospodarske načrte praviloma sodi le tisto, kar je temelj za usmerjanje razvoja gozdov in zagotavljanje trajnosti vseh njihovih vlog. Načrti morajo postati manj obsežni in neobremenjeni s številnimi podatki, vendar pa z jasnimi cilji, usmeritvami in ukrepi ter tako tudi uporabni. Pri tem pa nikakor ne smemo pozabiti, da je pretežni del slovenskih gozdov v lasti drobne gozdne posesti. Zagotoviti je treba tudi izvajanje načrtov, kar pa je že druga zgodba.

Mag. Franc PERKO

Pomen in zasnova gozdnogospodarskega načrtovanja: presoja in prednostne naloge

The Relevancy and Framework of Forest Management Planning: Evaluation and Priority Tasks

Matija KLOPČIČ¹, Tina SIMONČIČ², Andrej FICKO³, Andrej BONČINA⁴

Izvleček:

Klopčič, M., Simončič, T., Ficko, A., Bončina, A.: Pomen in zasnova gozdnogospodarskega načrtovanja: presoja in prednostne naloge. *Gozdarski vestnik*, 73/2015, št. 4. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 46. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic

Gozdnogospodarsko načrtovanje je ključni del upravljanja gozdov in pomembno orodje za izvajanje gozdne politike. Okvirni družbeni pogoji se spreminjajo hitreje kot gozdni ekosistemi, čemur se mora načrtovanje smiselno prilagajati. V prispevku presojamo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti sedanje zasnove načrtovanja ter argumentiramo prednostne naloge in možnosti dopolnitve nekaterih področij načrtovanja.

Ključne besede: analiza SWOT, gozdnogospodarski načrti, razvoj in nadgradnja načrtovanja

Abstract:

Klopčič, M., Simončič, T., Ficko, A., Bončina, A.: The relevancy and Framework of Forest Managging Planning: Evaluation and Priority Tasks. *Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry)*, 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 46. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

Forest management planning is the key part of forest management and an important tool for forest policy implementation. The paper social conditions change faster than forest ecosystems and planning must appropriately adjust to it. In the paper we evaluate strenghts, weaknesses, oportunities and threats of the present planning concept and argue for priority tasks and possibilities for supplementing some fields of planning.

Key words: SWOT analysis, forest management plans, development and upgrade of planning

1 UVOD

Z upravljanjem gozdov zagotavljamo trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Pri tem upoštevamo zasebne in javne interese v gozdu, jih usklajujemo in uresničujemo ob hkratnem ohranjanju gozdnih ekosistemov. Gozdnogospodarsko načrtovanje je ključno orodje upravljanja gozdov in uresničevanja koncepta gospodarjenja z gozdovi, kot ga predpisujeta Zakon o gozdovih (1993) z dopolnitvami in Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (2007). Gozdnogospodarsko načrtovanje je tudi eden izmed instrumentov gozdne politike; tako so načrti podlaga za usmerjanje javnih sredstev za (so)financiranje ukrepov, sodelovanje gozdarskega sektorja v prostorskem načrtovanju, hkrati pa so tudi instrument za sodelovanje z različno javnostjo. Slovenija je tudi edina evropska dežela, kjer so gozdnogospodarski načrti hkrati upravljavski načrti za območja Natura 2000 (Natura 2000 ..., 2006) in zato pomembno orodje za doseganje ciljev varstva narave v gozdnem prostoru.

Gozdnogospodarski načrti obsegajo odločitve (cilje, usmeritve in ukrepe) o prihodnjem gospodarjenju z gozdovi, ki so pomembne na različnih prostorskih ravneh (sestoj, krajina, regija in država), kar terja hierarhično zasnovano načrtovanje. Načrti so podlaga za ukrepanje v gozdovih in instrument adaptivnega upravljanja gozdov. Njihova izvedljivost je odvisna od relativno hitro spreminjajočih se okvirnih družbenih in ekonomskih razmer (Wiersum in sod., 2005), sprememb v socioekonomskih značilnostih gozdnih posestnikov (Medved in sod., 2010) ter

¹ dr. M. K., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

² T. S., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

³ A. F., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

⁴ prof. dr. A. B. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

zahtev javnosti do gozdov (Führer, 2000). Poračajo se nove zahteve, nove (gozdnogospodarske) težave, predvsem pa novi izzivi za dopolnjevanje večnamenskega gospodarjenja z gozdovi. Vsem omenjenim spremembam se mora gozdnogospodarsko načrtovanje smiselno prilagajati.

V Sloveniji imamo bogato tradicijo gozdnogospodarskega načrtovanja, vendar sta bolj kot sklicevanje na to pomembna stalen napredek in posodabljanje. V letih od sprejetja pravilnikov s področja načrtovanja (Pravilnik o gozdnogospodarskih ..., 1998; Pravilnik o načrtih ..., 2010) smo načrtovalci organizirali številne delavnice s področja upravljanja gozdov, npr. o participaciji, načrtovanju donosov, produkcijski sposobnosti rastišč, načrtovanju večnamenske rabe, a kljub nekaterim opozorilom (npr. Bončina in sod., 2012) večjih sprememb zasnove koncepta gozdnogospodarskega načrtovanja ni bilo. Zato ponovno izpostavljamo poglobitve prednosti in slabosti sedanje zasnove gozdnogospodarskega načrtovanja in predlagamo spremembe.

2 METODE DELA

Z analizo SWOT, t.j. analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (ang. *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*; Pahl in Richter, 2007), smo želeli prepoznati ključne dejavnike, ki vplivajo na aktualno zasnovo gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji.

Analizo je opravilo pet gozdarskih strokovnjakov skupine za urejanje gozdov in biometrijo. Vsak je posamezno presojal prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti trenutne zasnove gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji. Posamezne odgovore smo vsebinsko združili po glavnih področjih gozdnogospodarskega načrtovanja. Pri pripravi prednostnih nalog za dopolnitev zasnove načrtovanja smo izhajali iz analize SWOT, dosedanjih raziskav raziskovalne skupine (npr. Ficko in sod., 2005; Poljanec in Bončina, 2006; Bončina in sod., 2012; Simončič in Bončina, 2012), tujih (npr. Farcy, 2004; Bachmann, 2005) in domačih raziskav (npr. Kovač, 2004; Kovač in sod., 2012; Grecs in Poljanec, 2014; Japelj in sod., 2014; Kovač, 2014; Matijašič in Poljanec, 2014), upoštevali pa smo tudi izkušnje pri sodelovanju z gozdarsko prakso.

3 REZULTATI

3.1 Presoja sedanje zasnove gozdnogospodarskega načrtovanja

Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti so navedene v preglednici 1. Navedene so po pomembnosti, upoštevajoč število strokovnjakov, ki je izpostavilo posamezni vidik. Med prednostmi smo izpostavili predvsem tri: celovito obravnavo gozdnega prostora, hierarhično zasnovo gozdnogospodarskega načrtovanja in neprekinjeno izvedbo gozdnih inventur, kar zagotavlja neprekinjenost podatkovnih zbirk za dolgo časovno obdobje (predvsem glede na prakso v tujini).

Poglavitne slabosti so izrazit normativizem ter uniformnost zasnove načrtovanja, zapostavljenost uporabnikov načrtov, lokalne problematike ter neupoštevanje lokalno pogojenih socialnih ter ekonomskih vidikov gospodarjenja z gozdovi. Priložnosti za izboljšanje trenutne zasnove gozdnogospodarskega načrtovanja se kažejo predvsem v vsebinski dopolnitvi načrtov glede na pomen gozdov v lokalnem okolju, izpolnitvi in ažurnosti gozdarskega informacijskega sistema ter večji vlogi sestojne karte. Pri tem se zavedamo nekaterih nevarnosti, ki so se v preteklosti že pokazale pri uvajanju sprememb, predvsem v neodzivnosti gozdne politike in gozdnogospodarskega načrtovanja na spremembe v družbi in nepripravljenosti za izpopolnjevanje in razvoj zasnove načrtovanja, pa tudi v nepremišljenosti sprememb in neustreznem prenosu v prakso. Pri morebitni racionalizaciji načrtovanja je nevarnost v preveliki »poenostavitvi« gozdnogospodarskega načrtovanja, vključno z gozdno inventuro, kar lahko vodi do bistvenega zmanjšanja kakovosti podatkov o gozdovih in gozdnem prostoru, k »načrtovanju iz pisarne« in nenazadnje do zmanjšanja pristojnosti gozdarjev v primerjavi z drugimi dejavnostmi, ki delujejo v prostoru.

3.2 Prednostne naloge

Hierarhična struktura načrtovanja je ustrezna in potrebna

Sedanja zasnova gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji se kaže v treh poglobitvenih prostorskih ravneh: gozdnogospodarsko območje, gozdnogospodarska enota, oddelek/odsek. Tudi

Preglednica 1: Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji

Prednosti	Slabosti
<ol style="list-style-type: none"> 1. Celovita obravnava gozdnega prostora 2. Hierarhična zasnova načrtovanja 3. Kontinuirane gozdne inventure in podatkovne zbirke za dolgo časovno obdobje 4. Tradicija, izkušnje 5. Večnamenska zasnova gospodarjenja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapostavljanje lokalne problematike, nezadostno upoštevanje socialnih in ekonomskih vidikov gospodarjenja z gozdovi 2. Pretiran normativizem, zapostavljenost vsebinske strani na račun tehnične 3. Vsebinsko prekrivanje med načrti na različnih ravneh 4. Pomanjkljiv gozdarski informacijski sistem 5. Pomanjkljiva participacija v načrtovalnem procesu 6. Premajhna usmerjenost k uporabnikom 7. Prepočasna odzivnost na spremembe 8. Financiranje 9. Nezadostna konkretnost in utemeljitev ukrepov
Priložnosti	Nevarnosti
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vsebinska dopolnitev načrtov 2. Sodoben, interaktiven gozdarski informacijski sistem z javno dostopno spletno aplikacijo 3. Večje pristojnosti nad gozdnim prostorom 4. Sestojna karta kot podlaga za detajlno gozdnogojitveno načrtovanje in izvedbo 5. Večja vloga načrtov pri promociji gozdarstva in pri upravljanju s prostorom 6. Večja izkoriščenost podatkovnih zbirk 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neodzivnost na spremembe v družbi, nepripravljenost za razvoj 2. Nepremišljene spremembe načrtovanja 3. "Načrtovanje iz pisarne" 4. Poenostavljen gozdnogospodarskega načrtovanja 5. Omejitve na "predpisovanje ukrepov" 6. Zmanjševanje pristojnosti pri upravljanju z gozdnim prostorom

v Evropi izpostavljajo pomen hierarhičnega upravljanja z gozdovi (Sverdrup in Stjernquist, 2002; Subotsch-Lamande in Chauvin, 2002; Farcy, 2004; Bachmann, 2005). V mnogih srednjeevropskih državah (npr. Švica, Nemčija) koncept gozdnogospodarskega načrtovanja sloni na dveh poglavitnih ravneh načrtovanja (Bachmann, 2005; Niedersächsische Landesforstung, 2014): regionalna raven z regionalnim načrtom (nem. *Waldentwicklungsplan*, v nadaljevanju WEP) in izvedbena raven z načrtom za gozdni obrat (nem. *Forstbetriebsplan*). Prostorski okvir regionalnega načrta je precej različen, pogosto je krajinski (t.j. nekaj sto ali tisoč hektarov; npr. WEP Greifensee Ost, 2007). Praviloma ne pripravljajo načrta na nacionalni ravni, izjema je Avstrija (WEP Österreich, 2006). Na regionalni ravni so poudarjeni predvsem javni interesi in strateške vsebine, načrti so nadrejeni načrtom za gozdne obrate. Od začetka uvajanja WEP je opazna težnja k povečevanju prostorskega okvira za strateško

načrtovanje (Bachmann, 2005). Na ravni obratov so v ospredju interesi lastnikov obratov.

Pri nas so gozdnogospodarska območja pomemben prostorski okvir med državo in gozdnogospodarsko enoto. Slednja je premajhna za strateške vsebine upravljanja gozdov, saj zajema le del občin, država pa je prevelik okvir za obravnavanje regionalnih razlik in območne problematike. Med gozdnogospodarskimi območji so velike razlike v naravnih, družbenih in gospodarskih razmerah. Gozdnogospodarski načrt za gozdnogospodarsko območje (v nadaljevanju območni načrt) je ustrezen prostorski in vsebinski okvir za sodelovanje gozdarske službe z drugimi deležniki v prostoru in prostorsko načrtovanje. Območja niso povsem idealen prostorski okvir za regionalno načrtovanje, vendar dosedanje kritike območnih načrtov ne ponujajo bistveno boljših rešitev ali alternativ. Bolj kot prirejanje prostorskih okvirov morebitnim političnim razdelitvam Slovenije na pokrajine je treba spremeniti vsebine načrtovanja

na območni ravni, saj niso skladne z namenom načrtovanja. Prednostna naloga je lahko kvečjemu poenotenje razdelitev na gozdnogospodarska in lovskoupravljavska območja in priprava skupnega načrta za obe področji. Gozdarska služba mora ostati organizirana teritorialno, pretirana centralizacija nikakor ni primerna. Ravno območja ponujajo možnost za afirmacijo gozdarske stroke v lokalnih okoljih in zgledi kažejo, da je to vsaj v nekaterih območjih gozdarjem tudi uspelo.

Načrt gozdnogospodarske enote (v nadaljevanju načrt enote) združuje okvirno (enota, lastništvo, rastiščnogojitveni razredi) in podrobno (sestoj, odseki) načrtovanje. Podobno kot v tujini je enota prostorski okvir ključnega načrta za gospodarjenje z gozdovi. Ključno področje je usmerjanje razvoja gozdnih sestojev, ki je zasnovano na okvirni in podrobni ravni; v tujini slednje imenujejo kar gojitveni načrt (npr. Bachmann, 2005). Pri nas je poleg načrta enote postal gozdnogojitveni načrt obvezen ne glede na lastništvo gozdov, velikost gozdne posesti idr. Čeprav opredeljen kot izvedbeni, se mora pripraviti ne glede na čas izvedbe del, pogosto z enako vsebino kot načrt enote (sestojna karta), delno tudi zaradi organizacijske delitve gozdarske službe na »gojitelje« in »načrtovalce«. To je treba vsebinsko preseči, in sicer z vključitvijo vodje krajevne enote in revirnih gozdarjev v pripravo načrta enote ter z operativnimi načrti (projekti), ki naj bodo omejeni le na izbrana območja gozdov, kot so na primer zasebna gozdna posest, gozd z velikim javnim pomenom ali gozdovi z zahtevnimi gojitvenimi ukrepanji.

Vsebine načrtov je treba posodobiti

V vsebinski zasnovi območnih gozdnogospodarskih načrtov je veliko slabosti. Mnoge analize, prikazi in vsebine iz načrtov območij in enot se podvajajo. Območni gozdnogospodarski načrti so preobsežni in preveč analitični, ukvarjajo se s preveč podrobnimi podatki. Območni načrti naj obsegajo le strateške vsebine; strateške presoje stanja in težav ter strateške usmeritve, predvsem tiste o rabi in razvoju gozdov, prioritetah, konceptih gojenja, vlaganjih, poseku ter temeljnih področjih pri gospodarjenju z gozdovi. V ospredju mora biti reševanje strateških vprašanj in težav,

ki zadevajo javni pomen gozdov, varnost ljudi in infrastrukturo. Večji poudarek je treba nameniti prostorskim vsebinam z ambicijo, da območni načrti postanejo upravljavski načrti za gozdni prostor, kot je to značilno za nekatere druge srednjeevropske dežele. Hkrati je v območnih načrtih treba bolj poudariti sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, saj je gozdarstvo lahko pomemben sestavni del razvojne politike območja.

V načrtih enot je treba zmanjšati obseg prikazovanja podatkov stanja in analiz prejšnjega gospodarjenja; oboje je sicer pomemben sestavni del načrtovalnega postopka in gozdarskega informacijskega sistema, z njimi pa nikakor ni treba obremenjevati načrtov enot, saj niso njihova ključna vsebina. Zakonski in podzakonski akti naj predpisujejo zgolj enotne najmanjše vsebinske in postopkovne standarde (vključno z gozdno inventuro), poleg tega naj predlagajo vsebine, ki jih načrt lahko vsebuje, ponudijo nabor temeljnih smernic in ukrepov, dopuščajo različne analize za različne problematike upravljanja in omogočajo vključitev drugih vsebin, ki so načrtovalcu v pomoč pri odločanju. Pri tako zasnovanih predpisih imajo načrtovalci več možnosti za prilagajanje oblike in predvsem vsebine načrta posebnostim območja (BUWAL, 1996, 2003).

Opisano lahko ponazorimo na primeru dveh različnih območij gozdov. Prvi primer so primešni gozdovi z velikim socialnim in ekološkim pomenom. Za usmerjanje rabe gozda so ključne informacije o interesih in zahtevah do gozda, zato pogosto klasično zbiranje podatkov o gozdnih sestojih ni dovolj. Za upravljanje takšnih gozdov je ključen prispevek deležnikov, ki vstopajo s svojimi mnenji, idejami, zahtevami. Odločanje o upravljavskih vprašanjih in rabah gozda mora biti rezultat konstruktivnega sodelovanja gozdarskih strokovnjakov, zainteresirane javnosti, lokalne skupnosti in lastnikov gozdov. V takšnih območjih je načrt pomemben instrument za preprečevanje nesoglasij v gozdnem prostoru. Drugi primer so gozdnata območja večjih zasebnih gozdnih posesti z izrazitim lesnoproizvodnim pomenom. Participacijski postopki z javnostjo so bistveno manj pomembni, ključno je sodelovanje z gozdnimi posestniki, iskanje načinov za krepitev lesnoproizvodnih funkcij gozda oziroma

proizvodnih, ekonomskih in drugih ciljev, ki so razvojno pomembni za dano območje. V takih območjih bi kazalo več načrtovalske pozornosti nameniti izvedbenim načrtom, na primer načrtom za zasebne gozdne posesti.

Pomemben sestavni del načrta enote je sestojna karta, ki pa v trenutni zasnovi načrtovanja bolj ali manj služi le pridobivanju podatkov za izračun sestojnih parametrov ter opredelitev smernic in ukrepov na ravni rastiščnogojitvenih razredov, nima pa prave operativne veljave. Sestojna karta je lahko pomembna podlaga za ukrepanje v gozdovih, in sicer kot »operativni načrt« za izvedbo ukrepov (npr. Poljanec in Bončina, 2006; Grecs in Poljanec, 2014). Revirnemu gozdarju pa tudi lastnikom gozdov omogoča dober pregled nad stanjem sestojev, smernicami in načrtovanimi ukrepi. Tako je revirnemu gozdarju dober pripomoček za odkazilo drevja za posek, lociranje gojitvenih in varstvenih del, svetovanje lastnikom in za pripravo podrobnih operativnih načrtov, če so le-ti potrebni. Za mnoge primere zadostuje sestojna karta, podrobni načrti pa so lahko nujno orodje v javnih gozdovih in v gozdovih večjih gozdnih posestnikov, v gozdovih z izrazito poudarjenim javnim pomenom (npr. primestni gozdovi) ali v gozdovih z veliko intenzivnostjo ukrepanja. Zaradi različne problematike v omenjenih gozdovih pretirana standardizacija teh načrtov ni umestna.

Načrtovanje pomeni začrtanje prihodnjega gospodarjenja

Vsi omenjeni načrti so podlaga za prihodnje gospodarjenje z gozdovi, zato naj bo v njih poudarek na tistih vsebinah, ki opredeljujejo prihodnje gospodarjenje; to so cilji, ukrepi in njihova priprava za izvedbo. V načrtih je bistveno izpostaviti ključno problematiko glede gospodarjenja z gozdovi, predvsem pa postavljene cilje ter načrtovane usmeritve in ukrepe za prihodnje gospodarjenje z gozdovi. Analize stanja sestojev in prejšnjega gospodarjenja so lahko vključene kot priloge ali pa so shranjene kot podpora odločanju v gozdarskem informacijskem sistemu. Sodoben gozdarski informacijski sistem lahko prevzame mnoge vsebine klasičnih gozdnogospodarskih načrtov.

Načrti morajo biti usmerjeni k uporabnikom

Načrtovanje mora biti usmerjeno k uporabnikom; le-ti so raznovrstni in se med območji razlikujejo, kar je argument proti pretiranemu poenotenju načrtov. Uporabniki načrtov so gozdarski strokovnjaki na krajevnih in območnih enotah, lastniki gozdov, različne vladne in nevladne institucije, izvajalci, lokalne skupnosti in podobno.

Gozdarski strokovnjaki so najpogostejši uporabniki načrtov, ki jim služijo kot vir informacij za ustrezno načrtovanje gospodarjenja z gozdovi in morajo biti vzvod za proaktivno delovanje gozdarske službe pri sodelovanju z deležniki. Revirnemu gozdarju mora načrt enote služiti kot pripomoček za sodelovanje z lastniki gozda in kot podlaga za izvedbo ukrepov v gozdu; zato mora biti načrt enote jedrnat in jasen. V veliko pomoč mu je lahko interaktivna sestojna karta (Poljanec in Bončina, 2006; Grecs in Poljanec, 2014), dostopna tudi na spletu, ki bi tudi lastniku gozda nudila glavne informacije o stanju sestojev, smernicah in načrtovanih ukrepih (npr. posek, negovalna dela), in karta območij s poudarjenimi funkcijami gozdov (Simončič in Bončina, 2012).

Obstoječi načrti so pomembno orodje za sodelovanje z lastniki gozdov, vendar njihovo zanimanje za načrte ni veliko, deloma zaradi neujemanja sedanjih prostorskih ravni načrtovanja z ravnmi operativnega odločanja lastnikov pri gospodarjenju z gozdom (posest, parcela) ter zaradi (pre)zapletene vsebine načrtov. Zato je treba iskati načine, kako izboljšati sodelovanje in povečati izvedljivost načrtov. To lahko storimo s spodbujanjem participacije lastnikov v načrtovalnem postopku, vsaj večjih lastnikov, ki sooblikujejo gozdnogospodarske cilje na ravni gozdnogospodarske enote. Dober primer take prakse je Švica (Bachmann, 2005; WEP Kanton Zürich, 2010), kjer k sodelovanju povabijo vse lastnike, ki so z zakonom dolžni izdelovati načrte za gozdno posest (nem. *Betriebsplan*).

Načrti so tudi pomemben instrument za uveljavljanje javnih interesov in sodelovanje z dejavnostmi in razvojnimi aktivnostmi, npr. lesnopredelovalno industrijo in obrtjo, turističnimi dejavnostmi, ki so pomembne za razvoj podeželja ali regije, hkrati pa tudi pomembna podlaga za

rabo gozdnega prostora in tvorno sodelovanje gozdarjev v prostorskem načrtovanju. Priložnost za intenziviranje participacije je po zgledu iz tujine (Bettelini, 2000; BUWAL, 2003; WEP Kanton Zürich, 2010) predvsem v oblikovanju delovnih skupin strokovnjakov, ki bi poleg gozdarjev vključevale tudi predstavnike različnih zainteresiranih interesnih skupin in institucij, ki bi sodelovali pri oblikovanju strateških gozdnogospodarskih ciljev in usmeritev. Takšen pristop je mogoč na ravni območij in enot.

Kdo naj bodo nosilci gozdnogospodarskega načrtovanja?

Gozdnogospodarsko načrtovanje je izrazito interdisciplinarno, zato je potrebno sodelovanje različnih strokovnjakov. Pogosto so proces priprave, sodelovanje in komunikacija med pripravo načrta pomembnejši od izdelka – načrta samega, saj se že med pripravo načrta razrešujejo nesoglasja in oblikujejo skupni cilji ter preverjajo možnosti njihovega uresničevanja. Hkrati se gradi zaupanje v načrtovalni proces in poveča pripravljenost uporabnikov na sklepanje kompromisov pri rabi prostora.

Območni načrti so razvojni načrti območij; koordinirajo naj jih vodje načrtovanja na območnih enotah javne gozdarske službe, sodeluje pa tim strokovnjakov z različnih gozdarskih in drugih področij, ki posegajo v gozdni prostor v regiji (vodarji, biologi, naravovarstveniki, lovci, delavci v turizmu, lokalne skupnosti ipd.). Tak tim se aktivno vključuje v vse faze načrtovalnega procesa, predvsem pa v tiste, kjer mora biti rezultat soglasje različnih interesov znotraj gozdnega prostora (npr. določitev pomena gozdov, opredelitev gozdnogospodarskih ciljev in usmeritev).

Koordinator priprave načrta enote naj bo strokovnjak, ki ima celovit pregled nad upravljanjem gozdov v enoti, kar pomeni, da dobro pozna gozdove, problematiko gospodarjenja, lastnike gozdov, predstavnike interesnih združenj in podobno, hkrati pa je pomembno, da je vpet v izvajanje načrtovanega. To naj bi bil vodja krajevne enote javne gozdarske službe, ki pri pripravi sodeluje s strokovnimi sodelavci s področja gozdnogospodarskega načrtovanja in drugih področij gozdarstva, v pripravo pa so vključeni tudi revirni

gozdarji. Koordinator vodi in vsebinsko usmerja delo, večino terenskih snemanj, obdelav podatkov in podobno pa izvaja usposobljeno osebje odseka za načrtovanje. Revirni gozdarji so vključeni v del gozdne inventure, predvsem pa sodelujejo pri določanju ciljev, usmeritev in načrtovanih ukrepov. Glede na pomen gozdov se v pripravo vključujejo deležniki. Delovni in usklajevalni sestanki, na katerih se predstavijo in usklajujejo različna mnenja in rešujejo težave, naj postanejo pomembnejši sestavni del priprave načrtov.

Gozdna politika mora biti stabilna in daljnovidna

Gozdnogospodarsko načrtovanje je pomemben instrument gozdne politike, saj so načrti eden izmed vzvodov za njeno uresničevanje. V desetletjih po drugi svetovni vojni je bilo gospodarjenje z gozdovi upravičeno usmerjeno k postopni akumulaciji lesnih zalog sestojev v Sloveniji; še bolj izrazita akumulacija lesnih zalog je bila opredeljena s Programom razvoja gozdov (1996), ki je določil relativno ekstenzivno rabo gozdov (predvideni posek $\approx 60\%$ volumenskega prirastka sestojev), kar je bilo glede na razvojne značilnosti gozdnih sestojev v Sloveniji (Poljanec, 2008) neupravičeno. Gozdnogospodarski načrti so izvajali sprejeto politiko. Primer opozarja na pomen premišljene, dolgoročno naravnane razvojne politike gozdarstva v Sloveniji. Opazna so prevelika nihanja v razvojnih usmeritvah, npr. od velikega poudarjanja varstva narave in hkratnega zapostavljanja ekonomskega pomena gozdarstva v devetdesetih letih (Program razvoja gozdov, 1996) do izrazitega poudarjanja neizkoriščenosti poseka v zadnjih letih ob zapostavljanju nekaterih drugih dejavnikov gospodarjenja z gozdovi, kot so vlaganja v gozdove, spodbujanje porabe lesa na domačem trgu z izrazitejšimi kampanjami zelenih gradenj javnih stavb ali krčenje javne gozdarske službe.

Potreben je sodobnejši gozdarski informacijski sistem

Vsako upravljanje je informacijski proces; sodoben informacijski sistem je v času »velikih podatkov« (angl. *big data era*) zaradi velikih prostorskih razsežnosti, dolgih proizvodnih ciklov in večna-

menskega gospodarjenja za upravljanje gozdov še posebno pomemben. Za opredelitev ciljev in usmeritev, spremljavo učinkovitosti gospodarjenja in razvoja gozdov je nujen sodoben gozdarski informacijski sistem, ki združuje podatke, zbrane v okviru gozdnih inventur in drugih upravljaljskih faz. Sedanji gozdarski informacijski sistem kaže na samoniklost mnogih rešitev, ki so v desetletjih razvoja sistema nastale, ko se je pojavila potreba po sodobnejših orodjih za obdelavo in hranjenje podatkov, upravljanje znanja pa je bilo v ozadju (Ficko in sod., 2013).

Pri oblikovanju in nadgradnji sistema in še posebno pri zajemanju podatkov je treba izkoristiti možnosti sodobnih tehnologij. Z aplikacijami za pametne telefone in tablične računalnike (npr. MOTI, Rosset in sod., 2014: www.moti.ch), ki omogočajo relativno enostavno izmero sestojnih parametrov, hkrati pa omogočajo sprotno pripravo podatkovne zbirke neposredno po meritvi, sta mogoča digitalen zajem podatkov na terenu in takojšnja povezava s strežnikom. Mobilnost in interoperabilnost omogočata prihranek časa, hkrati pa je kakovost podatkov boljša, saj je možnost napak manjša. Podobne metodološke rešitve velja razvijati tudi v okviru naše gozdne inventure (npr. pri snemanju na stalnih vzorčnih ploskvah, digitalni izdelavi sestojne karte z opisovanjem sestojev) in za sodelovanje z lastniki gozda (npr. hitre ocene sestojnih parametrov). Prav tako je pomembna večja interaktivnost in vključenost uporabnikov. S preprosto aplikacijo za »iskanje zakladov« (ang. *geocaching*) je mogoče pridobiti mnenje deležnikov o ustreznosti gospodarjenja za zagotavljanje določene funkcije (npr. rekreacijske, estetske; Kangas in sod., 2015). Finski lastniki gozdov lahko na primer do podatkov o svoji posesti dostopajo preko enotnega e-portala, kjer lahko oddajo naročilo za pripravo načrta za gozdno posest, se pozanimajo o izvajalcih del ter poiščejo najustreznejšega ali pa zgolj s klikom omogočijo, da izbrani ponudniki storitev dostopajo do podatkov o možnem poseku ipd. (Finnish Forest Centre, 2015: <http://www.metsakeskus.fi/metsaanfi-e-services>).

Ker vse večji del podatkov, zbranih z javnimi sredstvi, postaja javno dostopen tudi v praksi (EC, 2007), kot npr. obveznost shranjevanja izvornih

podatkov za znanstvene objave v prosto dostopnih podatkovnih skladiščih, bo pri posodobitvi gozdarskega informacijskega sistema pomembna naloga tudi natančna opredelitev dostopnosti. Za najširšo javnost je pomembna zlasti dostopnost informacij o gozdnih sestojih in pomenu gozdov.

Pri zbiranju in shranjevanju podatkov in metapodatkov so zelo pomembni kontinuiteta podatkovnih zbirk (njihove oblike in vsebine) ter protokoli. Gozdarske podatkovne zbirke so v primerjavi s tujino mnogokrat nadpovprečne, a prav zaradi nesistematčnosti pri shranjevanju je izgubljenih mnogo izvornih podatkov z začetkov gospodarjenja. Neprekinjenost zbiranja in shranjevanja podatkov je pomembna z upravljaljskega in znanstveno-raziskovalnega vidika.

Nujno je dopolnjevati in posodabljati zasnovano načrtovanje

Možnosti za vsebinsko dopolnjevanje zasnove upravljanja je veliko; od takšnih velja omeniti dopolnjevanje modelov odločanja v zasnovi gozdnogospodarskega načrtovanja (Ficko in sod., 2013), vključevanje načrta za zasebno gozdno posest v zasnovano načrtovanje (Ficko in sod., 2005), dopolnitve koncepta valorizacije funkcij gozda (Simončič in Bončina, 2012), ekonomsko vrednotenje funkcij in storitev gozdov (Japelj in sod., 2014; Japelj, 2015) in podobno.

Sedanji koncept določanja funkcij gozda, ki je značilen tudi za večino drugih srednjeevropskih dežel, je prinesel številne prednosti za večnamensko gospodarjenje z gozdovi. Hkrati pa so se z nabranimi izkušnjami pokazale tudi konceptualne in tehnične pomanjkljivosti (npr. Bončina in sod., 2014), zato je treba koncept prevetrili in dopolniti. Možne izboljšave se kažejo v poenostavitvi klasifikacije funkcij in rangiranju njihovega pomena, prikazih funkcij, diferenciaciji ovrednotene površine, dopoljenih kriterijih določanja, večji vpetosti funkcij gozda v gozdnogospodarsko načrtovanje in izboljšanju operativnega ukrepanja za pospeševanje zelenih funkcij gozda.

V sedanji zasnovi načrtovanja praviloma ne poteka na prostorski ravni, kjer dejansko nastajajo odločitve o ravnanju z gozdom, t.j. na ravni gozdne posesti. Trenutno lastnik gozda nima instrumenta, s katerim bi si lahko pomagal pri

strateškem upravljanju posesti, jo dolgoročno razvijal in tako prispeval k uspešnejšemu doseganju strateških ciljev upravljanja z gozdovi na regionalni in nacionalni ravni. To bi lahko rešili s smiselno vpeljavo načrtov za zasebno gozdno posest. V tujini, predvsem v Skandinaviji, je ideja sodobnih načrtov za zasebno gozdno posest že uspešno razvita (Leskinen in sod., 2009; Tikkanen in sod., 2010; Eyvindson in sod., 2011), v Sloveniji pa je ta ideja še razmeroma mlada (Bončina, 2003; Papler-Lampe in sod., 2004; Ficko in sod., 2005). Po osamosvojitvi je bilo narejenih le okrog trideset načrtov za zasebno gozdno posest, največ kot diplomske naloge (npr. Hvala, 2010), deloma pa kot rezultat dela javne gozdarske službe (npr. Čadež, 2004). V letu 2008 je bil narejen računalniški program za pripravo načrta za gozdno posest (FORPLAN, 2008), na podlagi katerega lahko lastnik gozda za desetletno obdobje izračuna ekonomsko upravičenost različnih ukrepov. Lastnikov, ki imajo v lasti >1ha gozda, je v Sloveniji številčno gledano 41,6 %, njihove posesti pa zavzemajo kar 91 % površine zasebne gozdne posesti (Medved in sod., 2010). S tega vidika so ti lastniki gozdov največja skupina potencialnih uporabnikov načrtov za gospodarjenje z gozdovi, kar bi morali v večji meri upoštevati pri zasnovi načrtovanja.

4 ZAKLJUČEK: PREMIŠLJENO, A POGUMNO UVAJANJE SPREMENB IN NOVOSTI

Posodobitve gozdnogospodarskega načrtovanja so nujne – zaradi razvoja področja in navsezadnje tudi privlačnosti načrtovalskega dela. V prispevku smo opozorili na prednostne naloge. Predlagamo, da pri posodabljanju gozdnogospodarskega načrtovanja sledimo naslednjim vodilom: 1) v spreminjanje in posodabljanje zasnove načrtovanja je treba vključevati vse uporabnike gozdnogospodarskega načrtovanja; 2) pri tem je treba v večji meri kot doslej izkoristiti izkušnje načrtovalcev, tako da bo dopolnitev potekala tudi »od spodaj navzgor«; 3) spodbujati je treba razvojno in projektno delo, Zavod za gozdove Slovenije ima izjemen kadrovski potencial, ki ga je mogoče bolje izkoristiti;

4) razmere terjajo veliko več konstruktivnega sodelovanja med različnimi institucijami, ki se ukvarjajo z gozdnogospodarskim načrtovanjem, kot doslej, ko so bila pogosto v ospredju nesoglasja in kritike, ki so praviloma prihajale iz okolij, ki so gozdarski praksi odmaknjena; 5) vse spremembe je treba najprej preveriti na testnih območjih, pri tem razvijati projektno delo, preverjene spremembe pa je potem mogoče uporabiti na ravni celotne države.

Nujen pogoj za posodabljanje gozdnogospodarskega načrtovanja je stabilno in zadostno financiranje javne gozdarske službe, ki skrbi za načrtovanje in upravljanje gozdov. Prav vprašanje zadostnega financiranja smo ocenili kot eno izmed nevarnosti za razvoj gozdnogospodarskega načrtovanja, saj je temeljni pogoj za uresničitev vseh omenjenih predlogov. Upamo, da se tudi politika ob priznavanju vse večjega pomena gozdov, njihovi intenzivnejši rabi ter vedno večjih zahtevah in tveganjih pri gospodarjenju z gozdovi tega zaveda.

5 LITERATURA

- Bachmann, P., 2005. Forstliche Planung I/III. Skript für die Lehrveranstaltungen "Gründzüge der Planung", "Forstliche Betriebsplanung" und "Waldentwicklungsplanung". Zürich, Professur Forsteinrichtung und Waldwachstum ETH Zürich: 346 str.
- Bettellini, D., Cantiani, M. G., Mariotta, S., 2000. Experiences in participatory planning in designated areas: the Bavona Valley in Switzerland. *Forestry*, 73, 2: 187–198.
- Bončina, A., 2003. Nekatere aktualne naloge v razvoju urejanja gozdov v Sloveniji. V: Območni gozdnogospodarski načrti in razvojne perspektive slovenskega gozdarstva. XXI. Gozdarski študijski dnevi. Zbornik referatov. Bončina, A. (ur.). Ljubljana, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 275–270.
- Bončina, A., 2009. Urejanje gozdov - upravljanje gozdnih ekosistemov. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 359 str.
- Bončina, A., Diaci, J., Jerina, K., Krč, J., 2012. Zasnova gozdarskega načrtovanja. *Gozdarski vestnik*, 70, 10: 456–461.
- BUWAL, 1996. Fallbeispiele zur überbetrieblichen forstlichen Planung. Bern, Bundesamt für Umwelt, Wald und Landschaft: 77 str.
- BUWAL, 2003. Forstliche Planung und Raumplanung.

- Standortbestimmung und Entwicklungstendenzen. Bern, Bundesamt für Umwelt, Wald und Landschaft: 19 str.
- Čadež, P., 2004. Načrt za Gogalovo gozdno posest. Bled, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Bled.
- EC 2007. Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE), 2007.
- Farcy, C., 2004. Forest Planning in Europe: State of the Art, International Debate and Emerging Tools. V: Towards the Sustainable Use of Europe's Forests – Forest Ecosystem and Landscape Research: Scientific Challenges and Opportunities. EFI Proceedings No.49. Andersson in sod. (ur.). Joensuu, European Forest Institute: 11–20.
- Eyvindson, K., Kurttila, M., Hujala, T., Salminen, O., 2011. An Internet-Supported Planning Approach for Joint Ownership Forest Holdings. *Small-Scale Forestry*, 10: 1–17.
- Ficko, A., Poljanec, A., Bončina, A., 2005. Presoja možnosti vključitve načrta za zasebno gozdno posest v zasnovano gozdarskega načrtovanja. V: Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji. Winkler I. (ur.). *Strokovna in znanstvena dela*, 123: 119–135.
- Ficko, A., Trobiš, T., Poljanec, A., 2013. Supporting knowledge management with the Forest information system of the Slovenia Forest Service. V: Implementation of DSS into the forestry practice : reviewed conference proceedings. Tuček, J. (ur.). Technical University, Zvolen: 111–122.
- Finnish Forest Centre, 2015. URL: <http://www.metsakeskus.fi/metsaanfi-e-services>, 6. 3. 2015.
- FORPLAN, 2008. Načrt gozdne posesti z informacijsko podporo-FORPLAN. Lepoglava, Varaždinska županija: 59 str.
- Führer, E., 2000. Forest functions, ecosystem stability and management. *Forest Ecology and Management*, 132: 29–38.
- Grecs, Z., Poljanec A., 2014. Opis sestojev in gozdnogojitveno načrtovanje: stanje in pogled v prihodnje. V: Načrtovanje v gozdarstvu – nujno orodje za usmerjanje razvoja in rabe gozdov. Povzetki posveta. Ljubljana, Zveza gozdarskih društev Slovenije: 13–15.
- Hvala, H., 2010. Načrt za gozdno posest Kuštrin. Diplomsko delo. Ljubljana, samozaložba: 65 str.
- Japelj, A., 2015. Ekonomsko vrednotenje ekosistemskih storitev gozda in njegova vloga pri oblikovanju politike rabe gozdnih virov. URL: <http://www.planbzaslovenijo.si/upload/mreza/anze-japelj-ekonomsko-vrednotenje-gozda.pdf>, 9. 3. 2015.
- Japelj, A., Mavsar, R., Kovač, M., Hodges, D. G., 2014. Economic value of the recreation role of a selected urban forest in Slovenia's capital: new information supporting. V: Sustaining forests, sustaining people: the role of research: abstracts. Parrotta, J.A. (ur.). Commonwealth Forestry Association: 122.
- Kangas, A., Rasinmäki, J., Eyvindson, K., 2015. A Mobile Phone Application for the Collection of Opinion Data for Forest Planning Purposes. *Environmental Management*, doi 10.1007/s00267-014-0438-0.
- Kovač, M., 2004. Velikoprostorsko strateško načrtovanje za trajnostni razvoj gozdov: 4. del. *Gozdarski vestnik*, 62, 4: 201–210.
- Kovač, M., 2014. Analiza slovenskega koncepta načrtovanja. V: Načrtovanje v gozdarstvu – nujno orodje za usmerjanje razvoja in rabe gozdov. Povzetki posveta. Ljubljana, Zveza gozdarskih društev Slovenije: 5–6.
- Kovač, M., in sod., 2012. Izboljšanje informacijske učinkovitosti gozdnogospodarskega načrtovanja in gozdarskega informacijskega sistema: zaključno poročilo o rezultatih cilnega raziskovalnega projekta V4-1070. Cobiss-ID: 3511718.
- Leskinen ,P., Hujala, T., Tikkanen, J., Kainulainen, T., Kangas, A., Kurttila, M., Pykäläinen J., Leskinen L. 2009. Adaptive Decision Analysis in Forest Management Planning. *Forest Science*, 55: 95–108.
- Matijašič, D., Poljanec, A., 2014. Gozdnogospodarsko načrtovanje: kritična ocena stanja. V: Načrtovanje v gozdarstvu – nujno orodje za usmerjanje razvoja in rabe gozdov. Povzetki posveta. Ljubljana, Zveza gozdarskih društev Slovenije: 3–5.
- Medved, M., Matijašič, D., Pisek, R., 2010. Private property conditions of Slovenian forests: preliminary results from 2010. V: IUFRO conference proceedings «Small-Scale Forestry in a changing worlds: opportunities and challenges and the role of extension and technology transfer»: 457–472.
- Natura 2000..., 2006. Multifunctional Forest Management in Natura 2000 sites. Contributions from International workshop held at Kočevje, Mašun, Slovenija in October 2006. SFI, SFS: 45 str.
- Niedersächsische Landesforstung, 2014. <http://www.landesforsten.de/Niedersaechsisches-Forstplanungsamt.168.0.html>, 10. 2. 2015.
- Pahl, N., Richter, A., 2007. SWOT Analysis - idea, methodology and a practical approach. Norderstedt, Grin Verlag.
- Poljanec A. 2008. Strukturne spremembe gozdnih sestojev v Sloveniji v obdobju 1970–2005. Doktorska disertacija. Ljubljana, samozaložba: 126 str.
- Poljanec, A., Bončina, A., 2006. Obravnavanje gozdnih sestojev v gozdarskem načrtovanju na primeru gozdnih območij Bohinj in Pohorje. *Zbornik gozdarstva in lesarstva*, 79: 53–66.

- Program razvoja gozdov. 1996. Ur. l. RS, št. 14/96.
- Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. 1998. Ur. l. RS, št. 5/1998.
- Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. 2010. Ur. l. RS, št. 91/2010.
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu. 2007. Ur. l. RS, št. 111/07.
- Rosset, C. in sod., 2014. MOTI aplikacija. URL: www.moti.ch, 10. 2. 2015.
- Simončič, T., Bončina, A., 2012. Koncept prednostnih območij pri načrtovanju večnamenskega gospodarjenja z gozdovi. *Gozdarski vestnik*, 70, 10: 415–428.
- Sverdrup, H., Stjernquist, I., 2002. *Developing principles and models for sustainable forestry in Sweden*. Dordrecht, Kluwer Academic Publishers: 496 str.
- Subotsch-Lamande, N., Chauvin, C., 2002. *L'aménagement forestier en Europe et en Amérique du Nord. Nouveaux concepts et techniques, nouvelles réponses*. *Ingénieries*: 21–28.
- Tikkanen, J., Hokajärvi, R., Hujala, T., 2010. *Development Phases of Forest Planning on Non-Industrial Private Lands in Finland: Perspective of Planners' Work*. *Small-Scale Forestry*, 9: 331–347.
- WEP Österreich 2006. *Richtlinie über Inhalt und Ausgestaltung - Fassung 2006*. Wien, Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft.
- WEP Greifensee Ost 2007. *Waldentwicklungsplan Greifensee Ost. Gemeinden: Greifensee, Mönchaltorf, Seegraben, Uster, Schwerzenbach (nur Breitenstudenhholz)*. Zürich, Amt für Landschaft und Natur des Kantons Zürich: 65 str.
- WEP Kanton Zürich, 2010. *Waldentwicklungsplan Kanton Zürich, 2010*. Amt für Landschaft und Natur des Kantons Zürich, Abteilung Wald: 60 str.
- Wiersum, K., Elands, B., Hoogstra, M., 2005. *Small-scale forest ownership across Europe: Characteristics and future potential*. *Small-Scale Forestry*, 4: 1–19.
- Zakon o gozdovih. 1993. Ur. l. RS št. 30–1299/1993.

Koristi gozdnogospodarskega načrtovanja za lastnike gozdov *Benefits of Forest Management Planning for Forest Owners*

Veronika VALENTAR¹

Izvleček:

Valentar, V.: Koristi gozdnogospodarskega načrtovanja za lastnike gozdov. Gozdarski vestnik, 73/2015, št. 4. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 9. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Gozdnogospodarsko načrtovanje poznajo v vseh evropskih državah. Med posameznimi državami so razlike v definiciji rabe prostora oziroma gozdne površine, pa tudi v drugih metodah določanja parametrov, ki določajo kakovost gozdnih virov. V posameznih evropskih državah je gospodarsko načrtovanje za zasebno gozdno posest vezano na lokalni trg lesne surovine, pri tem pa upošteva splošne smernice, uredbe ali druge predpise, določene v državnih dokumentih, ki zadevajo vidike trajnosti gospodarjenja z gozdovi. To je predvsem zagotavljanje ekoloških in socialnih funkcij gozdov, kar za lastnike gozdov pogosto pomeni določene omejitve.

Trije nivoji načrtovanja v slovenskih gozdovih so nekakšen ostanek prejšnjega planskega gospodarjenja, saj v sedanjem času niso koristni niti za zasebne lastnike gozdov, ki so v Sloveniji v večini, niti za lesno industrijo, ki zaradi neorganiziranosti primarne proizvodnje ne more načrtovati surovinske baze v svoji bližini. Nedvomno pa je gozdnogospodarsko načrtovanje prispevalo k dobremu stanju slovenskih gozdov v pomenu zagotavljanja ekoloških in socialnih funkcij. Zgledi iz drugih držav kažejo, da idealnega modela načrtovanja ni, ko pa govorimo o koristnosti načrtovanja za zasebne lastnike gozdov, mora biti gozdnogospodarski načrt najboljši približek poslovnemu načrtu za gozdno posest, ki opredeli srednjeročne koristi pri gospodarjenju na zasebni posesti.

Ključne besede: gozdnogospodarsko načrtovanje, namen načrtov, nivoji načrtovanja, lastnik gozda, gozdna posest

Abstract:

Valentar, V.: Benefits of Forest Management Planning for Forest Owners. Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry), 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 9. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

Forest management planning is performed in all European countries. Individual countries differ with regard to definition of use of space or forest area as well as other methods of setting parameters determining quality of forest resources. In individual European countries forest planning for private forest holdings is attached to the local market of raw wood material, whereby general guidelines, regulations, and other instruments defined in state documents concerning the aspects of sustainable forest management. This mainly concerns ensuring ecological and social forest functions which often represent certain restrictions for the forest owners.

Three planning levels in Slovenian forests are a remnant of former planned economy and bring no benefits to private forest owners, predominating in Slovenian ownership structure, or to wood industry which is not able to plan a raw material base in its vicinity due to the disorganization of the primary production. However, the forest management planning has contributed to the favorable condition of Slovenian forests in the sense of ensuring their ecological and social functions. Examples from other countries show that there is no ideal planning model, but considering benefits of planning for private forest owners, forest management plan must be the best possible approximation to a business plan for forest holding defining medium-term benefits in private holding managing.

Key words: forest management planning, purpose of the plans, planning levels, forest owner, forest holding

1 EVIDENCA O GOZDOVIH ALI GOZDNA INVENTURA

Gozdne inventure poznajo vse svetovne države, saj je temeljni namen inventur poznavanje gozdnih virov, obsega gozdnih površin ter določitev drugih vlog in storitev gozdov. Pri tem je pomembno poznati vrste gozdov, kakšne učinke lahko pričakujemo od njih in kako dobro gospodarimo z njimi.

Metode določanja površin gozdov in definicije gozda se po posameznih državah razlikujejo, prav tako je na temelju arhivskih podatkov pogosto težko sklepati o kakovosti gozda le na podlagi gozdnatosti oziroma razmerja med gozdnimi in preostalimi površinami v državi.

¹ V. V., Zveza lastnikov gozdov Slovenije; zveza.lastnikov@gmail.com

V Sloveniji se je po vzpostavitvi elektronske evidence rabe kmetijskih zemljišč (GERK) pojavila razlika med evidencami Zavoda za gozdove in Ministrstva za kmetijstvo glede velikosti gozdnih površin. Uveljavljanje določenih podpor na zaraščajočih površinah, ki jih je Zavod za gozdove predhodno že uvrstil med gozdne površine, je povzročilo krčenje površine gozda, tako da se je v gozdnogospodarskih načrtih leta 2010 prvič zmanjšala površina gozdov.

V Sloveniji bi gozdnogospodarske načrte območnih enot lahko označili kot gozdno inventuro, saj podajajo bolj ali manj natančne številke o površinah gozdov, stanju lesne zaloge, prirastku in vitalnosti sestojev, dodano pa je obsežno kartografsko gradivo.

2 TRIJE NIVOJI NAČRTOVANJA V SLOVENSkih GOZDOVIH

V Sloveniji vsakih deset let obnavljamo gozdnogospodarske načrte za območja in gozdnogospodarske načrte za gozdnogospodarske enote. Če gozdnogospodarski načrt območja služi kot inventura, ki vsebuje tudi analizo dosedanjega gospodarjenja, je gozdnogospodarski načrt enote podrobnejši in vsebuje tudi opise gozdnih površin po posameznih odsekih, vključno z usmeritvami za gospodarjenje na nivoju odseka. Le del gozdov v Sloveniji je urejenih tako, da so pri mejah odsekov upošteevane tudi posestne meje, v večjem delu pa zaradi razdrobljene posesti to ni mogoče. Tako lastnik gozda na podlagi usmeritev za določeni odsek ne more vedeti, koliko lahko v svojem gozdu poseka oziroma katere usmeritve so pripisane za njegov del posesti.

Gozdnogospodarske načrte enot in tudi območij potrjuje pristojno ministrstvo, obstaja pa tudi javna razgrnitev, na kateri je mogoče podati pripombe. Anketa med društvi lastnikov gozdov je pokazala, da društva lastnikov gozdov niso obveščena o javnih razgrnitvah gozdnogospodarskih ali lovskogojitvenih načrtov. Društva večinoma ne obveščajo svojih članov o pomenu sprejemanja novih gozdnogospodarskih, gozdnogojitvenih ali lovskogojitvenih načrtov. V nekaterih društvih, kjer so posebno aktivni gozdarji, zaposleni na Zavodu za gozdove, razgrnitve pogosto potekajo

v povezavi z družabnim dogodkom, lastniki pa se pri tem seznanijo tudi s stanjem gozdov ter usmeritvami za gospodarjenje v prihodnjih desetih letih. Lastniki se najpogosteje udeležujejo predstavitev gozdnogospodarskih načrtov enot in lovskogospodarskih načrtov, manj pa gozdnogojitvenih načrtov in gozdnogospodarskih načrtov območij.

Gozdnogojitveni načrti so opredeljeni kot podrobni – izvedbeni načrti gozdnogospodarskih enot oziroma načrti za posamezno gojitveno enoto gozda, ki se od drugih razlikuje po določenih lastnostih, lahko drevesnih vrstah, starosti ali potrebnih ukrepih. Zavod za gozdove mora javno predstaviti tudi gozdnogojitveni načrt, o čemer pa anketirana društva niso seznanjena in se tudi ne udeležujejo javnih razgrnitev.

Gozdnogojitveni načrt ima od vseh načrtov najbolj gospodarsko vlogo, saj natančneje določa in predpisuje ukrepe v posameznih gozdnih sestojih. Tudi gozdnogojitveni načrti so le redko opredeljeni za posamezno gozdno posest, saj je po trenutnem načinu to mogoče v tistih predelih Slovenije, kjer je gozdna posest posameznih lastnikov gozdov večja in bolj strnjena. Ti načrti tudi ne vsebujejo ekonomskega dela, ki bi predvidel strošek oziroma prihodek posamezne gozdne posesti.

Posebna tema je načrtovanje upravljanja z divjadjo, kar je tudi naloga Zavoda za gozdove. Tudi pri tem so lastniki gozdov bolj ali manj vključeni v postopek javnih predstavitev načrtov. Izvajanje lovskoupravljaljskih načrtov je zaenkrat prepuščeno lovskim družinam, saj v Sloveniji še nimamo **zasebnih lovskih upravičencev**.

Vsi omenjeni načrti so v Sloveniji predpisani in jih izdeluje Zavod za gozdove Slovenije. Ker je načrtovanje podrobno predpisano z zakonom in plačano z javnimi sredstvi, lastniki gozdov nimajo možnosti pridobiti subvencij iz naslova sredstev programa razvoja podeželja, ki so v nekaterih državah namenjena za načrtovanje, plačilo ekosistemskih storitev, pa tudi za obnovo gozda.

2.1 Posestni načrt služi lastniku gozda

Ali lastniki gozda potrebujejo gozdnogospodarsko načrtovanje? Ali je gozdnogojitveni načrt zadostna podpora lastnikom gozdov? Posamezni slovenski lastnik s svojo površino gozda ne more zadostiti

merilom trajnostnega gospodarjenja. O trajnosti gospodarjenja z gozdom lahko govorimo le v večjih mejah, ki niso odvisne od lastništva.

V primeru združevanja lastnikov gozdov, kjer je interes tudi skupno trženje, bi imelo načrtovanje za potrebe lastniških skupnosti (društev, njihovih zadrug, združenj ipd.) bistveno drugačen pomen, saj bi vključeval tudi ekonomsko komponento, ki se odziva glede na trg. Posamezni lastnik gozda, ki je odvisen od prihodka iz lesa, razmišlja predvsem o ekonomskih donosih, šele v naslednji fazi pa tudi o stabilnosti sestojev, razmerju drevesnih vrst ter ekološki ali socialni vlogi gozda. V mnogih evropskih državah zato poznajo posestni načrt, ki služi enemu lastniku kot pripomoček za gospodarjenje ali pa več lastnikom gozda, ki skupno tržijo les in druge gozdne proizvode.

3 GOZDNOGOSPODARSKO NAČRTOVANJE V EVROPSKIH DRŽAVAH

3.1 Avstrija

Pravne podlage za gozdnogospodarsko načrtovanje poznajo v Avstriji od leta 1975 s paragrafom, vključenim v Zakon o gozdovih. Do načrta so upravičeni lastniki gozdov ali njihovi predstavniki, z načrti delajo zaposleni, uradniki ali organizacije ter zasebne pravne osebe. Načrt izdelajo gozdarji ali gozdarski gradbeni inženirji, zaposleni pri kmetijski zbornici, društvih ali zasebnih podjetjih. Načrte potrdi deželni glavar preko zaposlenih gozdarskih strokovnjakov na okrajnem ali deželnem glavarstvu. Načelno je gozdnogospodarski načrt narejen zaradi interesa in po volji lastnika gozda oziroma njegovih zaposlenih strokovnjakov. V nobenem primeru načrt ni prisila. Z Zakonom o gozdovih ni predpisan formalni način izdelave načrta, vsebino, obliko in opremljenost načrta pa predpše pristojno ministrstvo z uredbo.

3.1.1 Vrste načrtov:

- Razvojni načrt gozdov (Nacionalni gozdni program)
 - Strokovni gozdarski načrt
 - Načrt upravljanja z nevarnimi območji
- Strokovni gozdarski načrt je lahko del razvojnega načrta gozdov (ta načrt je inventura na

zveznem – nacionalnem nivoju), če deželna vlada s podpisom deželnega glavarja potrdi, da je načrt v skladu z razvojnimi načrtom. V tem primeru je strokovni gozdarski načrt tudi javno dostopen in velja kot uradni dokument. V Avstriji so strokovni gozdarski načrti na nivoju pilotnih projektov. Strošek izdelave projekta znaša od 3.000 do 10.000 evrov/načrt, v povprečju pa 5.000 evrov.

3.1.2 Načrtovanje za potrebe gozdarskih združenj

Nekatera gozdarska združenja so uspešno povezana, tako da imajo dobro razvit način skupnega gospodarjenja z maloposestniškim zasebnim gozdom. V takem primeru je naročnik strokovnega načrta pravna oseba, v katero so povezani lastniki. Strošek načrta je 36 evrov/ha gozda, pri tem pa lastnik lahko pridobi do 60-odstotno subvencijo, kar pomeni strošek 15 evrov/ha.

3.1.3 Ekonomski del načrta je obvezni sestavni del

Ne glede na namen, za katerega je bil izdelan strokovni načrt (npr. gozdarski gozd, upravljanje z območji Natura, gozdarski gozd, varovalni gozd, ureditev potoka, ureditev cest itn.), je njegov obvezni sestavni del tudi stroškovni načrt, ki vsebuje predvidene stroškovne komponente za investicije, obnovo gozdov, pa tudi prihodke zaradi gozdnogospodarskega izkoriščanja gozdov. Ta načrt pravzaprav služi kot poslovni načrt za gozdno posest.

3.1.4 Ekocelice v okviru Nature 2000

Vzdrževanje posebej opredeljenih varovanih območij, tako imenovanih ekocelic, država sofinancira v višini od 50 do 100 evrov/ha na leto.

Vsi morebitni strokovni načrti vsebujejo tudi dolgoročno komponento zagotavljanja trajnosti tistega vira, zaradi katerega je bil načrt narejen, pa naj bo to les, lov, turizem ali varovanje narave.

3.2 Nemčija

3.2.1 Inventura na zveznem nivoju

V Nemčiji je urejanje gozdov temeljna podlaga za večnamensko gospodarjenje z gozdovi. Na zveznem nivoju vsakih deset do dvanajst let

pregledajo stanje gozdov ter pripravijo poročilo, ki ga imenujejo gozdna inventura. Na podlagi pregleda izdelajo usmeritve za prihodnjih deset let po zveznih deželah in vrstah lastništva.

3.2.2 Gozdnogospodarski načrti

Za državne gozdove je priprava gozdnogospodarskih načrtov v večini zveznih dežel obvezna. V ta namen imajo v večini dežel zaposlene gozdarske strokovnjake, ki so pristojni za urejanje državnih in deželnih gozdov. Gozdovi, ki so v lasti občin, cerkvena posestva in veliki zasebni gozdovi morajo najeti zasebne gozdarske strokovnjake, nekateri pa imajo zaposlene svoje gozdarje. Obstajajo srednjeročni gozdnogospodarski načrti in letni gospodarski načrti.

Za majhne zasebne gozdove načrtovanje (manj kot 50 ha) ni predpisano, saj ti lastniki ne sekajo vsako leto, stroški priprave načrtov pa bi bili preveliki. V Nemčiji je veliko lastnikov gozdov organiziranih v skupine proizvajalcev, tako da je v nekaterih deželah urejanje gozdov prilagojeno tovrstnim organizacijam.

3.2.3 Kdo pripravi načrt?

V nekaterih deželah načrte pripravijo državni gozdarji; v takem primeru je načrt brezplačen. Večinoma velja, da načrt za posest od 50 do 150 ha pripravijo deželni gozdarji in je poenostavljen gospodarski načrt predvsem s ciljem načrtovanja letnega poseka lesa.

3.2.4 Formalna oblika in vsebina načrta

Tudi v Nemčiji sta formalna oblika ter podrobnejša predpisana vsebina opredeljeni v zakonodaji posamezne dežele. Posebej je predpisana tudi izobrazba gozdarskih strokovnjakov, ki pripravljajo gozdnogospodarske načrte.

3.2.5 Gozdarske skupnosti

Gozdarske skupnosti so združenja lastnikov gozdov, ki morajo med drugim po zakonu obvezno pripraviti gozdnogospodarski načrt, ki je tudi gospodarski načrt. Gozdarske skupnosti so pravne osebe zasebnega prava, lastniki, vključeni v skupnost, pa po zakonu tržijo les le preko te skupnosti.

3.2.6 Združenja gozdnih posestnikov

To so društva lastnikov gozdov, ki jih po navadi strokovno vodijo zaposleni gozdarji na deželni vladi. Združenja imajo svoje organe, skupščino, članski delež in svoje pravice ter dolžnosti. Ta združenja imajo, podobno kot slovenska društva, nalogo obveščanja, izobraževanja, povezovanja lastnikov gozdov, delo pa je podrejeno zakonodaji posameznih dežel.

3.3 Švica

V Švici obstaja nacionalna gozdna inventura, ki jo hkrati izvajajo v vseh kantonih. V posameznih kantonih imajo javno dostopne programe razvoja gozdov, ki obstajajo v obliki interaktivne karte. Gozdno gospodarsko načrtovanje je del prostorskega načrtovanja ter urejanja krajine.

3.3.1 Kaj je program razvoja gozdov?

Program razvoja gozdov zagotavlja delovanje vseh javnih funkcij gozda, hkrati pa upošteva temeljne gospodarske ukrepe, kot je nega gozda, ter upošteva različne interese v prostoru: naravovarstva, kmetijstva, turizma in lova. Program razvoja gozdov pripravi javna gozdarska služba in ga morajo upoštevati pri gospodarjenju v kantonalnih in občinskih gozdovih. Lastniki gozdov morajo upoštevati program razvoja gozdov v primeru, da od javne gozdarske službe potrebujejo kakršnokoli dovoljenje.

3.3.2 Gozdnogospodarski načrt za zasebno gozdno posest

Za zasebne gozdne posesti gozdnogospodarski načrt ni obvezen, lahko pa ga lastnik naroči za svoje potrebe predvsem kot gospodarski načrt. V Švici za posek lesa tudi lastniki potrebujejo dovoljenje gozdarja. V gozdovih, kjer ni predpisan gozdnogospodarski načrt, ne obstaja uredba o varovanju gozdov ali katera druga podlaga, je posek mogoč brez označevanja drevja, vendar lastnik vseeno potrebuje gozdarjevo dovoljenje.

V Švici obstajajo različni nivoji načrtovanja, in sicer:

- program razvoja gozdov,
- posestni načrt,
- gozdnogospodarski načrt za združeno posest (agrarna skupnost),

- uredbe o varstvu gozdov,
- inventura.

3.3.3 Gozdarski posestni načrt

Gozdarski posestni načrt služi optimiranju zmogljivosti gozdarskega obrata; služi za določitev periodičnosti posegov v sestoj ter je srednjeročni strateški program za vodenje gozdne posesti. Določa tudi proizvodne omejitve, gojitvene ukrepe, gradnjo, obnovo in vzdrževanje infrastrukture ter v finančnem delu tudi stroške in potrebe po osebju. Je neke vrste poslovni načrt.

3.4 Finska

Tudi na Finskem je, podobno kot v omenjenih državah, mogoče pridobiti posestni načrt za zasebno gozdno posest, sicer pa imajo tam zelo dobro organizirane kooperative, za katere gozdarji načrtujejo gospodarjenje z dolgoročnimi, srednjeročnimi in kratkoročnimi gozdnogospodarskimi načrti. V tem primeru je načrt narejen predvsem za potrebe lesne industrije, ki potrebuje surovino, seveda pa tudi za lastnike gozdov, ki tako zagotovijo trajnost donosov. Finska gozdarska podjetja pripravljajo tudi gozdnogospodarske načrte za sosednje države, predvsem za Rusijo in druge trge, od katerih je odvisna njihova lesna industrija.

4 PRENOVA MODELA NAČRTOVANJA V SLOVENSKIH GOZDOVIH

4.1 Stališča Zveze lastnikov gozdov glede načrtovanja v Sloveniji

Zasebne lastnike gozdov pri načrtovanju v zasebnih gozdovih moti določanje omejitev pri gospodarjenju z gozdovi brez vednosti lastnikov gozdov, kar se dogaja predvsem pri določanju ekoloških con ter drugih ekološko varovanih območij v gozdovih. O tem se lastniki načeloma lahko zanimajo, vendar bi morali biti pri načrtovanju omejitev pridobljeno soglasje lastnika ter določeno finančno nadomestilo.

Lastniki gozdov prav tako želijo proaktivno sodelovati pri načrtovanju gospodarjenja na zasebni posesti. V Zvezo lastnikov gozdov so trenutno vključeni lastniki gozdov, ki jih gospodarjenje v njihovih gozdovih zanima in so v celoti

ali delno odvisni od dohodkov iz gozdov. Tako se med člani pojavlja težnja po gospodarskem svetovanju v gozdovih, ki vključuje tržno svetovanje, načrtovanje letnih donosov in stroškov ter interaktiven dostop do gozdnogospodarskih načrtov.

4.2 Najmanjša gozdna posest

Če je v zvezo lastnikov gozdov trenutno vključenih okrog 4.000 lastnikov gozdov, ki gospodarijo z okrog 30 % slovenskih gozdov, pa na okrog 50 % površine gospodarijo lastniki, ki so bodisi tako veliki, da so sami – individualno zanimivi za trg (npr. cerkvena posest in nekatere posesti, večje od 200 ha) ali pa so iz različnih razlogov nepovezani. Velika večina gozdov, kjer lastniki niso povezani, sodi med drobno – najmanjšo gozdno posest, kjer je na majhno parcelo, v povprečju 0,5 ha, pogosto vknjiženih več solastnikov. V takem primeru bi bilo načrtovanje za eno gozdno posest nesmiselno, predvsem pa predrago. Kooperative ali druge oblike gospodarskega povezovanja, ki bi hkrati vključevale tudi gospodarski načrt za izvajanje gozdnogospodarskih ukrepov in investicij, so lahko učinkovite in smo jih v preteklosti že poznali. Težava, ki jo poznajo v nekaterih evropskih državah (Nemčija in Finska) pri skupinskem gospodarjenju na majhni posesti, je morebitni monopol izvajalcev del in kupcev oziroma kartelni dogovor, v katerem posamezni lastnik izgubi konkurenčno sposobnost. Proti takim vrstam združevanja se izreka tudi Evropska komisija, ki je letos razreševala tovrstno težavo v Nemčiji.

5 ZAKLJUČEK

Zaradi globalnega čezmernega izkoriščanja gozdov, predvsem v tropskih predelih, Zemljani trajno izgublamo velike površine našega zelenega bogastva. Za evropske gozdove je značilno, da so v glavnem v lasti majhnih gozdnih posestnikov. Ob trendu večanja potreb po lesni surovini, ki nastaja tudi zaradi potreb večanja svetovne populacije, je nujno, da spremljamo stanje v gozdovih z vidika trajnosti zagotavljanja lesnega vira, pa tudi ekoloških in socialnih funkcij. V Evropi ekosistemske storitve postajajo trend, saj se ob staranju prebivalstva, njegovi delovni neaktivnosti ter pogosto tudi nezanimanju za gospodarjenje v gozdovih hkratno

pojavlja potreba po izkoriščanju gozdov zaradi ohranjanja njegovih ekoloških in socialnih funkcij. Prevelike evropske žage s težavo zagotavljajo surovino z domačega trga, zato je izraz intenziviranje rabe lesa v evropskem prostoru postal vsakdanji. Največji izziv pri tem ostaja udejanjanje modelov gospodarjenja z gozdovi, ki so zapisani v evropskih gozdnih inventurah z namenom zagotavljanja trajnosti donosov iz neposredne bližine.

Slovenski gozdarji se moramo v povezavi z našim sistemom načrtovanja v gozdovih zagotovo vprašati, komu je načrtovanje namenjeno, kaj na dolgi rok pomeni neizkoriščen potencial in kako bi učinkoval drugačen model načrtovanja. Pomembno vprašanje za lastnike gozdov je, ali so se pripravljene povezovati v organizacije proizvajalcev in tako organizirano vstopati na trg lesne surovine ter ali so se pri tem pripravljene odreči delu dohodka za namen načrtovanja ter stroškov organizacije proizvodne verige? Kopiranje modelov zagotovo ni smiselna rešitev, če ne bodo predvideni učinki, ki bi koristili slovenskemu gospodarstvu.

6 VIRI IN LITERATURA

- Anketni vprašalnik: Zveza lastnikov gozdov Slovenije 2014
- Natmessnig Hanna: Forsteinrichtung als Teil des betrieblichen Managementinformationssystems am Beispiel eines Forst- und Fischereibetriebes: Diplomarbeit, BOKU Wien, 2007
<http://www.bmlfuw.gv.at/forst/oesterreich-wald/raumplanung/waldentwicklungsplan/WEP.html>
- <http://www.bmlfuw.gv.at/forst/oesterreich-wald/raumplanung/waldfachplan/WAF.html>
- https://bundeswaldinventur.de/fileadmin/SITE_MASTER/content/Dokumente/Downloads/BMEL_Wald_Broschuere.pdf
- http://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/Broschueren/Waldbericht2009.pdf?__blob=publicationFile
- <http://www.forstwirtschaft-in-deutschland.de/forstwirtschaft/forstwirtschaft-in-deutschland/forsteinrichtung/>
- Bachman, Peter, Forstliche planung- heute und morgen; Schweiz. Z. Forstwes. 156 (2005) 5: 137–141
<http://www.smy.fi/en/forest-fi/forest-policy/>

Gozdarsko načrtovanje z vidika lastnikov gozdov

Forest Planning from the Perspective of Forest Owners

Egon REBEC¹, Miha KOPRIVNIKAR²

Izvleček:

Rebec, E., Koprivnikar, M.: Gozdarsko načrtovanje z vidika lastnikov gozdov. Gozdarski vestnik, 73/2015, št. 4. V slovenščini in izvlečkom v angleščini, cit. lit... Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Prispevek ocenjuje gozdarsko načrtovanje z vidika lastnika gozda. Ugotavlja, da je treba gozdarsko načrtovanje poenostaviti in jasneje določiti komu je namenjeno in ga v tem pogledu posodobiti. Načrtovanje ukrepov mora v večji meri upoštevati ekonomske zakonitosti izkoriščanja gozda. V proces nastajanja in sprejemanja gozdarskih načrtov pa je treba zagotoviti aktivnejšo vlogo lastnikov gozdov.

Glavne besede: gozdarsko načrtovanje, lastnik gozda, ekonomika, posestni načrt, certifikacija gozdov PEFC

Abstract:

Rebec, E., Koprivnikar, M.: Forest Planning from the Perspective of Forest Owners. Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry), 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. ... Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

The article presents an estimation of forest planning from the perspective of forest owner. It states that forest planning must be simplified, a more clear determination or whom it is intended must be made and therein modernized. Planning of the actions must consider economic characteristics of forest exploitation to a larger extent. A more active role of forest owners must be ensured in the process of creating and adopting forest plans.

Key words: forest planning, forest owner, economy, forest property plan, PEFC forest certification

1 UVOD

V prispevku bomo poskušali spoznati gozdarsko načrtovanje v Sloveniji z vidika lastnikov gozdov ter predstaviti ugotovitve, ki smo jih zaznali predvsem pri izvajanju regijske certifikacije gozdov PEFC pri terenskih kontrolah naključno izbranih gozdnih posesti lastnikov gozdov, ki so vključeni v regijsko certifikacijo gozdov PEFC.

Slovenska shema za certifikacijo gozdov PEFC je tesno povezana s sistemom gozdarskega načrtovanja in med drugim v celoti upošteva slovensko zakonodajo na področju gospodarjenja z gozdovi, nacionalni gozdni program, sistem gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenega načrtovanja ter način zbiranja in obdelave podatkov v gozdarstvu. Sistem gozdnogospodarskega načrtovanja in sistem zbiranja podatkov o gozdovih in gozdarstvu v Sloveniji je bil tudi eden glavnih argumentov, da je Slovenija priznana v certifikacijskem pogledu kot ena regija.

Kmetijska gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) kot regijski predstavnik izvaja regijsko certifikacijo gozdov PEFC za regijo Slovenija. Pri izvajanju

regijske certifikacije mora KGZS med drugim v skladu z določili slovenske certifikacijske sheme PEFC vsako leto opraviti kontrolo trajnostnega gospodarjenja pri določenem številu gozdnih posesti, ki so vključene v regijsko certifikacijo gozdov PEFC. Pri kontroli se preverja ustreznost gospodarjenja z gozdovi v primerjavi z merili slovenske certifikacijske sheme PEFC za regijsko nivo, med drugim tudi izvajanje ukrepov, predvidenih v veljavnih gozdarskih načrtih.

2 IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PEFC

Lastnik gozda se lahko vključi v regijsko certifikacijo gozdov PEFC s podpisom izjave o vstopu v sistem regijske certifikacije gozdov PEFC. KGZS je začela s postopki regijske certifikacije že v letu 2007, ko je Svet PEFC potrdil slovensko certifikacijsko shemo PEFC. Prve terenske kontrole

¹ E. R., univ. dipl. inž. gozd., Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, egon.rebec@kgzs.si

² M. K., univ. dipl. inž. gozd., Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

trajnostnega gospodarjenja z gozdovi smo nato izvedli leta 2012. Doslej smo pregledali skupno 88 gozdnih posestev, velikosti od 0,1 ha do 400 ha, ali nekaj več kot 2.400 ha gozdnih površin. Gozdne posesti za kontrolo izberemo slučajnostno. Pri kontrolah postavljamo tudi vprašanja, ki zadevajo gozdnogospodarsko in gozdnogojitveno načrtovanje. Omenimo naj še, da so lastniki, ki so se prijavili v regijsko certifikacijo gozdov PEFC, zagotovo med bolj informiranimi in ozaveščenimi lastniki gozdov oziroma med tistimi, ki imajo resničen namen trajnostno gospodariti s svojimi gozdovi na podlagi gozdarskih načrtov.

3 KONTROLA USMERITEV ZA TRAJNOSTNO GOSPODARJENJE Z GOZDOVI, KI SO POVEZANE Z GOZDARSKIM NAČRTOVANJEM

Na podlagi vnaprej pripravljenega vprašalnika pri vsakem izbranem gozdnem posestniku v postopku terenske kontrole preverimo tudi, kako se upoštevajo usmeritve iz slovenske certifikacijske sheme PEFC, ki so povezane z gozdarskim načrtovanjem.

1. usmeritev:

Lastnik ohranja primerno gozdnatost

Skoraj 43 % lastnikov gozdov, prijavljenih v regijsko certifikacijo, ne ve, koliko gozdov imajo. V pristopni izjavi za gozdne parcele lastniki navajajo različni podatke, ki jih po navadi pridobijo iz evidenc Geodetske uprave RS (stare zemljiške kulture, dejanska raba zemljišč), iz poslovnih načrtov ali jih določijo sami (PISO, GERK). Velikokrat se lastniki obrnejo tudi na Zavod za gozdove Slovenije (Zavod), ki jim pa na podlagi gozdarskih načrtov navadno ne more posredovati podatkov o gozdnih površinah za konkretno gozdno posest. Zaradi zmede pri navajanju površine gozdov, kot posledice neuskkljenih evidenc o površini gozda, v našo evidenco certificiranih površin vnašamo podatke GURS o dejanski rabi zemljišč.

2. usmeritev:

Lastnik prepušča zaraščajoče površine na ranljivih tleh naravnemu razvoju

Doslej pri terenskih kontrolah še nihče ni imel podatkov o površini zaraščajočih se površin za

svojo gozdno posest, čeprav bi morali biti lastniki zemljišč v zaraščanju, ki se v kmetijske namene ne rabijo že vsaj deset let, pisno obveščeni, da bodo taka zemljišča, če bodo še naprej prepuščena zaraščanju, ob pripravi naslednjega načrta določena kot gozdna.

3. usmeritev:

Lastnik ne pase v gozdovih, če to ni predvideno v gozdnogojitvenem načrtu

V Sloveniji je na določenih območjih paša v gozdovih tradicija, ki jo gozdarji le stežka priznamo, zato je na terenu iz tega naslova precej konfliktov. Paša v gozdovih bi morala biti opredeljena v gozdnogojitvenih načrtih, kar pa smo redko zasledili, čeprav se v gozdovih pase ali imajo kmetje vsaj del gozda zagrajenega v okviru pašnika, kamor se lahko poleti živina umakne pred sončno pripeko.

4. usmeritev:

Lastnik sodeluje pri pripravi gozdnogojitvenih in gozdnogospodarskih načrtov

Vsi lastniki gozdov vedo, da načrte izdeluje Zavod, vendar jih večina ne ve, kako se imenujejo in kakšna je njihova vsebina. Na javnih obravnavah območnih gozdnogospodarskih načrtov je sodelovalo le 7 % lastnikov, na javnih obravnavah načrtov za gozdnogospodarske enote % lastnikov, pri izdelavi gozdnogojitvenih načrtih pa 25 % lastnikov, ki smo jih obiskali pri kontroli.

5. usmeritev:

Lastnik povečuje intenzivnost gospodarjenja z gozdovi v skladu z gozdarskimi načrti

Manj kot 22 % lastnikov ima podatke, koliko lahko skladno z načrti posekajo na svoji gozdni posesti. Iz načrtov namreč, razen v primerih, ko se gozdna posest prekriva z načrtovalnimi enotami, ne moremo določiti predvidenega morebitnega poseka za konkretno gozdno posest.

6. usmeritev:

Lastnik izvaja gozdnogojitvena in varstvena vlaganja za izboljšanje kakovosti in ekološke stabilnosti sestojev

Večina lastnikov gozdov sicer ve, katere gozdnogojitvene in varstvene ukrepe bi bilo treba

izvesti na njihovi gozdni posesti glede na njihovo predstavo končnega stanja sestoja, le redki pa so seznanjeni z gozdnogojitvenimi načrti za svojo posest oziroma kateri cilji in ukrepi so predvideni v gozdnogojitvenem načrtu.

7. usmeritev:

Lastnik sodeluje pri načrtovanju omrežja gozdnih prometnic ter gradnji in vzdrževanju

Skoraj vsi lastniki poznajo razmere za spravilo lesa s svoje gozdne posesti, le redki pa so seznanjeni s pogoji za izgradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic, določenimi v gozdarskih načrtih.

8. usmeritev:

Lastnik sodeluje s strokovnimi službami pri ohranjanju ekološko pomembnih, tipičnih, redkih ali občutljivih gozdnih biotopov, habitatnih tipov in vrst, zlasti v okviru omrežja posebnih ohranitvenih območij

Manj kot 20 % lastnikov ve, ali je njihova gozdna posest na območju Nature 2000. Še manj jih ve za tako imenovana ekološko pomembna območja ali na primer za redke biotope. Lastniki niso bili v nobenem primeru obveščeni o statusu svoje gozdne posesti glede naravovarstva.

9. usmeritev:

Lastnik skrbi za ohranitev in krepitev varovalne funkcije, predvsem za varovanje pred plazovi in poplavami ter drugimi vplivi vode

Lastniki večinoma niso seznanjeni z varovalno funkcijo v svojih gozdovih. Vsi lastniki tudi niso seznanjeni z varovalnimi gozdovi na svoji gozdni posesti, razglašeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom.

10. usmeritev:

Lastnik pri gospodarjenju z gozdovi ob infrastrukturnih objektih namenja posebno pozornost ohranitvi in krepitvi zaščitne vloge gozda

Nobeden od lastnikov ni bil seznanjen z zaščitno funkcijo svojih gozdov.

11. usmeritev:

Lastnik posebno pozornost namenja gozdovom s poudarjeno hidrološko funkcijo za preprečitev škodljivih vplivov na količino in kakovost vodnih virov

Lastniki gozdov sicer vedo za vodna zajetja in druge vodne vire na svoji gozdni posesti, niso pa seznanjeni s poudarjenostjo hidrološke funkcije in ukrepi za njeno ohranitev in krepitev, kot je na primer uporaba biološko razgradljivih olj za mazanje verig motornih žag.

4 UGOTOVITVE IN RAZPRAVA

Večina lastnikov gozdov ni seznanjena z gozdarskimi načrti, ki so narejeni za njihove gozdne posesti. Deloma so zagotovo sami krivi, ker ne sodelujejo pri njihovem nastajanju in sprejemanju, kot bi pričakovali. Res pa je, da navadno niti niso bili seznanjeni z njihovim nastajanjem. In tudi če so bili, se dogodkov glede gozdarskega načrtovanja velikokrat niso mogli udeležiti, ker se le-ti običajno dogajajo v rednem delovnem času Zavoda, takrat ko so v službi ali imajo druga neodložljiva opravila.

GOZDNOGOSPODARSKI NAČRTI

Nacionalni gozdni program in tudi območni gozdnogospodarski načrt zaradi strateškega značaja nista zanimiva za običajnega lastnika gozda. V gozdnogospodarskem načrtu za gozdnogospodarsko enoto (GGN) pa so že vsebine, ki so zanimive tudi za konkretnega lastnika gozdov in odločilno vplivajo na gospodarjenje s konkretno gozdno posestjo. Na primer:

- prikaz funkcij gozdov,
- prikaz površine gozdov,
- prikaz zaraščajočih se površin, ki bodo z naslednjem načrtom določene za gozd,
- stanje gozdov po odsekih – še posebno, če se meje posesti ujemajo z mejami ureditvenih enot (*površina gozdov po lastništvu, opis rastišča, tri prevladujoče združbe, opis prevladujočih sestojev, lesna zaloga, drevesna sestava, delež razvojnih faz, površina in drevesna sestava podmladka, funkcije gozdov, tarife po drevesnih vrstah, način spravila, spravilna razdalja*),

- opisi sestojev (*površina, lesna zaloga, delež drevesnih vrst, razvojna faza, delež in drevesna sestava podmladka, sklep, zasnova, negovanost*),
- določitev ciljev, usmeritev in ukrepov (*možni posek po odsekih, potrebna gojitvena in varstvena dela po odsekih, tehnologija pridobivanja lesa, odpiranje gozdov s prometnicami, gospodarjenje s semenski objekti, varovalnimi gozdovi, gozdovi s posebnim pomenom območji Natura 2000 itn.*)

Nekatere vsebine GGN so objavljene v pregledovalniku na spletni strani Zavoda <http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>, ki pa je med lastniki in, presenetljivo, tudi med delavci Zavoda dokaj neznan. Žal je večina podatkov za odseke in sestoje šifriranih, zato so za običajnega lastnika gozdov nerazumljivi. Predvsem za pridobitev informacije, če je določena parcela gozdna, lastniki in tudi delavci Zavoda pogosteje uporabijo aplikacijo GERK Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije <http://rkg.gov.si/GERK/WebViewr>, kjer so objavljeni tudi nekateri podatki o sestojih (odsek, površina, razvojna faza, delež igl/list). Za spremljanje izvajanja GGN Zavod vnaša vse podatke o izdanih odločbah, poseku in opravljenih gozdnogojitvenih in varstvenih delih v aplikaciji xGj (gojitvena in varstvena dela) in xTi (posek). Vodenje evidenc na tak način je zelo uporabno tudi za lastnike gozdov, saj je omogočen izpis izdanih odločb in realiziranih del za posamezne lastnike gozdov.

GGN so lastnikom po navadi dostopni na sedežih krajevnih enot Zavoda, na spletnih straneh Zavoda pa so dostopni le besedilni deli načrtov. Na nekaterih (redkih) krajevnih enotah Zavoda, predvsem kjer gozdna posest obsega cele odseke, dobijo lastniki od Zavoda ob začetku veljavnosti GGN izpisek o načrtovanem poseku za čas veljavnosti GGN.

GOZDNOGOJITVENI NAČRTI

Lastnikom gozdov so bližje gozdnogojitveni načrti (GGojN), ki so dejansko operativni načrti, še posebno v primeru oddelčnega gospodarjenja z gozdom. GGojN se namreč praviloma izdelujejo za oddelke. V GGojN so vsebine, ki so uporabne tudi za lastnike in neposredno vplivajo na gospo-

darjenje z gozdovi, saj so strokovna podlaga za izdajo upravnih odločb. Lastnik lahko iz teh načrtov razbere stanje (*površina, lesna zaloga na hektar, drevesna sestava, razvojna faza, sklep, kakovost, poškodovanost*), kratkoročne gozdnogojitvene cilje (*razvojna faza, drevesna sestava, kakovost*) ter ukrepe (*morebitni posek, potrebna gozdnogojitvena in varstvena dela*) po negovalnih enotah. Negovalna enota je najnižja načrtovalna enota. V posebnem delu je treba določiti smernice za ohranjanje in krepitev ekoloških in socialnih funkcij, območja, kjer posamična izbira dreves za posek ni obvezna (panjevske sečnje), območja, kjer je dovoljena paša ter pogoji zanjo, v tehnološkem delu pa še načini in pogoji pridobivanja lesa ter pogoji za izgradnjo vlak za spravilo lesa.

Zavod bi moral na predstavitev osnutka GGojN pisno povabiti lastnike gozdov, ki jih načrt zadeva, kar se izvaja le v redkih revirjih. Nekaj revirnih gozdarjev še objavlja vabila na predstavitve na spletni strani Zavoda, večina GGojN pa je izdelana brez vabljenja lastnikov gozdov na predstavitve oziroma brez njihovega sodelovanja. Tako se lahko vprašamo, kako naj lastniki nato opravijo načrtovana dela v svojih gozdovih, če z njimi niso niti seznanjeni. Veliko GGojN je tudi oblikovno neprimernih za lastnike gozdov, saj so vsebine v njih velikokrat v šifrah, karte pa brez parcelnih mej ali parcelnih števil.

Lastniki gozdov lahko pogledajo v GGojN pri revirnih gozdarjih, ki pripravijo večino GGojN. Ob plačilu materialnih stroškov za izdelavo lahko za svoj gozd dobijo izvleček iz GGojN, kar pa je zelo redka praksa.

POSESTNI NAČRT

Posestni načrt je dokaj nov pojem v slovenskem gozdarstvu, vendar si vsak lastnik vsaj približno predstavlja, kaj naj bi to bilo. Najpomembnejša naloga posestnega načrta je, da se lastnik seznanj s svojo gozdno posestjo, stanjem gozda in načrtovanimi ukrepi, s katerimi se bo približal postavljenim ciljem. Čeprav velika večina lastnikov gozdov še ne vidi neposredne koristi posestnega načrta, menimo, da bi bila za vsakega lastnika nujna vsaj informacija, koliko lahko na leto ali v desetletju poseka na svoji gozdni posesti oziroma kolikšen

dohodek lahko pridobi iz svojega gozda. Lastnik bi se s posestnim načrtom zagotovo bolje seznanil s svojo gozdno posestjo in mogoče odločil narediti tudi kakšno gojitveno delo več.

Pri letnih kontrolah trajnostnega gospodarjenja z gozdovi lastnike gozdov vedno vprašamo tudi, če imajo posestni načrt za svojo gozdno posest. Na to vprašanje sta pozitivno odgovorila le dva lastnika ali le nekaj več kot 2 % lastnikov.

Tematika posestnih načrtov ali načrtov za gozdno posest se je že znašla v učnem procesu gozdarske fakultete, njihova sestava je tudi na seznamu plačljivih storitev ZGS za lastnike gozdov, na ministrstvu, pristojnem za gozdarstvo, pa o tem še ni bilo resne razprave. Povedano drugače: v našem sistemu gozdarskega načrtovanja ne poznamo termina posestni načrt. Vendar pri kontrolah priporočamo izdelavo posestnega načrta vsaj večjim gozdnim posestnikom.

PRIČAKOVANJA LASTNIKOV GOZDOV GLEDE GOZDARSKEGA NAČRTOVANJA

Lastnik pričakuje, da lahko iz gozdarskih načrtov pridobi vsaj temeljne podatke o gozdni posesti, kot so recimo: površina gozda, lesna zaloga, letni prirastek, drevesna sestava, delež razvojnih faz, poudarjenost funkcij, morebitni posek, posebni režimi gospodarjenja, odprtost gozdov ipd. Čeprav imamo v primerjavi z drugimi državami bogat sistem gozdarskega načrtovanja, pa lastnikova pričakovanja lahko izpolnimo le v redkih primerih, ko gozdna posest obsega cele odseke.

V svojem gozdu hoče lastnik doseči sebi lastne cilje in zadovoljevati svoje potrebe, zato je velikokrat presenečen, ko ugotovi, da je pri tem omejen ali celo onemogočen, često tudi zaradi ne dovolj premišljenih načrtovanih ukrepov v gozdarskih načrtih. Krivdo lahko deloma pripišemo tudi samim lastnikom zaradi nepoznavanja sistema gozdarskega načrtovanja in nesodelovanja pri nastajanju gozdarskih načrtov. Na podlagi stikov z lastniki gozdov ugotovljamo, da se stanje glede sodelovanja lastnikov gozdov pri nastajanju gozdarskih načrtov malenkostno izboljšuje, še vedno pa se v gozdarskih načrtih premalo upošteva dejanske potrebe in želje lastnikov gozdov. Zdi se, da so gozdarski

načrti bolj usmerjeni v določanje omejitev pri gospodarjenju z gozdovi zaradi njihove splošno koristne vloge (ekološke in socialne funkcije), pri čemer se z načrti velikokrat omeji tudi lastninsko pravico. Za omejitve pa po navadi ni predvidene odškodninske odgovornosti.

Lastniki gozdov si želijo lažji dostop do vsebin gozdarskih načrtov za svojo gozdno posest. Pričakujejo, da bo čim več vsebin gozdarskih načrtov dostopnih na spletnih straneh. Za lastnike gozdov je zelo pomembno tudi razpoložljivo kartno gradivo s potrebnimi vsebinami, ki so pomembne za gospodarjenje z njihovo gozdno posestjo (*gozdna površina, parcelne meje, meje ureditvenih enot, poudarjenost funkcij, razvojne faze, gozdne prometnice, načrtovani ukrepi ipd.*).

5 SKLEPNE MISLI

Postavlja se vprašanje, komu je gozdnogospodarsko in gozdnogojitveno načrtovanje sploh namenjeno: samo Zavodu kot upravnemu organu, drugim javnim inštitucijam ali tudi lastnikom gozdov.

Gozdarsko načrtovanje bi morali poenostaviti in mu jasneje določiti, čemu in komu je namenjeno in ga v tem posodobiti. Lastnik bi zagotovo odgovorneje gospodaril s svojim gozdom, če bi vedel vsaj za možni donos iz svojega gozda in katera dela so nujno potrebna za dosego pričakovanega donosa. Pri načrtovanju ukrepov bi morali v večji meri upoštevati ekonomske zakonitosti izkoriščanja gozda. V procesu nastajanja in sprejemanja gozdarskih načrtov pa je treba zagotoviti aktivnejšo vlogo lastnikov gozdov.

Čas je, da bi razmislili tudi o umestitvi posestnih načrtov v sistem gozdarskega načrtovanja, ki bi zajeli – razen gozdnogojitvenih, varstvenih in tehnoloških ukrepov – tudi izračune trajne ekonomske uspešnosti gospodarjenja z gozdno posestjo in tako dosegli boljše prilagajanje načrtovanja intenzivnosti gospodarjenja ter interesom lastnika.

In ne nazadnje bi bilo v prihodnje treba večjo pozornost nameniti tudi izobraževanju in seznanjanju lastnikov gozdov s področjem gozdarskega načrtovanja.

Z našimi predlogi hočemo spodbuditi proaktiven pristop pristojnih služb do lastnikov gozdov za boljšo izvedbo načrtovanega poseka in drugih načrtovanih ukrepov v zasebnih gozdovih. Predlagane spremembe gozdarskega načrtovanja sovpadajo z zahtevami za odgovornejšo vlogo lastnika pri gospodarjenju z gozdovi in odpiranju novih delovnih mestih v gozdarskem in lesnem sektorju, kar je tudi širši javni interes.

BISTVO GOZDARSKEGA NAČRTOVANJA JE USMERJANJE GOSPODARJENJA Z GOZDOVI, Z GOZDOVI PA GOSPODARIJO LASTNIKI GOZDOV.

6 VIRI

KGZS, 2012-2014. Poročila o izvajanju regijske certifikacije gozdov PEFC. Ljubljana, KGZS (3 poročila), Interno gradivo.

Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. 1998. Ur. L. RS, št. 5/1998, Ur. l. RS, št. 70/06, 12/08, 91/10.

Zakon o gozdovih z dopolnitvami. 1993. Ur. l. RS, št. 30/1993, Ur. l. RS, št. 13/1998, Odl. US: U-I-53/95, 24/1999 Skl. US: U-I-51/95, 56/1999-ZON (31/2000 popr.), 67/2002, 110/2002-ZGO-1, 112/2006 Odl. US: U-I-40/06-10, 115/2006, 110/2007, 61/2010 Odl. US: U-I-77/08-14, 106/2010, 63/13, 101/13-ZDavNepr, 17/14.

Zavod za certifikacijo gozdov, 2014. Slovenska shema za certifikacijo gozdov PEFC. Ljubljana, 2014.

Problemi z nastajanjem in izvajanjem gozdnogospodarskih načrtov

Problems of Creation and Execution of Forest management Plans

Jože STERLE¹

Izvleček:

Sterle, J.: Problemi nastajanja in izvajanja gozdnogospodarskih načrtov. *Gozdarski vestnik*, 73/2015, št. 4. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 2. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Prispevek kritično presoja dosedanje načrtovanje v gozdarstvu in podaja konkretne dopolnitve k Pravilniku o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih, ki bi povečale uporabnost načrtov.

Ključne besede: gozdnogospodarski načrt, gozdnogojitveni načrt, Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih, Zavod za gozdove Slovenije

Abstract:

Sterle, J.: Problems of Creation and Execution of Forest management Plans. *Gozdarski vestnik* (Professional Journal of Forestry), 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract English, lit. quot. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

The article presents a critical judgment of the up-to-now planning in forestry and offers concrete supplementations to the Rules on Forest Management and Silvicultural Plans which would increase applicability of the plans.

Key words: forest management plan, silvicultural plan, Rules on Forest Management and Silvicultural Plans, Slovenia Forest Service

1 UVOD

Slovenija ima enega najbolj razvejanih načinov gozdnogospodarskega načrtovanja. Če h gozdarskim načrtom prištejemo še lovske, to velja še bolj. Tako smo v Sloveniji sprejeli Resolucijo o nacionalnem gozdnem programu (2007), ki jo je sprejel Državni zbor RS, desetletne območne načrte in načrte gospodarskih enot, pa tudi detajlne gozdnogojitvene in sečnospravilne načrte. S strani Vlade RS je bil sprejet akcijski načrt Les je lep, ki obsega določene ukrepe v gozdarstvu s ciljem pospešitve nastajanja gozdno-lesnih verig in boljšega gospodarskega izkoristka naših gozdov. Sama priprava načrtov zelo obremenjuje operativni gozdarski kader, ki se pogosto pritožuje, da nima dovolj časa za strokovno terensko delo oziroma delo z lastniki gozdov.

Samo načrtovanje bi bilo lahko precej drago, kar kažejo nekateri podatki ZGS. Če zanemarimo vse dejavnike, se moramo vprašati, koliko vsi ti načrti resnično pripomorejo k boljšemu gospodarjenju oziroma sploh kakšna je njihova realizacija.

1.1 Kompleksnost gozdarskega načrtovanja in realizacija načrtov

Načini sprejemanja in potrjevanja načrtov so izjemno zapleteni in časovno zamudni. Za večino aktov je predvidena javna razgrnitev, nekateri dokumenti, sprejeti s strani Vlade RS in Državnega zbora, so bili deležni javne razprave.

Kljub javni obravnavi omenjenih načrtov tisti, ki naj bi bili zainteresirani za njihovo vsebino, le malo vedo o njej. Po trditvah predstavnikov KGZS le četrtnina lastnikov gozdov ve, da načrti sploh obstajajo, večina pa ne ve, koliko sploh lahko posekajo v svojem gozdu.

Kljub temu izkušnje kažejo, da sama razvejanost načrtovanja ne vpliva na realizacijo načrtov, ki je očitno odvisna od povsem drugih dejavnikov. Najpomembnejša je prisotnost profesionalne delovne sile, ki deluje v okviru nekega sistema. Primer so državni gozdovi, kjer za realizacijo načrtov poskrbijo koncesionarji, ki zaposlujejo

¹ J. S., univ. dipl. inž. gozd. direktor Združenja za gozdarstvo pri GZS

skoraj 1300 delavcev in so trenutno edina resno organizirana sila v proizvodnem gozdarstvu.

1.2 Stroškovni vidiki načrtovanja

Samo načrtovanje je za državo določen strošek, ki je lahko upravičen samo, če so načrti uresničeni, v nasprotnem primeru pri tem ni dodane vrednosti. Država mora sama proučiti, katere vsebine načrtovanja potrebuje in so potrebni tudi za druge namene, kot so na primer prostorski načrti, poročanje mednarodnim inštitucijam (FAO) in podobno.

Izvedbeni načrti bi bili lahko prepuščeni lastnikom, zlasti velikim, saj se nanašajo na načrtovano izvedbo ukrepov v gozdu. Vsekakor pa je pisanje izvedbenih načrtov na zalogo, zlasti v zasebnem sektorju, nesmotrno in neracionalno.

Pri stroških je bistveno, da načrtovanje poenostavimo, obnovo in revizije načrtov pa časovno opredelimo glede na pomembnost in rabo gozdov. Pavšalne desetletne obnove niso smiselne. V nekaterih primerih bi načrte lahko revidirali že v kratkem času, v drugih pa bi desetletno obdobje podaljšali, lahko tudi do dvajset let. Krajše dobe bi bile upravičene tam, kjer nastajajo naravne katastrofe (požari, žledolomi, snegolomi, namnožitve lubadarjev) ali tudi iz drugih upravičenih razlogov (npr. tam, kjer se drastično spremenijo funkcije gozdov). Pri tem si ne bi smeli postavljati togih rokov, kot so sedaj v pravilniku.

Pri načrtovanju bi bilo treba slediti vsem novim tehnologijam zaradi boljše kakovosti podatkov in tudi zaradi racionalizacije. Tako bi bilo npr. pri opisih sestojev in popisih ploskev smiselno uporabljati dlančnike, da bi se izognili strošku vnosa podatkov in tudi napakam, ki iz tega sledijo. Podobno velja za odkazilo in druga področja. Zelo so že napredovale satelitske tehnologije in tu je še pričakovati skokovit razvoj. Nekaterih podatkov pa ni mogoče pridobiti drugače, kot da temeljito prehodimo teren ali celo na terenu opravimo določene meritve. Ko beremo obstoječe načrte, so zelo obremenjeni z različnimi preglednicami in podatki, kar pač omogočata statistika in računalniška tehnologija. Kljub temu nekaterih uporabnih podatkov, tudi za lastnika, ni v načrtu (npr. karte vlak in njihove dolžine).

Že dolgo potekajo pogovori, ali naj načrtovanje ostane v monopolu ene državne inštitucije ali naj gre na trg. Tudi pri tem bi bilo verjetno smiselno doreči, kaj bi lahko šlo na trg in kaj naj ostane domena države. Primere lahko zasledimo pri sosedih in tudi na drugih koncih sveta.

Iz vsega, kar je bilo povedano, so najpogostejše kritike načrtov:

- je preveč kompleksno, zlasti glede na realizacijo načrtov,
- podatki se podvajajo in prepisujejo med nivoji načrtovanja,
- izvajanje načrtov omejuje pravilnik, ki je tog in omejuje kreativnost zlasti pri odkazilu in izvedbenem načrtovanju,
- postopki za spremembo in prilagoditev načrtov so togi in dolgotrajni, pa tudi postopki sprejemanja in potrditve,
- kljub veliki količini podatkov nekaterih uporabnih podatkov ni mogoče dobiti (npr. koliko kilometrov vlak je v nekem odseku),
- mnogo več podatkov bi moralo biti na internetu, tudi tistih, za katere so potrebni enostavni izračuni (evidence, razlika do etatov po oddelkih in odsekih).

1.3. Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih

Združenje za gozdarstvo pri GZS je že v letu 2013 na MKO poslalo pripombe na Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (Uradni list RS, št. 5/1998, 70/2006, [12/2008](#)).

Pripombe so bile poslane na željo resornega ministra v povezavi z debirokratizacijo in poenostavitvijo postopkov. Pripombe so bile poslane po členih z naslednjo vsebino.

3. člen (podatki)

V zadnji alineji se doda:

Zainteresirana laična in strokovna javnost imata dostop in vpogled v zbirke podatkov in baze, ki jih vodi ZGS. ZGS dostop do podatkov in baz omogoča preko internetne spletne strani, iz katere je mogoče dobiti vpogled zlasti v:

- besedilo vseh veljavnih gozdnogospodarskih načrtov,

- preglednice vseh veljavnih gozdnogospodarskih načrtov,
- kartne dele vseh gozdnogospodarskih načrtov,
- vse vrste evidenc, zlasti pa evidence o realizirani sečnji in gojitvenih delih na nivoju oddelka ali odseka.

Če predstavnik zainteresirane laične ali strokovne javnosti zelenih podatkov ne more dobiti na spletni strani ZGS, lahko slednje pisno zahteva od omenjene institucije, pri čemer plača nastale stroške.

Minister s posebnim aktom določi, kateri podatki niso dostopni javnosti iz utemeljenih zakonskih razlogov.

Utemeljitev:

ZAKON O DOSTOPU DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA (Uradni list RS, št. 51/2006, kratica ZDIJZ-UPB2) določa:

1. člen

1) Ta zakon ureja postopek, ki vsakomur omogoča prost dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb (v nadaljnjem besedilu: organi).

2. člen

(namen zakona)

(1) Namen tega zakona je zagotoviti javnost in odprtost delovanja organov ter omogočiti uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacije javnega značaja.

(2) Za uresničitev namena tega zakona si morajo organi prizadevati, da dosežejo čim večjo obveščenost javnosti o svojem delovanju.

Utemeljitev:

Gozdnogospodarski načrti vsebujejo ogromno podatkov ne le o gozdarstvu, temveč tudi o prostoru, naravi, divjadi itn. Te podatke pogosto uporablja tudi strokovna javnost (prostorski načrtovalci, naravovarstveniki, inšpekcijske službe, ministrstva, SKZG itn). Internetni dostop do podatkov iz načrtov je treba realizirati že zaradi načela racionalnosti in debirokratizacije državne

uprave. Druge službe imajo to že ustrezno urejeno (geodetska uprava).

6. člen

(označevanje ureditvenih enot)

Na koncu se doda alineja:

Če meje ureditvenih enot sovpadajo z lastniškimi mejami, lahko za obnavljanje mej poskrbi tudi lastnik v dogovoru in pod strokovnim vodstvom GZS.

Utemeljitev:

Marsikje se že dogaja, da ZGS zaradi pomanjkanja sredstev ne obnavlja več mej ureditvenih enot. To so prvi taki primeri v času po drugi svetovni vojni. Ker je to povezano z zelo majhnimi sredstvi, je prav, da se lastniku omogoči ureditev mej ureditvenih enot, če si to želi.

24. člen

(okvirna ekonomska presoja gospodarjenja z gozdovi)

Na koncu 24. člena se doda nova alineja :

Pri tem se smiselno uporabljajo podatki SURSA in drugi javno dostopni podatki glede cen lesa. Pri stroških delovne sile se upoštevajo PKP (panožne kolektivne pogodbe) za gozdarstvo in Zakon o minimalni plači.

Gozdarski inštitut letno objavlja okvirne cene dne delo in strojev na podlagi metodologije, ki je dogovorjena z MKO.

Utemeljitev:

Na javnih predstavitvah načrtov se ugotavlja, da so poglavja o ekonomski presoji gospodarjenja z gozdovi obdelana zelo površno in nerealno. Pisci načrtov pogosto ne ločijo pojmov, kot so: cena lesa na panju, cena lesa na k.c., cena lesa na skladišču. Prav tako se pri izračunu stroškov ne upoštevajo panožne kolektivne pogodbe in vse zakonsko predvidene dajatve, pač pa se pogosto upošteva cena dela na črnem trgu.

31. člen

(stanje gozdov)

Na koncu se doda alineja:

- dolžina vlak v metrih po oddelkih oziroma odsekih

- razlika med dejansko in optimalno odprtostjo gozdov po oddelkih in odsekih.

Utemeljitev:

Deli načrtov, ki se nanašajo na gozdne prometnice, so slabo dodelani. Tako nikjer ni mogoče dobiti podatka o dolžini vlak v posameznem oddelku in odseku

38.a člen

(dopustno preseganje možnega etata)

Črta se obstoječi člen in se napiše novi:

Dopustna preseganja možnega poseka so :

- 10 % na ravni GGE,
- 30 % na ravni RGR.

Posek do 30 % zaradi sanitarne sečnje in nepredvidenih sprememb v gozdovih se ne šteje v redni etat in tudi ne v merilo za preseganje možnega poseka.

Za nepredvidene spremembe v gozdovih se štejejo vremenske in vodne ujme, emisije, gozdni požari, pojavi rastlinskih boleznin in prenamnožitev populacij žuželk gozdnega drevja.

Utemeljitev:

Izkazalo se je, da obstoječe omejitve pri realizaciji etatov zelo omejujejo kreativnost, strokovnost in manevrski prostor strokovne osebe, ki odkazuje. Ker se je v zadnjem času zelo povečal delež sanitarnih sečenj, se pogosto večina etata realizira zgolj s slučajnimi pripadki. Tak način pa zanika samo gozdogospodarsko načrtovanje, ki v tem primeru ni več strokovno usmerjanje razvoja gozdov, temveč zgolj pobiranje 'gnilih jabolk'. Za slednje pa ne potrebujemo takega načina načrtovanja in ne visoko usposobljene delovne sile.

Prav tako se je izkazalo, da v Sloveniji ni težava preseganje, temveč doseganje etatov. Veliko je tudi primerov, ko ob realizaciji slučajnih pripadkov oddelki za redno sečnjo in s tem strokovno usmerjanje gozdov ostanejo popolnoma nedotaknjeni, čeprav bi bilo nujno ukrepanje glede usmerjanja razvoja gozdov.

Omejitve pri etatu na nivoju oddelka ali odseka so tudi strokovno nesmiselne. Oddelek in odsek sta zgolj urejevalski kategoriji, kjer se prostorsko določijo in evidentirajo ukrepi sečnje, gojenja,

gozdnih prometnic in podobno. Prvi nivo, kjer se določajo cilji in ukrepi v strokovnem pomenu, je gospodarski ali rastiščno-gojitveni razred (RGR), zato je smiselna kontrola na tem nivoju, nikakor pa ne na nižjih stopnjah, kot sta odsek ali oddelek.

Razlogov za spremembo tega člena pravilnika je še več, omenili smo samo strokovne in organizacijske.

39.člen

(odsek)

V skladu s spremembo 38.a člena se spremeni še predzadnja alineja 39. člena, kjer se namesto '**možni posek**' doda '**ocenjen okvirni posek**' ali '**priporočeni okvirni posek**'.

Utemeljitev:

Če smo se odrekli kontroli etatov na nivoju odseka, je nesmiselno govoriti o 'možnem poseku', pač pa o ocenjenemu oziroma priporočenem okvirnem poseku.

42.a člen

(kartni del)

Na koncu zadnje alineje, kjer so navedene najprimernejše tehnologije, se doda:

- karto obstoječih prometnic (ceste, vlake, žične trase),
- karto potrebnih gozdnih prometnic za optimalno odprtost gozdov.

Utemeljitev:

V načrtu ni kart o gozdnih prometnicah in ne podatka o dolžini vlak po oddelkih. Za sečno-spravlne načrte ter za načrtovanje odprtosti gozdov pa sta potrebna natančna podatka o obstoječi odprtosti in tudi optimalni odprtosti.

46.člen

(evidentiranje poseka)

Doda se alineja :

Evidentiranje poseka se vodi tudi v elektronski obliki na nivoju odseka ali oddelka in je dostopno na spletni strani ZGS.

Utemeljitev:

Navedena je bila že v uvodu pod 3. členom.

48.člen

(evidentiranje gojitvenih in varstvenih del)

Doda se alineja:

Evidentiranje gojitvenih in varstveni del se vodi tudi v elektronski obliki na nivoju odseka ali oddelka in je dostopno na spletni strani ZGS.

Utemeljitev:

Navedena je bila že v uvodu pod 3. členom.

50.člen

(spremljanje izvajanja gozdnogospodarskih načrtov v GGE)

Doda se alineja:

Spremljanje izvajanja gozdnogospodarskih načrtov v GGE se vodi tudi v elektronski obliki in je dostopno na spletni strani ZGS.

Utemeljitev:

Navedena je bila že v uvodu pod 3. členom.

51.člen

(dopustna odstopanja pri izvajanju načrta)

Spremeni se prva alineja člena, in sicer:

Na polovici ureditvenega obdobja ali izjemoma že prej ZGS pripravi analizo izvajanja GGN, s katero se preveri, ali so nastali razlogi za spremembo oziroma dopolnitev načrta.

Pod 'izjemoma že prej' razumemo situacijo, ko je bilo že pred iztekom prvih pet let načrta realizirano več kot 70 % možnega poseka v okviru

dopustnih preseganj iz 38.a člena tega pravilnika ali ko je, povsem jasno, da ciljev, etatov in gojitvenih del iz obstoječa načrta ne bo mogoče realizirati in bodo nastala bistvena odstopanja.

Utemeljitev:

Če nastane situacija, ko je iz različnih razlogov (ujme, vetroolomi, snegolomi, isekti) realiziranega več kot 70 % možnega poseka že v začetku izvajanja načrta, je smiselno takoj spremeniti načrt, saj so ogroženi gozdnogospodarski in gozdnogojitveni cilji.

1.4 Zaključki

- ponovno je treba razmisliti o smiselnosti tako obsežnega načrtovanja,
- poenostaviti postopke izdelave, sprejemanja, potrditve ter tudi spremembe načrtov,
- poiskati mehanizme za realizacijo načrtov, zlasti v zasebnem sektorju, sicer je slednje nesmiselno,
- dati več svobode izvajalcu načrtov pri odkazilu in izvajanju del,
- najnižji nivo načrtovanja prepustiti lastnikovi želji tudi glede financiranja,
- upoštevati podnebne spremembe, ki lahko terjajo hitre in korenite spremembe načrtov.

2 VIRI

Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (Uradni list RS, št. 5/1998, 70/2006,12/2008).
Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/2006, kratica ZDIJZ-UPB2)

Gozdnogospodarski načrti in Natura 2000

Forest Management Plans and Natura 2000

Tadej KOGOVŠEK¹, Denis ŽITNIK²

Izvleček:

Kogovšek, T., Žitnik, D.: Gozdnogospodarski načrti in Natura 2000. *Gozdarski vestnik*, 73/2015, št. 4. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 7. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Prispevek prikazuje pomen naravovarstvenih vsebin pri usmerjanju gospodarjenja z gozdovi. V prispevku avtorja ocenjujeta, da je gozdnogospodarsko načrtovanje primeren instrument za upravljanje območij Natura 2000, ki pa ga je treba optimizirati in nadgraditi z vsebinami, ki izhajajo iz naravovarstvenih usmeritev.

Ključne besede: gozdnogospodarski načrti, Natura 2000, biotska raznovrstnost, gozd

Abstract:

Kogovšek, T., Žitnik, D.: Forest Management Plans and Natura 2000. *Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry)*, 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 7. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

This article presents the significance of nature protection contents in channeling forest management. In their contribution the authors evaluate forest management planning to be an appropriate instrument for managing Natura 2000 areas, but it has to be optimized and upgraded with contents resulting from nature protection policies.

Key words: forest management plans, Natura 2000, biodiversity, forest

1 UVOD

Naravovarstvene vsebine dobivajo vse pomembnejšo vlogo pri usmerjanju gospodarjenja z gozdovi. Varstvo narave ima pomembno mesto v evropskih krovnih dokumentih, ki na strateški ravni usmerjajo države članice pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in gospodarjenju z gozdovi. Ključni strategiji, ki se med seboj povezuje in dopolnjujeta, sta Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 in Gozdarska strategija EU: za gozdove in gozdarski sektor.

Gozdarska strategija EU poleg številnih drugih vsebin poudarja vlogo gozdov v omrežju Natura 2000.

Obe strategiji izpostavljata gozdnogospodarske načrte (oziroma enakovredne instrumente) kot orodje za učinkovito izvajanje naravovarstvene zakonodaje in s tem orodje za upravljanje območij Natura 2000 v gozdnem prostoru. S krepitvijo medsektorskega načrtovanja je treba v obdobju do leta 2020 doseči izboljšanje stanja ohranjenosti kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov v gozdnem prostoru. Evropska komisija bo za doseganje ciljev obeh strategij spremljala napredek držav članic glede uvajanja načrtov za

gospodarjenje z gozdovi, ki vključujejo vsebine biotske raznovrstnosti, vključno z varstvenimi cilji območij Natura 2000.

2 GOZDARSKA ZAKONODAJA IN UPRAVLJANJE OBMOČIJ NATURA 2000 V SLOVENIJI

Gozdnogospodarsko načrtovanje v Sloveniji obravnava številne funkcije gozdov, s pomočjo katerih se v gozdnogospodarske načrte (v nadaljevanju GGN) za gozdnogospodarske enote (v nadaljevanju GGE) vključuje ukrepe za ohranjanje območij Natura 2000 (prek funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti) in tudi druge naravovarstvene vsebine (npr. funkcija varovanja naravnih vrednot). Zakon o gozdovih opredeljuje, da se v GGN za GGE upoštevajo usmeritve za gospodarjenje z naravnimi vrednotami ter določijo potrebne usmeritve in ukrepi za ohranitev ugodnega stanja posebnih varstvenih območij Natura 2000. Tudi Nacionalni gozdni program, ki je temeljni strateški dokument, izpostavlja kot eno

¹ T. K., univ. dipl. inž. gozd.

² D. Ž., univ. dipl. inž. gozd.

izmed štirih prednostnih nalog ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti s primernimi usmeritvami in gospodarjenjem, ki temelji na načrtih za gospodarjenje z gozdovi. Poudarki programa so usmerjeni v vsebine: gozdni rezervati, raznolikost gozdnih struktur v različnih starostnih fazah, ustrežna količina nežive gozdne mase, značilna sestava biocenoze ter izboljšanje informiranja o pomenu biotske raznovrstnosti gozdov.

Vključevanje naravovarstvenih vsebin v GGN za GGE predpisuje Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, ki določa vsebine posameznih funkcij gozdov ter vpliv na gospodarjenje glede na stopnjo poudarjenosti funkcije. Določa tudi vključevanje ciljev in ukrepov, potrebnih za zagotavljanje ugodnega stanja kvalifikacijskih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov na območjih Natura 2000. Načrtovanje ukrepov, ki so posledica naravovarstvenih usmeritev, obravnava Pravilnik o varstvu gozdov (npr. ekocelice, habitatno drevje, mirne cone, mokrišča, nahajališča ogroženih rastlinskih vrst, odmrl les, zatočišča). V njem so določeni nekateri ukrepi za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti ter izvajanje gospodarjenja z gozdovi, ki je prilagojeno ekološkim zahtevam vrst na podlagi usmeritev v GGN za GGE. Sofinanciranje ukrepov, ki so namenjeni tudi ohranjanju biotske raznovrstnosti, definira Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove.

3 GOZDNOGOSPODARSKI NAČRTI IN UPRAVLJANJE OBMOČIJ NATURA 2000 V SLOVENIJI

Republika Slovenija razvija sistem upravljanja območij Natura 2000 prek sektorskih načrtov. Program upravljanja območij Natura 2000 (2007–2013) ter osnutek Programa upravljanja območij Natura 2000 (2014–2020), ki bo predvidoma sprejet v letu 2015, določa GGN za GGE kot načrte, ki so neposredno potrebni za varstvo območij Natura 2000. Takšen sistem upravljanja območij Natura 2000 terja boljše povezovanje ter usklajevanje ciljev varstva narave z drugimi cilji v prostoru ter tesnejše sodelovanje deležnikov na področju načrtovanja. Prednosti gozdarskega sektorja pred drugimi sektorji pri razvoju upravljanja območij Natura

2000 sta zagotovo obstoječi sistem ter dolgoletna tradicija načrtovanja na področju gospodarjenja z gozdovi. Glede na zahteve uporabnikov ter nove vsebine je treba GGN dopolnjevati in razvijati.

Na področju vključevanja NS je bilo v minulem obdobju narejenih precej izboljšav pri sistemskem vključevanju naravovarstvenih usmeritev v GGN za GGE. Poleg tega so bile pripravljene in usklajene upravljavske cone za gozdarstvo za dvajset kompleksnih območij Natura 2000, ki so podlaga za izdelavo NS. Na podlagi delavnic in sestankov, ki so namenjeni usklajevanju vsebin naravovarstvenih smernic, so oblikovane usmeritve, ki se vgradi v gozdnogospodarske načrte. Z medsebojnim sodelovanjem ZGS in ZRSVN so z upravljanjem Nature 2000 seznanjeni nosilci priprave GGN za GGE, krepi se tudi sodelovanje z revirnimi gozdarji. V obdobju 2007–2014 je bilo narejenih in usklajenih 184 NS za GGN GGE.

4 RAZVOJ VSEBIN UPRAVLJANJA OBMOČIJ NATURA 2000 V SLOVENIJI

Razvoj sistema upravljanja območij Natura 2000 nadgrajujemo z izkušnjami, ki jih pridobivamo pri izdelavi in usklajevanju NS za GGN GGE, in tudi s pomočjo naravovarstvenih projektov, ki so usmerjeni v gozdni prostor.

Za sistemsko nadgradnjo upravljanja Nature 2000 se izvaja projekt LIFE: Operativni program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2014–2020. Cilj projekta je priprava Operativnega programa upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji v obdobju 2014–2020. V sklopu projekta so bile pripravljene strokovne podlage ter usklajevanja s posameznimi strokovnjaki za določene kvalifikacijske vrste in habitatne tipe in tudi z službami posameznih sektorjev.

V minulem obdobju je bilo pripravljenih več projektov, ki so namenjeni krepitvi implementacije naravovarstvenih vsebin na terenu. Pravkar se je končalo izvajanje projekta Ohranjanje in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji – WETMAN, ki je bil med drugim usmerjen v izboljšanje stanja ohranjenosti mokriščnih habitatnih tipov v gozdnem prostoru na več pilotnih območjih v Sloveniji. Izvaja se tudi projekt LIFE

Kočevsko, ki je namenjen oblikovanju in izvedbi učinkovitih ukrepov za ogrožene kvalifikacijske vrste ptic v gozdnem prostoru (gozdni jereb, divji petelin, triprsti detel, belohrbti detel, orel belorepec).

Pri nadaljnem razvoju upravljanja območij Natura 2000 prek GGN je treba izboljšati oziroma poenostaviti vključevanje NS in samo povezovanje vsebin znotraj samega načrta. Naravovarstvene usmeritve se morajo odražati v vsebinah celotnega načrta. Opredeliti je treba ključne vsebine in težave in jim nameniti več pozornosti pri načrtovanju ukrepov. Kot primer navajamo načrtno puščanje odmrlega lesa. V opisu stanja gozdov je narejena analiza mrtve mase, vendar se v primeru, da je v posamezni GGE ni dovolj, to ne odraža v načrtovanju ukrepov za aktivno puščanje mrtve mase. Prav tako niso določena območja (npr. v obrazcu E4), kjer bi imelo načrtno puščanje mrtve mase glede na naravovarstvene vsebine ter na podlagi drugih meril (npr. ekonomičnost, kakovost lesa, pravilna razdalja) največji pozitiven učinek.

Potrebna je tudi nadgradnja vsebin pri zajemu in obravnavi kvalifikacijskih habitatnih tipov, ki so razširjeni na manjših območjih (npr. javorjevi gozdovi v grapah in na pobočnih gruščih) ter za gozdne habitatne tipe, ki so funkcionalno povezani s prisotnostjo vode (npr. barjanski gozdovi, obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja). Več pozornosti je treba nameniti oblikovanju ukrepov, ki so usmerjeni predvsem v ohranjanje teh habitatnih tipov.

Za izboljšanje stanja nekaterih kvalifikacijskih vrst s specifičnimi ekološkimi zahtevami (npr. gozdne kure, detli) bo nadaljnje delo usmerjeno v oblikovanje in umestitev ukrepov, namenjenih izboljšanju ključnih struktur (npr. prehranjevalni habitat).

Pri pripravi GGN je treba več pozornosti nameniti tudi usmerjanju strojne sečnje, kjer je treba tudi na podlagi naravovarstvenih vsebin opredeliti površine, kjer uporaba tehnologije strojne sečnje ni mogoča, oziroma opredeliti vsebinske omejitve za izvedbo strojne sečnje. Prav tako bi bilo treba nadgraditi usmerjanje gradnje gozdnih prometnic (npr. identifikacija območij,

kjer se gradnja gozdnih prometnic ne sofinancira oziroma ni dovoljena na podlagi funkcij gozdov). Te vsebine GGN bi morali upoštevati pri nadaljnjih postopkih umeščanja gozdnih prometnic.

Na podlagi naštetih vsebin je treba v sklopu priprav GGN za GGE določiti oziroma dopolniti območja s poudarjeno prvo (1) stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti. Kot glavno merilo za določanje teh območij je treba upoštevati vpliv naravovarstvenih usmeritev na način gospodarjenja z gozdovi.

5 ZAKLJUČEK

Ocenjujemo, da je gozdnogospodarsko načrtovanje primeren instrument za upravljanje območij Natura 2000, ki pa ga je treba optimizirati in nadgraditi s vsebinami, ki izhajajo iz naravovarstvenih usmeritev. Pomembna je predvsem optimizacija povezave poglavij, ki so namenjeni analizi stanja gozdov, usmeritvam za krepitev funkcij ter načrtovanim ukrepom na način, ki bo pregleden in razumljiv za vse uporabnike GGN. Izboljšave GGN morajo biti usmerjene v lažji prenos obravnavanih vsebin na teren. Za načrtovane ukrepe, ki so potrebni za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti, je treba večji poudarek nameniti umeščanju in izvajanju ukrepov na samem terenu.

6 VIRI

- Bibič, A., 2007: Program upravljanja območij Natura 2000: 2007–2013: operativni program. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor.
- Bibič, A., 2015: Osnutek Programa upravljanja območij Natura 2000: 2014–2020: operativni program. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor.
- Nova gozdarska strategija EU: za gozdove in gozdarski sektor.
- Pravilnik o varstvu gozdov ((Uradni list RS, št.92/2000, 56/2006, 114/2009).
- Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št.71/2004, 95/2004, 37/2005, 87/2005, 73/2008, 63/2010).
- Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu (Uradni list RS, št. 111/07).
- Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2020.

Gozdnogospodarski načrti kot podlaga za presojo posegov v gozd in gozdni prostor

Forest Management Plans as the Basis for Evaluating Interventions into Forest and Forest Space

Andrej STRNIŠA¹, Rok HAVLIČEK²

Izvleček:

Strniša, A., Havliček, R.: Gozdnogospodarski načrti kot podlaga za presojo posegov v gozd in gozdni prostor. Gozdarski vestnik, 73/2015, št. 4. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 11. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Gozd je pomemben element krajine z ekološkega in prostorskega vidika, saj v Sloveniji zavzema več kot 60 % vseh površin. Kot takšnega ga je treba upoštevati tudi pri pripravi prostorskih načrtov. Občinski prostorski načrt (v nadaljevanju: OPN) vključuje veliko deležnikov v prostoru, s tem pa tudi številne strokovne podlage. Gozdnogospodarski načrti so samo ena od podlag, ki so vključene v postopek priprave OPN. V prispevku navajamo kratek pogled na prostorsko načrtovanje ter pomen naših podlag skozi pregled nekaterih strokovnih del prostorskih načrtovalcev. V pregledu pa sledimo pomenu vsebin s področja gozdarstva za načrtovanje v prostoru. Ključne besede: gozd, prostorski načrti, smernice za načrtovanje

Abstract:

Strniša, A., Havliček, R.: Forest Management Plans as the Basis for Evaluating Interventions into Forest and Forest Space. Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry), 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 11. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

Forest is an important landscape element both from the ecological and spatial aspect, since it represents over 60 % of all areas in Slovenia. As such it must be considered also in preparation of spatial plans. Municipal spatial plan (following: MSP/OPN) incorporates many stakeholders in the space and thus also numerous professional bases. Forest management plans represent only one of the bases incorporated into the process of preparing a MSP. In this article we present a brief view of spatial planning and the importance of our bases by presenting an overview of some professional works of spatial planners. In this overview we pursue the importance of contents in the field of forestry for planning in space.

Key words: forest, spatial plans, planning guidelines

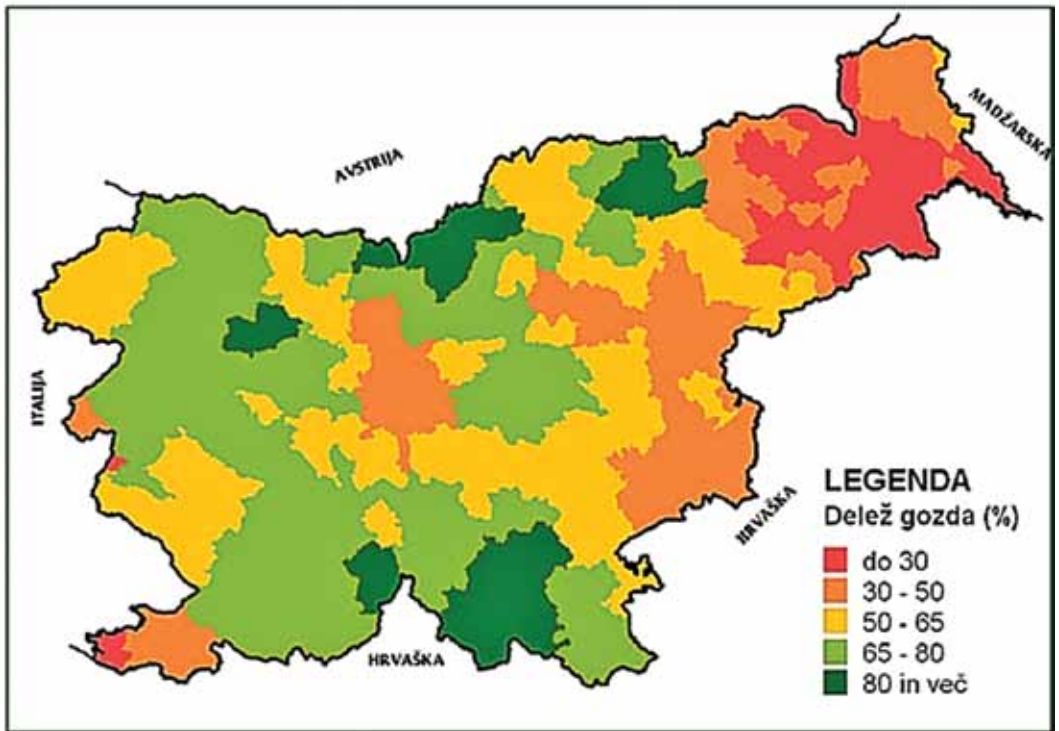
1 UVOD

Gozd je glede na svojo velikost in delež v krajini pomemben element prostora, pa vendarle je gozdni prostor kljub obsežnosti omejen in ranljiv. Zaradi pritiska na gozd in gozdni prostor je delo na tem področju vse zahtevnejše, in sicer po obsegu dela kot tudi porabi časa za to delo (Bončina in Matijašič, 2010). Pomen gozdnih površin v prostoru poudarjajo tudi številni raziskovalci. Zaradi svoje obsežnosti je daleč najpomembnejša sestavina prostora. Procesi, s katerimi se srečamo v prostoru, zelo vplivajo na obseg, značilnosti in kakovost gozdnih površin in obratno tudi gozd vpliva na številne lastnosti prostora. Zaraščanje poteka na večjih površinah kot krčenje gozdov, zaradi česar se je v zadnjem stoletju ves čas povečeval delež gozdnih površin (Golobič, 2010).

Delež gozdnih površin – glede na preostale rabe – je po posameznih občinah različen. Največ gozda je v občinah Črna na Koroškem, Osilnica, Lovrenc na Pohorju in Dolenjske Toplice. V teh občinah gozdovi pokrivajo več kot 85 % ozemlja. Najmanj gozdov je v izrazito kmetijskih občinah, kot so: Odranci, Markovci, Hajdina in Turnišče, kjer gozdovi pokrivajo manj kot 15 % površin. Najmanj gozdov je v Občini Odranci, kjer jih je manj kot 10 % površine (Podatki o gozdovih za leto 2013, ZGS). Površine, ki so v skladu z Zakonom o gozdovih opredeljene kot gozdne, so vključene v gozdnogospodarske načrte. Gozdatost oziroma

¹ A. S., univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Celje

² R. H., univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana



Slika 1: Delež gozdnih površin po občinah (vir: splet ZGS)

tip krajine in poudarjenost funkcij gozda sta dve od pomembnejših meril pri presoji sprejemljivosti posegov vanj. Gozd ima lahko v neki regiji različen pomen tako glede varovanja narave, socialne vloge kot tudi z vidika gospodarske dejavnosti. Gozdove z zelo poudarjenimi ekološkimi ali socialnimi funkcijami ter gozdne površine z veliko proizvodno sposobnostjo je treba varovati, medtem ko so gozdovi brez posebno poudarjenih funkcij poleg slabših kmetijskih zemljišč in opuščenih zemljišč regionalna prostorska rezerva za umeščanje prostorskih ureditev regijskega pomena (Pogačnik, 2006).

Med podatki, ki jih pridobimo v postopkih gozdnogospodarskega načrtovanja, so za prostorsko načrtovanje zelo pomembni geoinformacijski sloji, ki prikazujejo pokritost površin z gozdom, površine za zagotavljanje posameznih funkcij gozdov, lahko pa se vključijo še številni drugi podatki, kot so lastništvo gozdov, podatki o gozdnih prometnicah, nenazadnje pa vse do podatkov o gozdnih robovih. Poleg geokodiranih rab so v gozdnogospodarskih načrtih za izvedbeno

fazo prostorskega načrtovanja pomembne razne strokovne usmeritve. Med njimi so usmeritve za rabo tal, izkoriščanje gozdov, gozdne prometnice, varstvo pred divjadjo in številne druge, ki lahko vplivajo na umeščanje načrtovanih prostorskih ureditev (Pogačnik, 2006). Iz navedenega izhaja, da so gozdnogospodarski načrti s svojimi vsebinami pomemben dokument za urejanje prostora.

Zaradi veliko deležnikov v prostoru je prostorsko načrtovanje naravnano interdisciplinarno (ZPNacr, 2007). Prostor se pojavlja multifunkcijsko, pri čemer so iz različnih zornih kotov poudarjene enkrat ene, drugič druge od njegovih številnih lastnosti, značilnosti in pomenov. Na eni strani so izrazito dolgoročni interesi (npr. ohranjanje za prihodnje rodove, trajnostni razvoj), drugi pa kratkoročni (npr. ekonomsko obarvane značilnosti z vidika plasiranja in plemenitjenja kapitala) (Konečnik Kunst, 2011). Veliko deležnikov pomeni tudi več različnih interesov in posledično zahtevnejše usklajevanje. Številni nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku prostorskega načrtovanja, navajajo smernice za načrtovanje s

svojega področja. V času, ko projektant pridobi glavne vsebine in podatke za prostorski načrt že iz prostorskega informacijskega sistema, je pomen smernic za načrtovanje drugačen, kot je bil v začetnih procesih. Sedaj namreč ne gre več za seznanjanje z vsebinami in zarisi strokovnih podlag posameznih nosilcev urejanja prostora, pač pa bolj za usmerjanje in opredeljevanje do posameznih prostorskih ureditev (Prelog, 2011). Le-to je lahko ob bolj pripravljenih osnutkih prostorskih načrtov konkretnije ter z manjšo stopnjo negotovosti v kasnejšem izvajanju načrtov (Mlakar, 2009). Pri obliki smernic, ki jih navajajo posamezni nosilci urejanja prostora, je zelo pomembno, da so podane na način, ki omogoča usklajevanje z drugimi interesi v prostoru (Golobič, 2010).

V prostorskem načrtovanju se zaradi številnih nosilcev urejanja prostora uporabljajo številne strokovne podlage, ki so narejene za različne potrebe, z različno natančnostjo in so pogosto medsebojno neusklajene. To je v postopku izdelave prostorskega načrta še dodatna težava (Konečnik Kunst, 2011). S tem je v prostorskem načrtovanju treba poleg usklajevanja različnih sektorskih in pravnih zahtev pogosto poskrbeti še za tehnično usklajevanje podatkov (Korade, 2011). Za prostorsko načrtovanje je temeljna določitev namenske rabe prostora, ki je določena s prostorskimi akti (ZPNacr, 2007). Pri njeni digitalizaciji pa se

je izkazalo, da se pri prenosu iz starih aktov z uporabo novih podlag (digitalizacija) pojavljajo številne napake (delne rabe, DKN zamiki). Z dosedanja digitalizacija se namreč teh odstopanj ni odpravljalo (Korade, 2011).

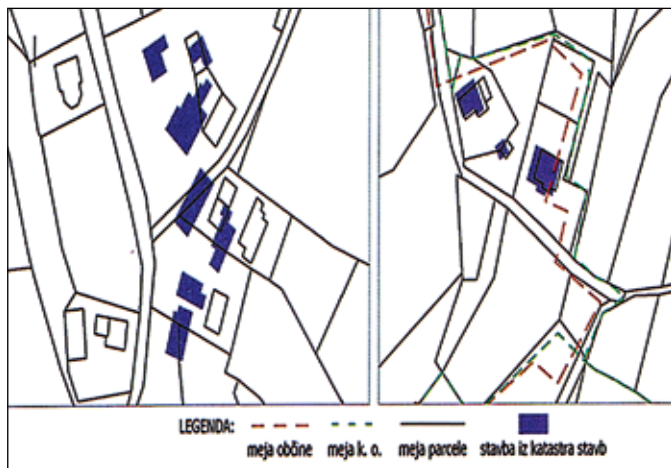
Zarisi gozdnih površin se izdelujejo po dejanski rabi prostora. V prostorskem načrtovanju se kot dejansko rabo prostora upošteva baza rabe tal, ki je narejena za potrebe ugotavljanja dejanskega stanja rabe zemljišč kot pogoj za izvajanje ukrepov kmetijske politike (ZKme, 2008). Podatki se pridobivajo iz različnih evidenc, so med seboj občasno neusklajeni in tako lahko neustrezni za namene prostorskega načrtovanja. Dejanska raba pogosto odstopa od planske rabe (Korade, 2011). Upoštevati je treba tudi dejstvo, da se gozdnogospodarski načrti po določenih trenutno veljavne zakonodaje neposredno ne uporabljajo v sistemu prostorskega načrtovanja (Konečnik Kunst, 2011).

2 VKLJUČEVANJE VSEBIN GOZDARSTVA V PRAKSI

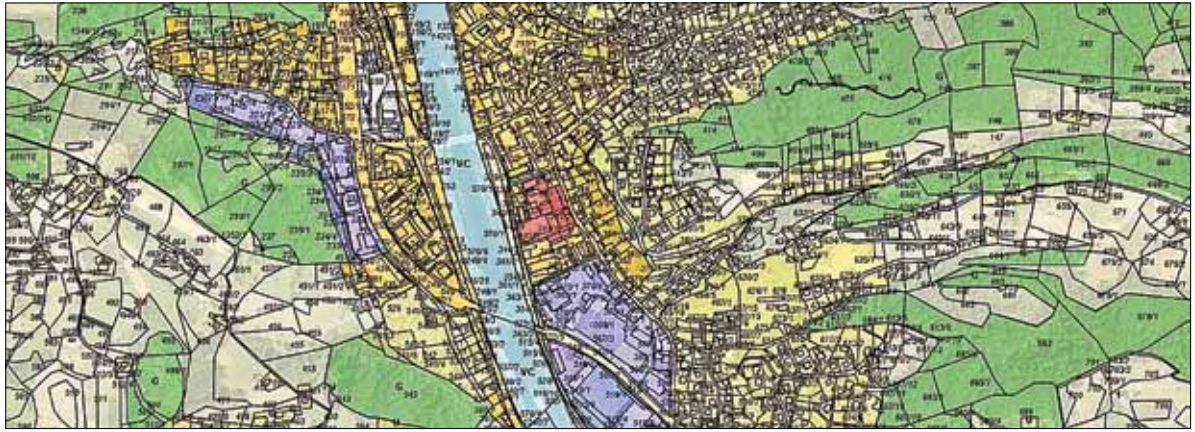
Ne glede na delež gozda v območju posamezne lokalne skupnosti lahko na splošno rečemo, da je obseg vsebin, ki se nanašajo na gozdarstvo, v občinskih prostorskih načrtih razmeroma majhen. Kljub smernicam s področja gozdarstva, posebej prilagojenim območjem obravnave, je v besedilih prostorskih načrtov gozdarstvo v veliki meri zgolj

omenjeno, premalo konkretizirano, da bi omogočalo realnejše usmerjanje posegov v gozd in gozdni prostor. Šele v zadnjih letih posamezne občine usklajujejo namensko načrtovano rabo z dejansko, pa še to praviloma samo na površinah večjih odstopanj. Nekoliko boljše je stanje v načrtih, v katerih je večji poudarek dan na izvedbenem delu.

Za praktično delo je zelo pomemben grafični del OPN, ki dodatno pojasni rešitve, navedene v besedilnem delu, izdelan pa je na preglednih kartah ustreznih meril. Praviloma je izdelan tako, da je predvsem zelo čitljiv in nedvoumen. Pojavlja se težava neuskla-



Slika 2: Primer neskladja v podatkih (vir: Urejanje prostora na občinski ravni)



Slika 3: Izsek iz prostorskega načrta – primer OPN Laško (vir: spletni pregledovalnik)

jenosti posameznih zarisov načrtovanih rab z aktualnimi posredovanimi bazami podatkov. Če na publikacijskih kartah izdelovalci še uporabijo glavne zarise iz podatkovnih baz (npr. zaris Rabe tal), pa na natančnejših kartah pogosto temu ni tako. Predvsem se za te karte uporabljajo stari zarisi posameznih rab, ki pa niso vedno enaki dejanskemu stanju. Takšne težave se v povezavi z gozdarstvom izkazujejo predvsem v območju trajno varovalnih gozdov. V prikazu stanja prostora se upoštevanje zarisa funkcij gozdov prav tako ne prenaša na nižje nivoje, torej na natančnejše karte.

Pri pripravi projektne dokumentacije se tako v praksi pogosto srečujemo z neprimernim umeščanjem objektov v prostor. Zaradi postopnega izvajanja posameznih delov OPN-ja se srečujemo tudi z neusklajenim upoštevanjem določil s področja gozdarstva v podrobnejših (izvedbenih) načrtih. Posledica neupoštevanja je umeščanje objektov v prostor na takšen način, da je lahko kasnejše funkcioniranje objekta ali celotnega prostora okrnjeno ali omejeno (Strniša in Cenčič, 2010). Na tem mestu je treba omeniti še neustrezna določila posameznih zakonskih in podzakonskih aktov, ki se upoštevajo v postopku izdelave posameznega izvedbenega projekta. Zaradi določila o strankah v postopku so v izvedbenih načrtih pogosto izločeni soupravljalci prostora tako, da ne morejo navesti pogojev ali napotil na podlagi svojih pristojnosti.

3 USKLAJEVANJE NAMENSKIH RAB V PROSTORU

Zaradi različnih soupravljalcev prostora so v procesu prostorskega načrtovanja potrebna tudi medsebojna usklajevanja. Žal se v praksi večkrat izkaže, da izdelovalci načrtov le povzemajo podlage posameznih soglasodajalcev, nanje prilagajajo načrtovane posege v gozd in gozdni prostor ter tako pripravijo temeljne načrte. V študijah, narejenih za Občino Piran (Mlakar, 2009b), so z usklajevanjem in upoštevanjem vrste parametrov kot primer zaokrožili namensko rabo kmetijskih zemljišč. Na podlagi takega združevanja in upoštevanja varstvenih izhodišč so dobili bolj zaokroženo podobo najboljših kmetijskih zemljišč, torej tistih, ki jih je upravičeno varovati. Enako bi lahko naredili z gozdovi.

4 KAKO NAPREJ

Dejstvo je, da je strateško dober OPN v množici informacij, ki jih je treba upoštevati, ter ob finančnih in kadrovskih omejitvah težko sestaviti. Tako so pogosto OPN-ji zgolj projekti, s katerimi projektanti zadovoljujejo potrebe lokalnih prebivalcev po stavbnih in drugih zemljiščih brez pravega strateškega pogleda na celoto (Konečnik Kunst, 2011).

Tako tudi posredovanje strokovnih vsebin s področja gozdarstva, posebno gozdov s poudarjenimi funkcijami, pogosto ni pravilno upoštevano. Trajno varovana območja, ki so obvezno republi-

ško izhodišče, so še povzeta v OPN-jih. Da je v prostorskih načrtih treba priznati posebnosti in zagotoviti vključevanje vseh sektorskih interesov, so prostorski načrtovalci že ugotovili (Mlakar, 2009b). Toda, ali gozdarji pripravimo ustrezne strokovne podlage za usklajevanje?

Zgolj posredovanje zarisa funkcij gozdov še ne more biti dovolj. Brez presoje povzeti, da so površine s prvo stopnjo poudarjenosti ekološke ali socialne funkcije kar prednostna območja gozdov (Matijašič in sod., 2013), nas vodi prej stran od tvornega sodelovanja s preostalimi deležniki v prostoru in samo prostorsko načrtovanje preveč podreja sektorskem načrtovanju. Po drugi strani pa je oblikovanje utemeljenih prednostnih območij gozdov (Bončina in Simončič, 2010; Bončina, 2013) zagotovo prava pot h konkretnemu zastopanju interesa gozdarstva v prostoru.

V prihodnje bo treba pri usmerjanju razvoja gozdov še več pozornosti nameniti pomenu gozdne površine za širši prostor, tudi negozdni. Hitro, pogosto ne dovolj domišljeno ukrepanje v gozdu ali na gozdnem robu pogosto povzroči dolgoročno negativne vplive, ki jih je težko odpraviti. Tako lahko omenimo primer nepremišljenega posega v gozd in gozdni prostor. Prebivalci naselja ob robu gozda so pred nedavnim zahtevali posek drevja, ker naj bi bilo nevarno za stanovanjske objekte. Po odstranitvi dreves so ugotovili, da nimajo več naravne zaščite pred negativnimi vplivi z bližnje prometnice. Kljub manjšim tehničnim ukrepom (umiritev prometa) niso uspeli zadostno nadomestiti ugodnih učinkov gozda, zato sedaj prosijo za ponovno vzpostavitev gozdnega roba. Še več, soseska je celo pripravljena financirati materialne stroške in pomagati pri sajenju.

5 LITERATURA

- Bončina, A., 2013. Razvoj večnamenskega gospodarjenja z gozdovi: funkcije gozda, ekosistemske storitve in prednostna območja. V: Razvoj koncepta večnamenskega gospodarjenja z gozdovi : funkcije gozda, ekosistemske storitve in prednostna območja. Bončina A. in Matijašič D. (ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Zavod za gozdove Slovenije: str. 31–36
- Bončina, A., in Simončič, T., 2010. Načrtovanje rabe gozdnega prostora: pregled in perspektive. V: Gozdni prostor : načrtovanje, raba, nasprotja. Bončina A. in Matijašič D. (ur.), 2010. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Zavod za gozdove Slovenije: str. 59–64
- Golobič, M., 2010. Gozd v prostorskem načrtovanju. V: Gozdni prostor : načrtovanje, raba, nasprotja. Bončina A. in Matijašič D. (ur.), 2010. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Zavod za gozdove Slovenije: str. 1–10
- Konečnik Kunst, M., 2011. Občinski prostorski načrt (OPN) v praksi. V: Urejanje prostora na občinski ravni. Štravs L. (ur.). Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 141–192.
- Korade, A., 2011. Problematika prikaza stanja prostora. Diplomski naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. 110 str.
- Matijašič, D., in sod., 2013. Izkušnje s konceptom prednostnih območij pri načrtovanju večnamenskega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. V: Razvoj koncepta večnamenskega gospodarjenja z gozdovi : funkcije gozda, ekosistemske storitve in prednostna območja. Bončina A. in Matijašič D. (ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Zavod za gozdove Slovenije: str. 23–30
- Mlakar, A., 2009a. Negotovost v prostorsko načrtovalnih postopkih. Urbani izziv 20: str. 22–35
- Mlakar, A., 2009b. Pomen analize ranljivosti prostora in okoljskih izhodišč za celovito prostorsko načrtovanje. Geodetski vestnik 53: str. 509–525
- Prelog, M., 2011. Postopek priprave in sprejema občinskega prostorskega načrta. V: Urejanje prostora na občinski ravni. Štravs L. (ur.). Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 113–140
- spletna stran: <http://www.zgs.si/slo/delovna-podrocja/lesna-biomasa/potenciali-po-obcinah/delez-gozda/index.html>, vpogled 7. 11. 2014
- spletna stran: <http://gis.iobcina.si/gisapp/Default.aspx?a=lasko>, vpogled 22. 12. 2014

Posodobitev in prenova gozdarskega načrtovanja

Updating and Renewal of Forest Planning

Aleš POLJANEC¹, Dragan MATIJAŠIČ², Zoran GRECS³, Jurij BEGUŠ⁴, Živan VESELIČ⁵

Izvilleček:

Poljanec, A., Matijašič, D., Grecs, Z., Beguš, J., Veselič, Ž.: Posodobitev in prenova gozdarskega načrtovanja. *Gozdarski vestnik*, 73/2015, št. 4. V slovenščini z izvillečkom v angleščini, cit. lit. 17. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

V prispevku navajamo predloge za posodobitev gozdarskega načrtovanja, ki bodo omogočili smotrno strokovno usmerjanje razvoja gozdov. Predlagane spremembe so stališče Strokovnega sveta Zavoda za gozdove Slovenije za spremembo predpisov in temeljijo na kritični presoji sedanje zasnove gozdarskega načrtovanja, novih tehnoloških možnosti, spremenjenih razmerah za gospodarjenje z gozdovi in pridobljenih izkušnjah v zadnjih dveh desetletjih. Predlagane spremembe so usmerjene v opravila, za katera se porabi (pre)več časa in pri katerih so učinki oziroma rezultati dela nesorazmerni glede na vloženo delo in stroške ter hkrati ne zmanjšujejo kakovosti strokovnega dela.

Ključne besede: gozdarsko načrtovanje, gozdnogojitveno načrtovanje, gozdarski informacijski sistem, prenova

Abstract:

Poljanec, A., Matijašič, D., Grecs, Z., Beguš, J., Veselič, Ž.: Updating and Renewal of Forest Planning. *Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry)*, 73/2015, vol. 4. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 17. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

In this article we list proposals for updating of forest planning which will enable appropriate professional channeling of forest development. The proposed changes represent the standpoint of Professional Council of Slovenia Forest Service for Change of Regulations and are based on critical judgment of the present forest planning concept, new technological possibilities, changed conditions for forest managing and experiences gained in the past two decades. The proposed changes are oriented towards the activities requiring very (too) much time and where the effects or results of work are disproportionate with the invested work and expenses, provided they do not decrease the quality of the professional work.

Key words: forest planning, silvicultural planning, forest information system, renewal

1 UVOD

V Sloveniji ima gozdarsko načrtovanje bogato tradicijo. V več kot stoletni zgodovini se je načrtovanje spreminjalo in postopno prilagajalo novim zahtevam in tehnološkim možnostim. Sedanja zasnova načrtovanja je bila opredeljena z Zakonom o gozdovih (1993) in pozneje predvsem s Pravilnikom ... (1998). V tem obdobju se je gozdarsko načrtovanje racionaliziralo in posodabljalno (Kozorog in sod., 2013), pridobili smo izkušnje, ki so pomembna podlaga za spremembe načrtovanja. V tem obdobju so se spremenile tudi razmere za gospodarjenje z gozdovi, ki vplivajo na načrtovanje. Za posodabljanje načrtovanja sta pomembni predvsem dve izhodišči: 1) katere so naloge in nameni načrtovanja, 2) kdo so uporabniki načrtovanja/načrtov.

Med ključnimi nalogami načrtovanja lahko izpostavimo uresničevanje sonaravnega, traj-

nostnega in mnogonamenskega gospodarjenja v konkretnih naravnih in družbenogospodarskih razmerah. Hkrati so načrti za gospodarjenje z gozdovi pomembno orodje za zagotavljanje varstva narave in ohranjanja ugodnega stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst na območjih Natura 2000. Pomembne naloge načrtovanja so tudi: spremljanje izvedbe ukrepov in presojanje učinkovitosti gospodarjenja,

¹ dr. A. P., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, ales.poljanec@zgs.si

² D. M., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

³ Z. G., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

⁴ J. B., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

⁵ mag. Ž. V., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

spremljanje razvoja gozdov, določanje prioritet pri gospodarjenju, določanje območij za sofinanciranje del, določanje ekonomskih okvirov gospodarjenja z gozdom, priprava različnih podlag za javno gozdarsko službo, ministrstvo in druge institucije, sodelovanje v prostorskem načrtovanju, podlaga za pridobivanje evropskih sredstev in poročanje.

Načrtovanje je torej pomembno orodje gozdarske politike in stroke, hkrati pa je namenjeno lastnikom gozdov in drugim uporabnikom, kot so: ministrstva (npr. usklajevanje gozdnega roba, druga gozdna zemljišča, varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, podatki o gozdovih), SKZG (splošni podatki o odsekih in oddelkih, gozdni fondi in možni posek, drevesna sestava ter načrtovana gojitvena in varstvena dela po sestojih), KGZS (podatki o gozdovih za PEFC), FURS (npr. podatki o predelih, ki jih je treba s cestami še odpreti, podatki o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom), GURS (npr. podatki za vrednotenje gozdnih zemljišč in izračun katastrskega dohodka), ZRSVN (podatki o funkciji ohranjanja biotske raznovrstnosti, podatki o trhlen drevju in ekocelicah, podatki o območjih Natura 2000), GIS in BF in druge raziskovalne institucije (različni podatki o gozdovih).

Namen prispevka je – glede na spremenjene razmere za gospodarjenje z gozdovi, nove tehnološke možnosti ter pridobljene izkušnje in nova spoznanja – predlagati posodobitve gozdarskega načrtovanja, ki bodo omogočile smotrno strokovno usmerjanje razvoja gozdov. Predlagane spremembe so stališče Strokovnega sveta Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) za spremembo predpisov, ki urejajo gozdarsko načrtovanje. Izhodišče za pripravo sprememb so: mnenje Računskega sodišča RS (2012), drugih institucij ter teze o prenovi gozdnogospodarskega načrtovanja, ki jih je ZGS pripravil leta 2012.

2 RAVNI NAČRTOVANJA IN VSEBINA NAČRTOV

2.1 Gozdnogospodarski načrti

Dve ravni (območje, enota) sta ustrezni. Poglavitne pomanjkljivosti sedanjega gozdarskega načrtovanja so:

- 1) vsebina načrtov na obeh ravneh,
- 2) pristojnosti načrtov in
- 3) postopki.

V sedanjih načrtih je prevelik poudarek namenjen analizam in prikazovanju podatkov, premalo pa so izpostavljene odločitve za prihodnje gospodarjenje z gozdovi. Nekatere vsebine se na obeh ravneh podvajajo (npr. podrobno določanje poseka in gojitvenih del), nekatere so nepotrebne/neustrezne (npr. navajanje besedil iz pravnih predpisov) ali preobširne (npr. prikaz stanja na ravni rastiščnogojitvenih razredov). Prav tako niso jasno razmejene pristojnosti posameznih načrtov. Območni načrti naj se omejijo na strateško raven, določijo naj prioritete pri gospodarjenju z gozdovi, le-te pa naj konkretizirajo z načrti gozdnogospodarskih enot (v nadaljevanju GGE). Načrte GGE in izvedbo je treba bolj povezati; načrti GGE naj postanejo podlaga za izdajo odločb, večjo vlogo naj ima sestojna karta.

Območni načrti

Območni načrti so pomembni strateški dokumenti. Ker se pripravljajo hkrati za celotno Slovenijo, so pomembno orodje Nacionalnega gozdnega programa. Pomembno odprto vprašanje ostaja prostorski okvir območnih načrtov; presoditi je treba smiselnost obravnavanja lovskih in gozdarskih vsebin za različne prostorske enote, uravnoteženost območij in uskladitev meja s politično razdelitvijo Slovenije.

Zasnova načrtovanja na ravni območij

- V ospredju naj bodo le strateške vsebine za ključna področja gospodarjenja z gozdovi (usmerjanje razvoja gozdov, usklajevanje odnosov gozd–divjad in tehnologija pridobivanja lesa, odpiranje gozdov, funkcije, načrtovanje prostorske rabe gozdov), prioritete in intenzivnost ukrepanja. Omejiti ali povsem izključiti je treba konkretne gozdnogojitvene odločitve na ravni rastiščnogojitvenih razredov in podrobno določanje možnega poseka in gojitvenih del.
- Pomemben sestavni del načrtovanja so odločitve o rabi gozdnega prostora (območja s poudarjenimi funkcijami in prostorski del načrta je mogoče obnoviti samo pri izdelavi območnih načrtov).

- Pomemben sestavni del območnih načrtov je načrtovanje upravljanja s prostoživečimi živalmi. Za to področje je treba – ob upoštevanju sprememb v prostoru, bioloških značilnosti živalskih vrst in interesov deležnikov – jedrnatopredeliteli usmeritve za nadaljnji razvoj populacij divjadi, prav tako je treba zagotoviti večjo vsebinsko povezanost med usmeritvami lovskega in gozdarskega dela načrta.

Načrti gozdnogospodarskih enot

Načrte gozdnogospodarskih enot je treba vsebinsko poenostaviti in spremeniti. Vsebina naj bo usmerjena v prihodnje ravnanje z gozdovi, manj pa v prikazovanje stanja in razvoja gozdov, presojo in opisovanje značilnosti posameznih GGE. Te analize so pomemben sestavni del načrtovalnega postopka, nesmiselno pa je z njimi bremeniti načrte. Ključne ugotovitve teh analiz uporabimo za argumentiranje odločanja, del gradiva (opis enote in ključni podatki o stanju gozdov, njihovem razvoju in gospodarjenju) se prikaže na spletu kot del gozdarskega informacijskega sistema, celotno gradivo pa se arhivira v dokumentacijskem delu načrta. V načrtih naj se večji vsebinski poudarek nameni tehnološkim vsebinam, ki so na nižjih ravneh (npr. odsek) lahko vključene v tehnološko karto, ki opredeljuje najprimernejše tehnologije sečnje in spravila, določa potrebna priporočila in omejitve pri izvedbi gozdnih del, posredno pa omogoča določitev normativov in ekonomskih kazalcev gospodarjenja in karto gozdnih prometnic. Pri izdelavi načrtov naj imajo večjo vlogo krajevne enote, zato se pri izdelavi načrtov enot uredi sodelovanje med načrtovalci in krajevnimi enotami. Sestavni del načrtov enot je sestojna karta s pripadajočo zbirko podatkov o stanju, usmeritvah in ukrepih na ravni sestojev. Le-ta je, skupaj z drugimi podlagami (npr. gozdne prometnice, tehnološka karta, karta funkcij), temelj za izbiro drevja za posek in svetovanje lastnikom gozdov. Zato naj načrti enot postanejo tudi obvezna podlaga za izdajo odločb. V načrtih GGE se opredelijo območja s prilagojeno izbiro drevja za posek, prostorsko oziroma vsebinsko pa se določi tudi območja, kjer je treba pripraviti izvedbene načrte oziroma projekte.

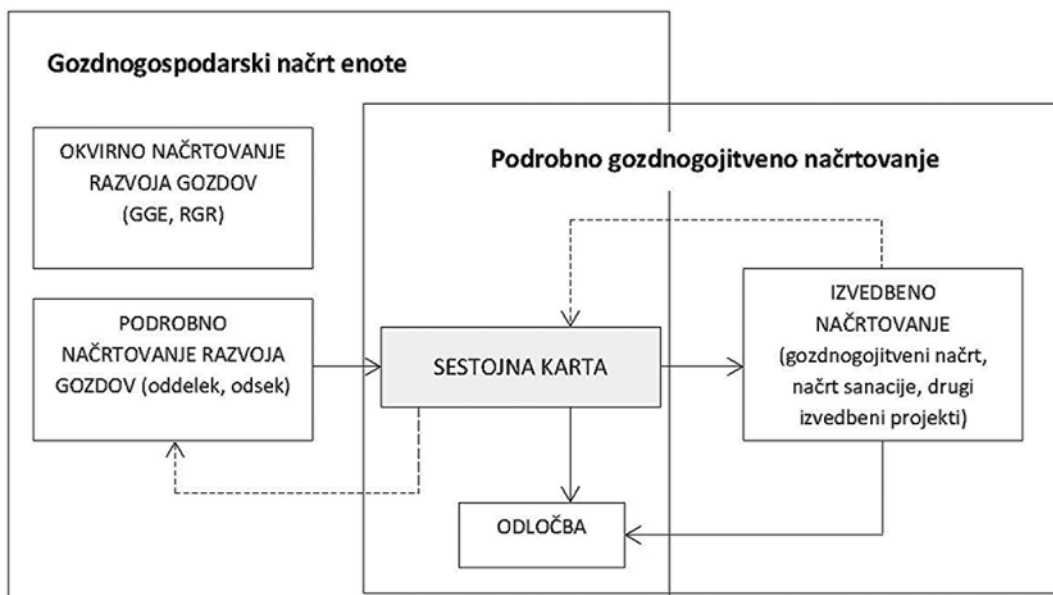
2.2 Sestojna karta in gozdnogojitveni načrti

Za opis sestojev in gozdnogojitveno načrtovanje bomo v tem sestavku uporabili skupni izraz podrobno načrtovanje. Osrednji predmet podrobnega načrtovanja so gozdni sestoji. Pri pripravi načrtov GGE sestoj obravnavamo v okviru opisa sestojev (Poljanec, 2005, Poljanec in Bončina, 2006). Rezultat tega dela je sestojna karta s pripadajočo atributivno bazo podatkov, ki je uporabna za izdelavo izvedbenih načrtov oziroma je lahko sama po sebi podlaga za odločanje in izvedbo. Lastniku in revirnemu gozdarju nudi informacijo o stanju gozdnih sestojev in ukrepah, omogoča prostorsko določanje prioritet ukrepanja ter pregled nad sestoji za poljubno izbrana območja (Ficko in sod., 2012). Uporabna je tudi v primeru, ko so parcele posameznega lastnika prostorsko ločene, ali pa za primere, ko se več lastnikov glede na interes povezuje pri izvedbi del. S presekom sestojne karte in digitalnega katastra lahko gozdnemu posestniku posredujemo okvirne informacije o sestojih (npr. sestojnih tipih), smernicah (npr. redčenje, obnova, brez ukrepa) in ukrepih (npr. posek, gojitvena dela).

Sestoj ponovno analiziramo pri gozdnogojitvenem načrtovanju, po navadi v podrobnejšem merilu. Revirni gozdar najprej oceni stanje gozdnih sestojev in nato glede na cilje gozdnega posestnika in usmeritev višje ravni načrtovanja opredeli gozdnogojitvene cilje, smernice in ukrepe za negovalne in načrtovalne enote, ki združujejo posamezne sestoj oziroma dele sestojev (Poljanec, 2005, Poljanec in Bončina, 2006).

Zaradi sorazmerno intenzivnega obravnavanja sestojev na obeh ravneh načrtovanja pogosto nastaja podvajanje del (postopki izdelave gojitvenih načrtov se podvajajo s postopkom opisa sestojev, načrti se izdelujejo na zalogo, sloj negovalnih enot se vzdržuje kot poseben informacijski sloj), ki zaradi zahtev zakonodaje po obsegu ni zamenljivo (Kermavnar in Veselič, 2003). Sedanja zasnova gozdnogojitvenega načrtovanja je zato treba posodobiti, gozdnogojitveno načrtovanje pa bolj povezati s podrobnim načrtovanjem razvoja gozdov na ravni enote.

Vsebine gozdnogojitvenih načrtov so delno vključene v sestojno karto, ki omogoča sodelovanje z



Slika 2: Predlog diferenciranega podrobnega načrtovanja

lastniki gozdov, ki imajo prostorsko ločene parcele, ali izdelavo detajlnega načrta za poljubno izbrano območje gozdov. Predlog sprememb podrobnega načrtovanja gre v smeri večje vključenosti gojitvenega znanja (gozdnogojitvenih načrtov) v načrte GGE, kar je tudi praksa v nekaterih srednjeevropskih državah (npr. Kurth, 1994, Bachmann, 2005). V večini gozdov sestojna karta prevzame vlogo poenostavljenega gojitvenega načrta in je podlaga za izbiro drevja za posek in izdajo odločb. Detajlni gozdnogojitveni načrti (izvedbeni načrti, projekti) naj se izdelujejo selektivno, in sicer za območja, kjer je to potrebno: kot izvedbeni načrti pred izvajanjem del na večji površini gozdov (npr. državni gozdovi, gozdovi večjih posesti ali kjer se majhni posestniki dogovorijo za skupno izvedbo poseka), kjer so gojitvene odločitve zahtevnejše (npr. na območjih s poudarjenimi ekološkimi in socialnimi funkcijami 1. stopnje) oziroma v primeru zelo poškodovanih gozdov (sanacijski načrt). Ti načrti se ne izdelajo na zalogo, pač pa pred izvedbo del. Prav tako teh načrtov ne vzdržujemo kot poseben informacijski sloj; spremembe gozdnih sestojev se po izvedbi posodablajo na sestojni karti. Območja, za katera je treba izdelati izvedbene načrte, se prostorsko oziroma vsebinsko določi z načrtom GGE oziroma se načrte izdelava po presoji javne gozdarske službe.

Kot posebno obliko izvedbenega načrta se na željo lastnika oziroma skupine lastnikov in za plačilo lahko izdelava načrt za gozdno posest (Ficko in sod., 2005, 2012), ki poleg gozdnogojitvenih in tehnoloških vsebin, prilagojenih ciljem lastnika gozdov, lahko vključuje tudi možnosti izdelave variantnih scenarijev gospodarjenja z gozdovi, podrobnejše ekonomsko vrednotenje odločitev in po potrebi tudi dopolnjeno inventuro gozdov ter druge, za lastnika pomembne vsebine.

Predlagane spremembe prispevajo k racionalizaciji gozdarskega načrtovanja, saj so prilagojene intenzivnosti in zahtevnosti gospodarjenja s konkretnimi gozdnimi predeli, hkrati pa omogočajo ustrezno podlago za odkazilo in opravljanje gojitvenih, varstvenih in drugih del.

3 ČASOVNI OKVIR IZDELAVE NAČRTOV

Podaljševanje časovne veljavnosti načrtov GGE zaradi zmanjševanja stroškov je neprimerno. Stroške je mogoče zmanjšati z drugimi rešitvami (npr. gozdna inventura, vnos in obdelava podatkov, vsebina načrtov, postopek sprejemanja). Poglavitni razlogi za desetletna načrtovalska obdobja so:

- socialne in ekonomske razmere se hitro spreminjajo, načrti za daljše obdobje bi bili manj uporabni ali pa neuporabni; tudi spremembe gozdnih sestojev so v obdobju, daljšem od deset let, velike, napovedi in odločitve za ravnanje postanejo s podaljševanjem obdobja nezanesljive,
- nepredvidljivost gospodarjenja z gozdovi se povečuje zaradi podnebnih sprememb (pogostnost in obseg naravnih ujm, kot so vetrolom, snegolom, žledolom, se povečujeta),
- načrti kot podlaga za izdajo odločb o poseku morajo biti ažurni; to velja za vrednosti sestojnih parametrov (podatki o gozdnih sestojih) in načrtovane količine (npr. posek, nujna gojitvena dela),
- gozdnogospodarski načrti so podlaga za upravljanje z območji Natura 2000 (načrti prilagojene rabe naravnih dobrin ...), kar terja pogosto preverjanje in poročanje ter vključevanje in posodabljanje naravovarstvenih vsebin (npr. naravovarstvene smernice),
- neenaka ali daljša obdobja izdelave načrtov GGE bi znatno otežila izdelavo območnih načrtov in uporabo inventurnih podatkov na nacionalni ravni,
- predolga obdobja ne morejo slediti razvoju tehnologij in odprtosti gozdov,
- nezmožnost prilagajanja novim zakonskim določilom.

4 ZBIRANJE INFORMACIJ O STANJU IN RAZVOJU GOZDOV TER GOZDARSKI INFORMACIJSKI SISTEM

4.1 Gozdna inventura

V sedanji zasnovi je gozdna inventura sestavni del izdelave načrta GGE in vključuje dva temeljna postopka zbiranja informacij o gozdovih, in sicer: 1) kontrolno vzorčno metodo in 2) opis gozdnih sestojev. Pogosto se sedanji koncept gozdne inventure omenja kot preveč podroben, hkrati pa se od zbranih podatkov pričakuje relativno natančne informacije o stanju gozdov na zelo podrobni ravni (sestoj, parcela). Pri presoji inventurnih konceptov je treba upoštevati namene zbiranja podatkov; poglobilni namen je učinkovito upravljanje z

gozdovi (načrt GGE, podlaga za sodelovanje z lastniki gozdov in sprotno odločanje o ravnanju z gozdovi znotraj GGE v obdobju veljavnosti načrta). Zbrani podatki imajo raznovrsten pomen, tudi za sodelovanje z lokalnimi skupnostmi (občine) ali poročanje na nacionalni ravni.

Kontrolno vzorčno metodo se ohrani in dopolni. Zbrani podatki so pomembni za upravljanje na različnih ravneh (npr. gozdna posest, rastiščnogojitveni razred, GGE in območje), hkrati pa so pomembni za poročanje na regionalni in nacionalni ravni, za znanstvenoraziskovalno in razvojno delo ter medsektorsko sodelovanje. Vzorčno mrežo je treba preveriti in dopolniti ter jo razširiti na predele, ki sedaj niso zajeti v vzorčne ploskve z vzorčnimi ploskvami (npr. varovalni gozdovi v Alpah). Preveriti in dopolniti bo treba algoritme za izračun sestojnih znakov in izboljšati postopke poročanja na regionalni in nacionalni ravni. Pri preverjanju optimalnosti vzorčne mreže je treba upoštevati zahtevano natančnost podatkov izbranih sestojnih znakov (lesna zaloga, posek, odmrlo drevje). Prav tako je treba presoditi možnost snemanja nekaterih dodatnih znakov na stalnih vzorčnih ploskvah, ki bi omogočile tudi spremljanje stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in stanja življenjskega okolja kvalifikacijskih vrst na območjih Nature 2000, preverjanje tarif, stanje podmladka itn.

Nadalje je treba izdelati algoritme za obdelavo podatkov za regionalno in nacionalno raven za potrebe mednarodnega poročanja, ki omogočajo preračunavanje podatkov na enako časovno obdobje. Pri tem sta mogoči dve varianti, in sicer: 1) na podlagi vseh vzorčnih ploskev izdelati algoritme za oceno posameznih parametrov za poljubne prostorske ravni in/ali 2.) iz obstoječe mreže izbrati vzorec ploskev (mreža 1 × 1 km ali 2 × 2 km), ki bodo osnova za poročanje na državni in regionalni ravni (Kovač in sod., 2012) ter na teh ploskvah inventuro dopolniti z znaki, ki jih sedaj na ploskvah ne merimo (npr. osutost, podmladek), so pa pomembni za mednarodno poročanje.

Opis sestojev je enostaven postopek, s katerim pridobimo pomembne podatke o gozdnih ses-

tojih. Opis sestojev vključuje: 1) razmejevanje in 2) opisovanje sestojev ter 3) načrtovanje. Rezultat tega dela je sestojna karta s pripadajočo atributivno zbirko podatkov. Z ustrežno informacijsko podporo (npr. WEB GIS orodje) lahko zagotovimo sprotno posodabljanje sestojne karte, pri obnovi gozdnogospodarskega načrta pa jo je treba preveriti in objektivizirati. Pri tem sledimo postopku, opisanem v delu Kozoroga in sodelavcev (2013), ki omogoča kakovostno posodabljanje sestojne karte ob racionalnih stroških. Večji del nalog pri obnovi in posodabljanju sestojne karte prevzamejo krajevne enote, strokovni kader na odseku za načrtovanje skrbi predvsem za preveritev in objektivizacijo karte pri obnovi načrta enote.

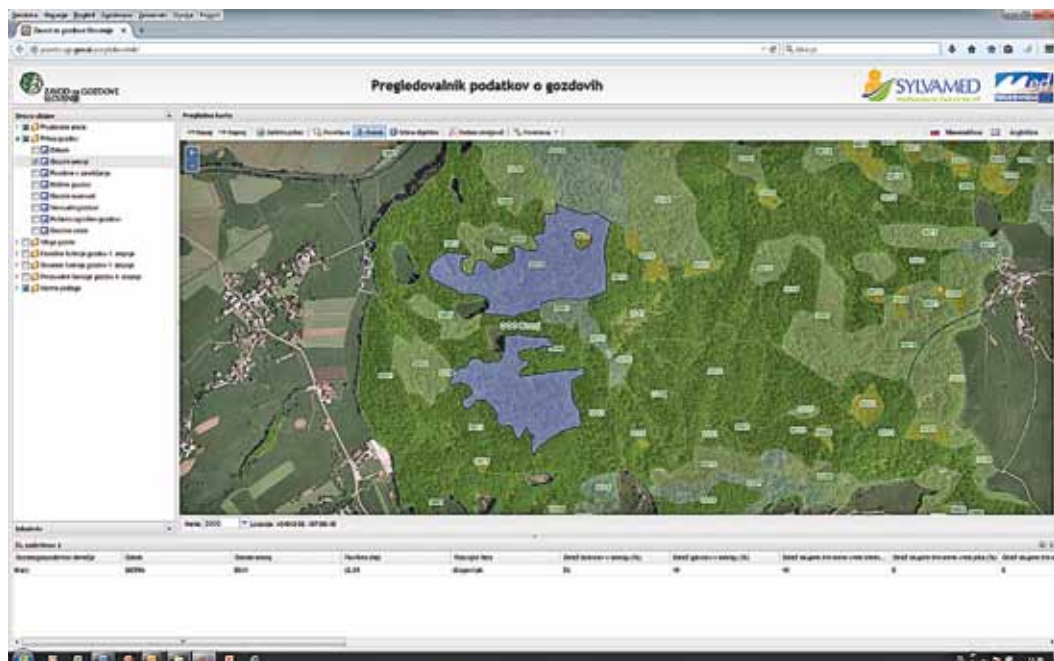
4.2 Gozdarski informacijski sistem

Največje možnosti za posodobitev gozdarskega načrtovanja se kažejo na informacijskem sistemu. Kljub tehnološkim možnostim podatke še vedno zbiramo ročno, jih beležimo na obrazce, jih naknadno digitaliziramo in vnašamo v različne podatkovne zbirke. Ti postopki so pogosto vir napak, ki jih je težko odkrivati in težko ali drago

popravljati. Zato je treba preiti na digitalno zajemanje podatkov že na terenu.

Priprava in analiza podatkov sta zastareli; na voljo so programska orodja za analizo in obdelavo podatkov (Ficko in sod., 2013), ki so zaradi različnih obdobj nastajanja in različnih avtorjev med seboj nepovezana, včasih vsebinsko neskladna in zastarela (npr. GNW). Sodoben geografski informacijski sistem z vgrajenimi moduli za vnos, obdelavo in prikaz podatkov bi znatno razbremenil delo pri izdelavi gozdnogospodarskih načrtov ter prispeval k večji kakovosti analiz. Takšno orodje je treba izdelati kot internetno orodje, ki bo na eni strani omogočalo strokovnemu osebju upravljanje s podatkovnimi sloji, na drugi strani pa internetno poslovanje z lastniki gozdov in preostalo javnostjo (npr. vloge, pregledovanje podatkov), pri tem pa je treba uporabiti vse primerne, že narejene programske rešitve.

Korak v pravo smer je internetni pregledovalnik podatkov o gozdovih (Matijašič in sod., 2013). Pregledovalnik (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>) omogoča pregledovanje podatkov o gozdovih ter iskanje po vseh glavnih gozdarskih vsebinah in ureditvenih enotah (npr.: sestoj, odsek,



Slika 2: Pregledovalnik prostorskih podatkov o gozdovih

gozdnogospodarska enota, gozdnogospodarsko območje), gozdarske administrativne enote (npr.: revirji in krajevne enote) ter pregledovanje podatkov, za katere je pristojna Geodetska uprava RS (parcele, katastrske občine, občine). Uporabniku so na voljo tudi podatki o legi in značilnostih gozdnih rezervatov, varovalnih gozdov, prejšnjih krčitvah gozdov, zemljiščih v zaraščanju, požarno ogroženih gozdovih in gozdnih cestah. Poseben poudarek je namenjen funkcijam gozdov in conaciji gozdnega prostora, saj je bil pregledovalnik podatkov delno financiran iz sredstev EU že zaključenega projekta SylvaMed (<http://www.sylvamed.eu/>). Prek pregledovalnika lahko dostopamo tudi do besedila načrtov GGE in območnih načrtov. V prihodnje bo treba krog uporabnikov podatkov o gozdovih razširiti in omogočiti dostop posameznim lastnikom gozdov tudi do podatkov o gozdovih, ki v sedANJI različici pregledovalnika niso dostopni.

5 NAČRTOVALNI POSTOPEK

V sistem gozdnogospodarskega načrtovanja je treba vključevati aktivne oblike vključevanja izvedencev, uporabnikov načrta in javnosti.

Pomemben člen načrtovalnega postopka je kontrola uspešnosti gospodarjenja. Njen poglobitveni del je evidenca sečenj in gojitvenih, varstvenih in drugih del. Evidenco sečenj je zato treba ohraniti in izboljšati, saj daje tekoče evidence

letnega obsega sečenj in vpogled v vrste sečenj. Vse evidence je treba izboljšati in podrobneje prostorsko opredeliti, kar bi povečalo kontrolo uspešnosti gospodarjenja in nadzor nad sečnjami ter izvajanjem drugih del v gozdu, tudi nadzor nad poškodbami gozdov (sanitarne sečnje). Prav tako predlagamo, da v načrte GGE evidence ne bi vpisovali več ročno, temveč jo hranili le v digitalni obliki.

6 POSTOPEK SPREJEMANJA NAČRTOV

Postopek sprejemanja načrtov je treba posodobiti in prilagoditi posamezni ravni načrtovanja. Tako naj imajo pri sprejemanju območnih načrtov, ki jih sprejme Vlada RS, večjo vlogo lokalna politika, drugi upravljavci prostora (npr. varstvo narave, prostorsko načrtovanje) in javnost, na ravni načrtov GGE pa lastniki gozdov. Poenostavi naj se formalni postopek sprejemanja načrtov, lastnike gozdov in preostalo javnost pa naj se aktivneje vključi v postopek načrtovanja že v fazi nastajanja osnutka načrta; pri tem naj se uporabi aktivne oblike vključevanja, kot so delavnice, sestanki, delavne skupine, ipd.

7 FUNKCIJE GOZDOV

Območja s poudarjenimi funkcijami in zavarovana območja gozdov prispevajo k uresničevanju

Preglednica 1: Koncept določanja funkcij gozdov ima v sedANJI zasnovi večnamenskega gospodarjenja nekatere prednosti in slabosti (prirejeno po Bončina in sod., 2013, 2014)

Poglavitne prednosti	Poglavitne slabosti
<ul style="list-style-type: none"> – uporaben je za načrtovanje in urejanje gozdnega prostora – ustrezen je za participacijo (vključevanje) z različnimi deležniki – obravnava celoten gozdni prostor – omogoča pregled na konfliktnih območjih v gozdnem prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> – nejasna definicija in merila za vrednotenje funkcij gozda, ki se odražajo v različnem razumevanju funkcij gozda – preveč funkcij gozda – nepreglednost karte funkcij gozda (funkcijske enote) – pomanjkljivo sodelovanje z drugimi sektorji in lastniki gozdov – pomanjkljiva povezava med prednostnimi območji in ukrepi za pospeševanje funkcij gozda – nesorazmernost med vložkom za izdelavo karte funkcij in učinkom za večnamensko gospodarjenje

večnamenskega gospodarjenja in so pomembna predvsem za sodelovanje v prostorskem načrtovanju, v katerem lahko prav s prednostnimi območji prispevamo k ohranitvi gozdov s »posebnim« oziroma »večjim« pomenom, opozarjanje na javni pomen gozdov ter sodelovanje z interesnimi skupinami, za sodelovanje z gozdnimi posestniki in potencialno ovrednotenje ekosistemskih storitev gozda in so tudi podlaga za določanje prioritete opravljanja del v gozdovih. Sedanji način določanja funkcij, ki je vnesel velike spremembe na področje večnamenskega gospodarjenja, se je uveljavil pred dvajsetimi leti s sprejetjem Zakona o gozdovih (1993) in Pravilnika (1998). Dvajsetletno obdobje je čas za kritično presojo, h kateri je pomembno pripomogla tudi delavnica 17. 12. 2013 na Pokljuki.

Na delavnici smo načrtovalci izluščili nekatere prednosti in slabosti (Preglednica 1) in izpostavili nekaj ključnih izhodišč za spremembo koncepta določitve funkcij gozdov in razvoja orodij za upravljanje z gozdnim prostorom:

- razjasniti in poenotiti terminologijo,
- dopolniti koncept funkcij in določanja območij s poudarjenimi funkcijami,
- zmanjšati število funkcij gozda,
- preveriti možnost, da se omejimo na območja s prvo stopnjo poudarjenosti,
- spremeniti (kartne) prikaze območij s poudarjenimi funkcijami gozdov in ukiniti prikaze funkcijskih enot,
- dopolniti merila določanja območij z izjemno poudarjenimi funkcijami gozdov ter
- izboljšati povezavo med območji s poudarjenimi funkcijami in ukrepi v teh gozdovih.

8 ZAKLJUČEK

Vse spremembe koncepta gozdarskega načrtovanja morajo biti dobro premišljene in podkrepjene z argumenti in analizami. Nepremišljene spremembe sistema lahko povzročijo nepopravljivo škodo gozdom in celotnemu sektorju.

Dandanes za načrtovanje namenjamo 8 % sredstev ZGS, kar na leto pomeni 12 evrov/ha gozda oziroma 0,35 evra/m³ opravljenega poseka, obseg sredstev pa se iz leta v leto še zmanjšuje. To je v primerjavi z drugimi državami malo, če upoštevamo, da sta v to všteta celotno zbiranje

podatkov ter izdelava načrtov (Bončina in sod., 2012). Sedanja zakonodaja gozdarskemu načrtovanju nalaga številne naloge, ki jih ob sedanjih finančnih in kadrovskih virih, kljub stalnemu posodabljanju in vključevanju novih tehnoloških možnosti, ni mogoče izvesti v celoti. ZGS se je tej situaciji prilagodil predvsem z zmanjševanjem stopnje vzorčenja do ravni, ki še zagotavlja zahtevano natančnost na ravni GGE, s selektivno izdelavo opisov sestojev, opustitvijo obnove mej ureditvenih enot in selektivnim obravnavanjem posegov v prostor, pri čemer se pri presojah omejimo na večje posege (državnega in regionalnega pomena) in najnujnejše terenske ogleda.

Takšna rešitev ne more biti trajna, saj hromi strokovno delo na področju načrtovanja, hkrati znižuje raven podrobnosti informacij o stanju gozdov, kar je z vidika ohranjanja nadzora nad gozdnim prostorom in zagotavljanja informacij za številne uporabnike zagotovo korak v napačno smer. Zato opozarjamo, da se je sprememba gozdarskega načrtovanja treba lotiti celostno. Spremembe so nujne, usmerjene pa naj bodo predvsem v opravila, za katera se porabi (pre)več časa in pri katerih so učinki oziroma rezultati dela nesorazmerni glede na vloženo delo in stroške ter hkrati ne zmanjšujejo kakovosti strokovnega dela.

9 LITERATURA

- Bachmann, P., 2005. Forstliche Planung – heute und morgen. Schweiz. Z. Forstwes. 156, 5: 137–141 s.
- Bončina, A., Diaci, J., Jerina K., Krč, J., 2012. Zasnova gozdarskega načrtovanja. Gozdarski vestnik, 70, 10: 456–461 s.
- Bončina, A. (ur.), Matijašič, D. (ur.) 2013. Razvoj koncepta večnamenskega gospodarjenja z gozdovi: funkcije gozda, ekosistemske storitve in prednostna območja. Gospodarjenje z gozdovi in načrtovanje, 7, Ljubljana, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Biotehniška fakulteta: Zavod za gozdove Slovenije.
- Bončina, A., Matijašič, D., Simončič, T., Bogovič, M., Devjak, T., Havliček, R., Klopčič, M., Pirnat, J., Pisek, R., Poljanec, A., 2014. Razvoj koncepta večnamenskega gospodarjenja z gozdovi: funkcije gozda, ekosistemske storitve in prednostna območja. Gozdarski vestnik, 72, 1: 44–46 s.
- Ficko, A., Poljanec, A., Bončina, A., 2005. Presoja možnosti vključitve načrta za zasebno gozdno posest v

- zasnovno gozdarskega načrtovanja. V: Adamič M. (ur.), Winkler I. (ur.). Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji, Strokovna in znanstvena dela, 123: 119–135 s.
- Ficko, A., Poljanec, A., Simončič, T., Bončina, A., 2012. Izzivi za dopolnitev načrtovanja in gospodarjenja v zasebnih gozdovih. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. XXIX Gozdarski študijski dnevi, zbornik razširjenih povzetkov.
- Kermavnar, A., Veselič, Ž., 2003. Vloga Zavoda za gozdove Slovenije pri uresničevanju gozdnogospodarskih načrtov. V: Območni gozdnogospodarski načrti in razvojne perspektive slovenskega gozdarstva, Bončina, A., (Ur.). (Gozdarski študijski dnevi,22). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 37–51.
- Kovač, M., Kutnar, L., Mali, B., Hladnik, D., 2012 Izboljšanje informacijske učinkovitosti gozdnogospodarskega načrtovanja in gozdarskega informacijskega sistema. Zaključno poročilo o rezultatih cilnega raziskovalnega projekta V4–1070. Ljubljana, Gozdarski inštitut Slovenije: 33 s.
- Kozorog, E., Leban, F., Pagon, J., 2013. Posodobitev zbiranja in dopolnjevanja podatkov pri obnovi gozdnogospodarskih načrtov. Gozdarski vestnik, 71, 10: 477–483.
- Kurth, H., 1994. Forsteinrichtung: nachhaltige Regelung des Waldes. Berlin, Deutscher Landschaftsverlag: 592 str.
- Matijašič, D., Pisek, R., Trobiš, T., Poljanec, A., 2013. The SFS viewer: web-based GIS viewer for general audiences. V: FORSYS 2013: Program and book of abstracts, Umeå, Sweden.
- Poljanec, A., 2005. Analiza obravnavanja sestojev kot inventurnih in načrtovalnih enot v gozdarskem načrtovanju. Magistrsko delo. Ljubljana, samozaložba: 112 str.
- Poljanec, A., Bončina, A., 2006. Obravnavanje gozdnih sestojev v gozdarskem načrtovanju na primeru gozdnih območij Bohinjskega in Pohorjskega gozdarstva in lesarstva, 79: 53–66.
- Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. Uradni list RS, 5/1998.
- Računsko sodišče RS. 2012. Revizijsko poročilo Upravljanje z gozdovi. 185 str.
- Teze o prenovi gozdnogospodarskega načrtovanja. 2012. Zavod za gozdove Slovenije, interno gradivo: 10 s.
- Zakon o gozdovih. Uradni list Republike Slovenije, 30/1993.

Poslovno poročilo Zveze gozdarskih društev Slovenije (ZGDS) za leto 2014

ZGDS deluje in je organizirana na podlagi zakona o društvih in predpisov izdanih na njegovi podlagi. Ima status društva, ki deluje v javnem interesu na področju gozdarstva (odločba MKGP št. 322-85/00 z dne 4. 12. 2000) in na področju znanosti (odločba MVŠZŠ št. 0142-60/2010/6 z dne 1. 7. 2010).

Zvezo sestavlja 14 društev in sekcija Prosilva Slovenija, ki imajo od 40 do 80 članov. Vsako društvo izvaja svoj letni program. ZGDS sprejme letni program tako, da ga pripravi IO zveze, sprejme pa ga občni zbor. Sestavni del programa postanejo tudi programske vsebine društev, ki po pomenu in vsebini izstopajo iz regionalnega značaja in jih IO na podlagi ocene (podlaga so programi društev) vključi v letni program zveze. V letu 2014 so s svojimi aktivnostmi za širšo javnost izstopala tri društva tudi zato, ker je zveza prejela samo njihova poročila o akcijah širšega pomena, čeprav so bila k poročanju pozvana:

Savinjsko GD Nazarje je tudi v letu 2014 izvedlo različne aktivnosti za širšo javnost, v mnogih pa je tudi sodelovalo pri organizaciji. Tako kot vsako leto je s svojo dejavnostjo tudi v letu 2014 pustilo pečat v širšem okolju.

Podravsko GD poroča, da je v letu 2014 za širšo javnost organiziralo ogled mestnih gozdov v okviru TG, sodelovalo pri vodenju po učnih poteh, pri postavitvi spomenika splavarjem, ureditvi gozdarskega muzeja in postavitvi razstave ob 60. letnici gozdnogospodarkega načrtovanja na tem področju.

Društvo študentov gozdarstva je v svoji zgodovini že kar petkrat zapovrstjo organiziralo mednarodno srečanje študentov gozdarstva, ki se ga je udeležilo čez 30 študentov, ki so pozitivne vtise o gozdovih in gospodarjenju z njimi v Sloveniji prenesli v različne države. Mednarodno srečanje na prehodu zime v pomlad je tudi v letu 2014 doseglo svoj namen.

V letu 2014 je zveza na Upravno enoto Ljubljana naslovila vlogo za registracijo spremenjenih pravil zveze, ki so bila na dnevnem redu občnega zbora v letu 2013 in dokončno sprejeta na podlagi

zaključka seje, ki je bil opravljen z analizo rezultatov dopisne seje dne 12. 6. 2013. Zveza pričakuje odgovor upravne enote na vloženo prošnjo za potrditev spremenjenih pravil.

Pomembna dejavnost zveze je izdajanje gozdarske strokovne revije *Gozdarski vestnik* in izdajanje monografij in publikacij za strokovno in širšo javnost, organizacija posvetovanj za stroko in širšo javnost, skrb za razvoj slovenskega gozdarskega izrazja, razvoj misli in dejanj glede sonaravnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji in Evropi, razvijanje športne in rekreativne dejavnosti svojih članov in mednarodno povezovanje na strokovnem in družabnem področju s sorodnimi stanovskimi organizacijami v Evropi. Z letom 2013 pa je postala stalnica v programu zveze tudi organizacija razstav v galeriji GIS skupaj z Gozdarskim inštitutom Slovenije, Oddelkom za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Zavodom za gozdove Slovenije. Program razstavne dejavnosti sprejemajo in zagotavljajo njegovo realizacijo vse štiri ustanove.

ZGDS je sprejeti program za leto 2014 izvedla v zmanjšanem obsegu tudi zaradi manj zbranih sredstev kot je bilo predvideno v finančnem načrtu. Nerealizirane so ostale nekatere programske točke, ki so bile v program uvrščene že nekaj let zaporedoma: javne razprave o ZG, oblikovanje foruma za ohranjanje in izboljševanje vodnih virov. Te točke ostajajo aktualne tudi v programskem letu 2015. Vse programske vsebine, ki so bile v letu 2014 najpomembnejše za delo zveze pa so bile izvedene.

23. aprila 2014 je bil organiziran redni občni zbor zveze, ki se ga je udeležilo: 10 delegatov društev, 4 predstavniki komisij in sekcije, urednik GV in GZ ter predsednik in tajnik zveze. Redni občni zbor je bil sklepčen. Na njem je bila sprejeta bilanca poslovanja zveze tako po vsebinski kot tudi po finančni plati ter program dela in finančni načrt za leto 2014.

V okviru tedna gozdov je bilo organiziranih vrsta aktivnosti od katerih so nekatere postale tudi tradicionalne in jih izvajajo predvsem OE Zavoda za gozdove Slovenije. V največji meri gre zahvala za realizacijo programa ob tednu gozdov tako kot že vrsto let, Zavodu za gozdove Slovenije in njegovim območnim enotam, ki so organizirale vrsto javnih prireditev namenjenih seznanjanju z gozdom in njegovim pomenom. Zveza sodeluje kot soorganizator tedna in je sodelovala pri sofinanciranju plakata. V letu 2014 je bil teden gozdov od 24. maja do 1. junija in je potekal pod geslom »SKUPAJ ZA GOZD«. Osrednja prireditev je bila v deželi kozolcev v Šentrupertu na Dolenjskem 24. maja, v okviru katere so bila podeljena priznanja najbolj skrbnim lastnikom gozdov v letu 2014. V okvir tedna je bilo umeščeno tudi posvetovanje "Zelena delovna mesta za gozdarje" in znanstveno posvetovanje "Gozd in les" s temo »Pametna specializacija v gozdarstvu, lesarstvu in papirništvu«.

27. 11. 2014 je zveza organizirala posvet z naslovom "Načrtovanje v gozdarstvu – nujno orodje za usmerjanje razvoja in rabe gozdov". Na posvetu so referati in razprava prispevali k oblikovanju kritičnega pogleda na stanje, aktualne probleme, potrebe in možnosti za posodobitev in razvoj načrtovanja.

Cilj posveta je bil tudi, da se ugotovijo možnosti za fizično in finančno realizacijo načrtovanega, kar je pogoj za zagotovitev trajnosti in načrtovanega razvoja gozdov. V pripravi in realizaciji posveta je sodelovalo 17 referentov iz 7 organizacij. Udeležencev posveta pa je bilo okoli 80. Posvet je opravičil pričakovanja in potrdil dejstvo, da je potrebno z gozdovi načrtno gospodariti, še toliko bolj, ker se bodo pritiski nanje v bodočnosti povečevali. Spremljanje stanja gozdov in usmerjanje njihovega razvoja pa omogoča njihovo trajnostno delovanje. Referati in zaključki posveta bodo objavljeni v tematski številki Gozdarskega vestnika (letnik 73).

V pripravah sprememb in dopolnitev zakona o gozdovih se v letu 2014 ni dogajalo nič posebnega. Spremembe ZG ob spremembi vlade očitno niso bile na programu. Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire je svoja prizadevanja za razmisleke o sistemu gospodarjenja z gozdovi

usmeril v organiziranost na področju gozdarstva. Sprejet zakon, ki naj bi določal in omogočal učinkovito ukrepanje pri odpravljanju izrednih posledic žleda v januarju in februarju 2014, ki je v gozdovih poškodoval okoli 9 mio m³ drevja (Zakon o odpravi posledic žleda...). V letu 2014 je bilo odpravljenih okoli 1/3 posledic. Načrtuje se, da bo sanacija zaključena v 4 letih.

Strokovne javnosti še vedno nismo uspeli dovolj animirati za razčiščevanje strokovnih dilem in odprtih vprašanj na spletni strani zveze. IO ZGDS ima to vsebino za trajno nalogo in jo je tako opredelil tudi komisiji za izobraževanje. S tako interpretacijo naj bi jo sprejel tudi občni zbor.

V letu 2014 je skladno s programom izhajal 72. letnik Gozdarskega vestnika. Izdajanje v tem letu je bilo, tako kot običajno zadnja leta, realizirano z 10. števkami (dve številki sta bili dvojni) v 8 zvezkih.

Gozdarski vestnik je v letu 2014 izhajal v skladu z terminskim načrtom in v načrtovanem obsegu ter usmeritvami Uredniškega odbora (v skupnem obsegu 504 strani).

Če se ozremo v posebnosti letnika 2014 velja opozoriti,

- da je bilo nekaj več prostora namenjeno proučevanju zgodovine gozdov in gozdarstva; saj so ta spoznanja nujno potrebna za razumevanje današnjega razvoja gozdov in načrtovanje ustreznih ukrepov za bodočnost.
- Ena od števil Gozdarskega vestnika je bila posvečena analizi izvajanja nacionalnega gozdnega programa, ki ga je Državni zbor sprejel novembra 2007, zveza pa je realizacijo NGP obravnavala tudi na posvetovanju.
- Nekaj znanstvenih razprav je bilo posvečenih novim metodam zbiranja podatkov v gozdarstvu za potrebe načrtovanja (zračno lasersko skeniranje površja v gozdarstvu, uporaba ortofotoposnetkov).
- Posebna povečana številka Gozdarskega vestnika je bila posvečena oceni stanja gozdnih habitatnih tipov (Natura 2000) in gospodarjenju z njimi (za praprotnice in semenke, hrošče, gozdne ptice).
Že nekaj časa se čuti, uredniški odbor pa stanja

ni uspel spremeniti, pomanjkanje znanstvenih razprav s področja pridobivanja lesa in ekonomike gozdarstva.

Lahko se oceni, da je bilo tudi v tem letniku GV še vedno premajhno število prispevkov, ki bi načenjali in odgovarjali na najpomembnejše konkretne probleme, ki se v praksi pojavljajo pri gospodarjenju z gozdovi.

V nakladi 400 izvodov je bila pri Gozdarski založbi izdana knjiga Začetki načrtnega gospodarjenja z gozdovi na Slovenskem – Flameckovi in Lesseckovi načrti za trnovski gozd in bovške in tolminske gozdove 1769 – 1771. Knjiga je nastala s prevodom in komentiranjem originalnih načrtov za navedene gozdove, ki so bili napisani v gotici.

Izdaja monografije Razvoj rabe gozdov in pridobivanja lesa dr. Boštjana Koširja, ki je bila tudi v založniškem programu zveze za to leto, ni bila pripravljena in bo izšla v naslednjem obdobju.

S financiranjem, ki ga je zagotovil Zavod za gozdove Slovenije in samo izvedbo je bil realiziran natis knjižic Varno delo pri sečnji in Varno delo s traktorji pri spravilu lesa, ki sta bili pri Gozdarski založbi izdani: Varno delo pri sečnji: 1995 in dopolnjena izdaja 2002; Varno delo s traktorji pri spravilu lesa 1998.

ZGDS je članica mednarodne organizacije za promocijo sonaravnega gospodarjenja z gozdovi PROSILVA Evrope. V njenem okviru deluje sekcija Prosilva Slovenije. V letu 2014 je sekcija organizirala oziroma aktivno sodelovala v naslednjih aktivnostih:

- Udeležba na letnem srečanju Prosilva EU, september 2014, Švica
- Izvedba prireditve ob 15. Obletnici ustanovitve Prosilva Slovenije (29. 11. 2014, Nazarje)
- Sodelovanje pri akciji Obnovimo slovenske gozdove (sadnja sadik gozdnega drevja v gozdovih, poškodovanih po žledu 15. 11. 2014, Magolnik, OE Brežice)
- Sodelovanje v aktivnostih gozdne pedagogike (Vrtec Andersen, Ljubljana, november 2014, srečanje mentorjev - učiteljev v Pahernikovih gozdovih na Pohorju, april 2014))
- Organizacija srečanja z romunskimi gozdarji, OE Brežice, 17. 10. 2014

- Sodelovanje pri izvedbi osrednje prireditve Tedna gozdov v Šentrupertu na Dolenjskem 24. maja 2014.

Komisija za šport in rekreacijo je že tradicionalno najbolj aktivna na področju prirejanja in sodelovanja na različnih tekmovanjih gozdarjev, tudi mednarodnih. Običajno je največja udeležba na tekmovanjih v smučarskih disciplinah.

V letu 2014 so bile izveden naslednje gozdarske športne prireditve:

Smučarske prireditve

1. V organizaciji Kranjskega gozdarskega društva je bilo 8. marca na Soriški planini izvedeno slovensko smučarsko prvenstvo.
2. Udeležili smo se gozdarskega smučarskega srečanja Alpe Adria, ki so ga gostili naši kolegi na Južnem Tirolskem (Italija). Srečanje je bilo od 24. do 26. 2. 2014 v kraju St. Magdalena-Noesstal.
3. 45. Evropsko prvenstvo gozdarjev v nordijskih smučarskih disciplinah (EFNS). Na tem tekmovanju, ki je potekalo na Finskem (Joensuu) od 17. 3. do 23. 3. 2014, nas je iz Slovenije nastopilo le 6.
4. Državno gozdarsko prvenstvo v košarki, ki je v organizaciji GD Celje potekalo 11. aprila v Podčetrtku.

Letne športne igre Alpe Adria

Hrvaški gozdarji so od 10. do 12. 10. 2014 v Istri (Umag) pripravili letno varianto športnega srečanja Alpe Adria. Discipline so bile: biatlon, štafetni triatlon, odbojka na mivki, balinanje in vlečenje vrvi. Športno druženje je bilo zelo prijetno in za nas tudi uspešno. Osvojili smo veliko medalj in dosegli skupno zmago med ekipami.

Tenis

- Gozdarski teniški dvboj Hrvaška – Slovenija je bil tokrat v Sloveniji in sicer v oktobru v Novem Mestu in na Otočcu.
 - Nekaj naših gozdarjev se je udeležilo 12. državnega prvenstva delavcev gozdarstva in lesne industrije Hrvaške v Vinkovcih.
- Žal se ugotavlja, da je zaradi različnih razlogov udeležba na gozdarskih športnih prireditvah vedno

manjša. Delno je to zaradi stroškov, najbolj pa na to vpliva višanje povprečne starosti zaposlenih v gozdastvu in s tem tudi članstva ZGDS.

Komisija za evropske pešpoti je kot že tradicionalno, tudi v tem letu organizirala pohode po določenih etapah evropskih pešpoti v Sloveniji in sodelovala pri organiziranju obnavljanja markacij na E6 in E7 in bila z udeležbo aktivna na različnih zborih pohodnikov. Kot vsako leto je bila tudi v letu 2014 aktivna v mednarodnih organizacijah pohodništva. Pričela je tudi s pripravami na obeležitev 40. letnice evropske pešpoti E6 v letu 2015.

Terminološka komisija je tudi v letu 2014 nadaljevala s svojim delom. Tudi v letu 2014 se je komisija sestajala vsako drugo sredo v mesecu na BF ob 14.00. Sestala se je osemkrat. Predvsem je razpravljala o razlagah za 159 strokovnih izrazov, ki so bili vključeni v abecedni seznam prevodov štirih zvezkov Lexicon silvestre iz drugih virov npr. standardov, izrazov o motornih žagah, lastnostih in napakah lesa, delovnih operacijah in strojih pri sečnji in spravilu lesa ter drugem. Razlage za te izraze je komisija postopoma objavljala v Gozdarskem vestniku in kot dodatek pripravila za zavihek Gozdarski slovar na spletni strani ZGDS.

Iskali so odgovore na nekatera vprašanja o slovenskih izrazih za stroje in njihove sestavne dele ter našli primerne izraze in razlage zanje. Tudi to je bilo objavljeno v Gozdarskem vestniku.

Razmišljati je komisija začela tudi o nekaterih problematičnih, manj primernih izrazih in besednih zvezah, ki so se že uveljavile v uporabi in iskati slovenske prevode za posamezne angleške izraze oz. obratno.

V delo terminološke komisije so se ob koncu leta vključili trije mlajši sodelavci, ki so že predlagali spremembe za delo, zlasti za organi-

zациo razprave v širši strokovni javnosti o novih predlaganih izrazih.

Društva, ki so sestavni del zveze so programe izvedla skladno s svojimi programi in finančnimi možnostmi. Predvsem v okviru tedna gozdov so poskušala animirati tudi širšo javnost na svojem področju. Pri tem je bilo, kot že vrsto let do sedaj, najbolj uspešno Savinjsko gozdarsko društvo Nazarje, ki je redno poročalo o akcijah in posredovalo tudi skupno poročilo. Zveza pa je o akcijah za širšo javnost obvestilo še Podravsko GD in Društvo študentov gozdarstva. Pomena dela z javnostjo se gotovo zavedajo tudi vsa ostala društva. Pomanjkljivost pa je, da vsa o tem ne poročajo dosledno, da bi lahko na ravni zveze imeli popolno predstavo o aktivnostih, ki so vredne tudi njene podpore. Zveza je za poročila za leto 2014 zaprosila po E-pošti že 13. 11. 2014. Društva bi lahko kaj več o tem pisala tudi v Gozdarskem vestniku in izrabila prostor na spletu zveze. Vodstvo zveze ugotavlja, da je komunikacija z društvi in med društvi še vedno pomanjkljiva.

Realizacija programa je bila skladna z razpoložljivimi finančnimi sredstvi in v okviru, ki jih je določil Finančni načrt za leto 2014. Finančni viri, ki so omogočali izvedbo programa so bili enaki kot v predhodnem letu. Poudariti je potrebno, da je vir praktično večine prihodkov v zvezi naročnina na strokovno revijo, izdajanje in trženje izdanih monografij, in sofinanciranje strokovne revije iz sredstev Javne agencije RS za raziskovalno dejavnost. Finančni načrt je bil po posameznih virih sredstev realiziran:

- naročnina na GV in prodaja edicij 114 % (realizacija 27.389 evrov)
- dotacije, sponzorstva, oglasi 157 % (realizacija 12.743 evrov)

Jože FALKNER
predsednik ZGDS

GOZDARSKE SMUČARSKÉ PRIREDITVE V ZIMI 2015

EFNS- Lenzerheide

V tednu od 11. do 17. januarja smo se slovenski gozdarji udeležili 47. Evropskega gozdarskega prvenstva v nordijskih smučarskih disciplinah (EFNS).

Prireditve je potekala v znanem švicarskem zimsko-športnem središču Lenzerheide (Graubünden).

V času prireditve, na kateri je sodelovalo skoraj 700 gozdarjev iz 20 držav Evrope, so potekali poleg tekmovanj še številni drugi dogodki.

Zanimive so bile ekskurzije na katerih smo spoznavali naravne in kulturne zanimivosti teh krajev. Predvsem je to področje znano po turizmu (St. Moritz, Davos, Lenzerheide), po dolgi zgodovini varovanja narave (več kot 100 let narodnih parkov v Švici), po visokovrednih gorskih lesovih, po specifični kulinariki, po pestri zgodovini,...

Za udeležence EFNS so pripravili predavanje o vračanju velikih zveri v te predele Švice. Kot pri

nas imajo tudi tam podobne težave, ko se soočajo zagovorniki (varstvo narave) in nasprotniki (kmetijstvo z ovčerejo) medvedov in volkov.

Za tekmovanja, ki potekajo v teku na smučeh oz. »gozdarskem biatlonu« veljajo biatlonska pravila. Razlika je le v tem, da tekmovalci dobimo puško na strelišču in streljamo stoje z naslonom puške na v zemljo zabite kole. Ti koli le malo pomagajo k stabilnosti puške, zato je veliko zgrešenih tarč in posledično zamude časa in energije v kazenskih krogih.

Vsekakor so najuspešnejši kolegi iz Skandinavije, pa tudi nekateri drugi ne zaostajajo veliko. Med gozdarji je kar nekaj »upokojenih« vrhunskih tekmovalcev, tudi nosilcev medalj s svetovnih ali olimpijskih tekmovanj. Mi smo veseli uvrstitev v bližini najboljših, včasih pa nam uspe tudi kakšno presenečenje.

Ker smo razdeljeni v starostne kategorije po 10 let, so naše možnosti večje med starejšimi. Letos je podvig uspel legendi kočevskega gozdarstva, Tonetu Prelesniku, ki je na slovesni razglasitvi



Medena stojnica na »festivalu narodov«



Najmlajši in najstarejši iz naše ekipe: Jaka Marolt in Tone Prelesnik

stal na do 6. mesta razširjenih zmagovalnih stopničkah. Bil je v družbi tistih nekaj udeležencev, ki so kljub dopolnjenim 80 letom uspešno pretekli progo. Vse čestitke za tak podvig! Seveda moram omeniti še najmlajšega udeleženca, to je bil dijak gozdarske šole v Postojni, Jaka Marolt, ki je osvojil kar dve srebrni medalji.

Po končanih tekmah se je zadnji dan odvila še nekakšna »fešta narodov«, ko lahko vsaka država na improviziranem »štantu« predstavi tekoče in trdne dobrote iz svojih krajev. Mi smo se tokrat odločili za malo drugačno ponudbo. Predstavili smo Kočevski med z medenimi izdelki (medeno pecivi, medica,..).

Ob obisku teh krajev smo spoznali, da Švicarji veliko bolj resno pristopijo k vsaki stvari. Ne mislim s tem samo natančnost voznih redov, čistoče in veljavnosti dogovorov. Vse poteka veliko bolj umirjeno in urejeno z veliko prijaznosti in pripravljenosti pomagati človeku v težavah. Mogoče tudi zato, ker je tukaj vse podrejeno turizmu.

Vse informacije ter podrobne rezultate o prireditvi dobite na efns.eu.

Še nekaj:

Na www.efns.no pa je razpis s programom za 48. EFNS, ki bo od 7-14.februarja 2016 na slovitem Holmenkolnu nad Oslom (Norveška). Zbiram prijave in sem na voljo za informacije na: janez.konecnik@zgs.si.

Besedilo: Janez KONEČNIK,
foto: Katja in Janez KONEČNIK

Slovensko gozdarsko smučarsko prvenstvo – Kope nad Slovenj Gradcem

V soboto, 31.1. 2015, je bil na Kopah čudovit zimski dan. Zapadlo je kar nekaj snega in tisti, ki smo na prireditvi sodelovali smo zares uživali v pravi pohorski snežni pravljici. In takih nas je bilo prijavljenih kar 72 iz 11 gozdarskih društev. Največ seveda domačinov. Prevladovali so »alpinci«, saj jih je bilo prijavljenih 58, kar je razumljivo,



Najhitrejšje mlade gozdarke (VSL): Lucija Odar (GD Bled), Tina Mencinger (GD Bled) in Teja Peruš (KGD Slovenj Gradec)

lažje se je peljati po hribu navzdol, kot teči v hrib. Za tekmovanje v teku na smučeh pa je bilo 18 prijavljenih garačev.

Rezultati so bili pričakovani, zmagali so najboljši, ki so že kar »abonirani« na medalje.

Naj naštejem najprej zmagovalke: Janja Lukanc, Tina Mencinger (VSL) ter Suzana Andrejc (tek). Pri moških so zmagali: Branko Gorza, Dušan Prem in Boštjan Grošelj (VSL) ter Matej Kordež in Milan Gornik (tek). V ekipni konkurenci je z veliko prednostjo zmagala ekipa Koroškega GD pred Kranjskim GD in GD Bled.

Kljub vsemu, da vsi nismo uspeli zmagati, smo zapuščali Kope zadovoljni in z lepimi vtisi. Zopet je bila priložnost za druženje s kolegi, kar vsi pogrešamo.

Še hvala vsem iz Koroškega GD za odlično izvedeno prireditev!

Kdo nas bo gostil naslednje leto?

Besedilo:

Janez KONEČNIK,
foto: Katja KONEČNIK

Najmlajši moški (VSL): Boštjan Švegelj (Kranjsko GD), Boštjan Grošelj (DIT Posočja) in Jože Primožič (Kranjsko GD)



Starejši moški (VSL): Bogdan Kutin, Branko Gorza (Koroško GD) in Silvo Podobnik (DIT Posočja)



Malo mlajši moški (VSL): Jure Rupnik in Dušan Prem (DIT Posočja) ter Dušan Pirc (DIT Novo mesto).



Alpe Adria- Ravascletto- Zoncolan (Furlanija - Julijska krajina, Italija)

Če mi kdo omeni Zoncolan najprej pomislim na Giro. Tam gori okrog 1.700 m nad morjem se zaključi ena od najtežjih etap na tej kolesarski dirki. Mi pa smo Zoncolan spoznali v povsem drugi- smučarski luči.

Naši kolegi, gozdarji iz Furlanije-Julijske krajine so organizirali gozdarsko smučarsko srečanje Alpe Adria v kraju Ravascletto, ki je izhodišče za obširna smučišča. Kljub poznemu terminu, od 20. do 21. marca, je bila na gori Zoncolan še prava zima. Številne, dobro urejene smučarske proge so kar vabile najbolj navdušene smučarje. V petek, ko je bila tekma v alpski štafeti je bilo še dokaj lepo vreme. Naša najboljša štafeta (Matej Kordež, Jernej Donik in Viktor Turk) je tokrat presenetila z gladko zmago pred favoriziranimi Italijani.

Za soboto je bila slabša vremenska napoved. Napovedan dež je rahlo zamujal, gosta megla pa je ovirala predvsem tekmovalce v veleslalomu. Kljub temu so gostitelji vse skupaj uspešno pripeljali do konca in uspeli podeliti priznanja najboljšim.

Naj naštejemo najboljše naše uvrstitve:

Veleslalom:

- ženske: Janja Lukanc in Petra Globevnik (dvojna zmaga).
- seniorji moški: zmagovalec Boštjan Grošelj.
- veterani moški: bronasta medalja Silvo Podobnik.

Teki v klasični tehniki:

- ženske: Mirjam Mikulič in Katja Konečnik (2. in 3. mesto)
- moški: Jernej Donik in Franc Ivančič (2. in 3. mesto)

Teki v prosti tehniki:

- ženske: Lukanc Janja (2. mesto),
- juniorji moški: Jaka Marolt (2. mesto),



Jože Jež (št. 35) in Janez Konečnik (št. 31) pred startom v tekih



VSL ženske: Petra Globevnik in Janja Lukanc na 2. in 1. mestu



VSL seniorji: zmagovalec Boštjan Grošelj



Ekipna zmaga za Slovenijo

- seniorji moški: Milan Gornik (2. mesto),
- veterani moški: Jože Jež (3. mesto).

Pri moških v prosti tehniki so bili rezultati zelo napačni saj bi moral naš Matej Kordež stati na zmagovalnem odru. Prav zato je bilo kar precej pripomb.

Kljub temu »spodrsrljaju« organizatorjev je

naša ekipa z veliko prednostjo zmagala pred ekipo Južne Tirolske ter domačo ekipo FJK. Hrvati so bili četrti in Avstrijci peti.

Dogovorjeno je bilo, da se drugo leto zberemo ponovno na Koroškem (Avstrija).

Besedilo: Janez KONEČNIK,
foto: Katja in Janez KONEČNIK

Javna razprava strokovnih izrazov

Člani terminološke komisije ZGDS smo se v zadnjih treh mesecih ukvarjali z razlaganjem pojmov, za katere smo mnenja, da so v strokovnem prostoru preveč ohlapno definirani, pa vendar široko uporabljani. Gre za pridevnik *sonaraven*, ter besedne zveze *ravnanje z gozdom*, *sonaravno ravnanje z gozdom*, *gospodarjenje z gozdom* in *sonaravno gospodarjenje z gozdom*. V terminološki komisiji se zavedamo pomembnosti ustrezne razlage strokovnih izrazov in razlag, ki bi kasneje tudi zaživel v vsakdanji rabi. Zato smo pripravili predloge zgoraj omenjenih izrazov in slednje želimo dati v javno razpravo. Poudarimo naj še, da predstavljene razlage nekaterih izrazov

odražajo njihovo splošno rabo, saj pred izraze lahko postavimo različne pridevnike (npr. smotrno, nepravilno, sonaravno itd.) in s tem določimo lastnost ali kakovost izraza. Prav tako smo se pri oblikovanju razlag izogibali pravnih ali ožjih strokovnih razlag (npr. ki poudarjajo zgolj določene vidike).

Veselilo bi nas, da bi se slovenska strokovna javnost odzvala na naš poziv in prispevala k razvoju slovenske gozdarske terminologije. Zato bomo na spletni strani ZGDS (<http://zgds.si>) postavili zavihek, pod katerim lahko podate vaše predlagate in utemeljite razlage pojmov. Vabljeni tudi, da komentarje in ostala terminološka vprašanja naslovite na naslov: zveza.gozd@gmail.com. Dobrodošel bo vsakršen pogled in mnenje!

Vasja LEBAN

sonaraven, -vna, -vno	tak, da v veliki meri omogoča in upošteva naravne procese ali pa je posledica takšnega delovanja; skladen z naravo
gospodarjenje s z gozdom	ravnanje z gozdom, ki omogoča pridobivanje materialnih dobrin in ohranjanje drugih koristi
gospodarjenje s z gozdom, sonaravno	ravnanje z gozdom, ki omogoča pridobivanje materialnih dobrin in ohranjanje drugih koristi, tako da je delovanje naravnih procesov čim bolj neokrnjeno
ravnanje s z gozdom	delovanje, ki odraža človekov odnos do gozda
ravnanje s z gozdom, sonaravno	človekovo ravnanje z gozdom, ki upošteva naravne procese in zagotavlja trajnost razvoja; ravnanje z gozdom, skladno z naravo

Gozdarski vestnik, LETNIK 73•LETO 2015•ŠTEVILKA 4
Gozdarski vestnik, VOLUME 73•YEAR 2015•NUMBER 4
Gozdarski vestnik je na Ministrstvu za kulturo vpisan
v Razvid medijev pod zap. št. 610.
Glavni urednik/Editor in chief
mag. Franc Perko

Uredniški odbor/Editorial board

Jure Beguš, prof. dr. Andrej Bončina, prof. dr. Robert Brus, Dušan Gradišar,
dr. Tine Grebenc, Jošt Jakša, dr. Klemen Jerina, doc. dr. Aleš Kadunc,
doc. dr. Darij Krajčič, prof. dr. Ladislav Paule, prof. dr. Stanislav Sever,
dr. Primož Simončič, Mitja Skudnik, prof. dr. Heinrich Spiecker,
Rafael Vončina, Baldomir Svetličič, mag. Živan Veselič

Dokumentacijska obdelava/Indexing and classification
Lucija Peršin Arifović

Uredništvo in uprava/Editors address
ZGD Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLOVENIJA
Tel.: +386 01 2007866

E-mail: franc.v.perko@amis.net, zveza.gozd@gmail.com
Domača stran: <http://www.dendro.bf.uni-lj.si/gozd.html>
TRR NLB d.d. 02053-0018822261

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana
Letno izide 10 števil/10 issues per year

Posamezna številka 7,70 EUR. Letna naročnina:
fizične osebe 33,38 EUR, za dijake in študente
20,86 EUR, pravne osebe 91,80 EUR.

Izdajo številke podprlo/Supported by
Javna agencija za raziskovalno dejavnost
Republike Slovenije

Gozdarski vestnik je eferiran v mednarodnih bibliografskih zbirkah/Abstract from the
journal are comprised in the international bibliographic databases:
CAB Abstract, TREECD, AGRIS, AGRICOLA.

Mnenja avtorjev objavljenih prispevkov nujno ne izražajo stališč založnika niti
uredniškega odbora/Opinions expressed by authors do not necessarily reflect the policy
of the publisher nor the editorial board

Tisk: Euroraster d.o.o. Ljubljana



Foto: F. Perko